

ምዕራፍ ሰባት

ኢትዮጵያውያን ሴቶች ለምን በፖለቲካ ጉዳይ ውስጥ በብዛት አይሳተፉም

የርዕሰ ሙያው ባይኖረኝም ጉዳዩ በብዙ ሰዎች አዕምሮ ውስጥ ስላለ ካነበብኳቸው መጻህፍት ያገኘሁትንና የግል አመለካከቱን ለአንባቢያን ለማካፈል የዚህን ርዕሰ ጽንሰ ሃሳብ አስፈርቼ በአገር ውስጥም ሆነ በውጭ በሚኖሩ ኢትዮጵያውያን ሴቶች በፖለቲካ ጉዳይ ውስጥ ያላቸው ተሳትፎ ውስን ሆኖ መታየቱ ያስደንቃልኝ ብሎም በመንግስት ሰራ ላይ ከፍተኛ ደረጃ ላይ የደረሱ በቁጥር አናሣ ናቸው። መልሱ ግን ቀላል አይመስልም፤ ይህ በኢትዮጵያ ብቻ ሳይሆን በዲሞክራሲና የአኩልነት መብት አለ በሚባልባቸው አገሮችም ውስጥ ጥቂት ናቸው። ኢትዮጵያውያን ሴቶች እህቶቻችን እንኳን በአገር ቤት በውጭው አለም ወጥተው በሚኖሩባቸው አገሮች ባሉት የኮሚኒቲ ጽ/ቤቶች ውስጥ በከፍተኛ የኃላፊነት ደረጃ ላይ ለመድረስ ሲጣጣሩ አልታዩም። ይህ ስርዓት መቼ ይቀየር ይሆን?

አንዳንዶች ወንድ/ሴት ይሁን ችሎታ ካለው ሁሉም ሰው በአገሩ ጉዳይ የመሳተፍ መብት አለው ሲሉ ሌላው ወገን ደግሞ የሰራ መደቡ ሳይፈጠርላቸው የመሳተፍ መብት አላቸው ማለት ብቻ በቂ አይደለም ይላሉ። ምክንያቱም በመጀመሪያ ደረጃ የፖለቲካ ስርአት አንቅፋት ሲሆንባቸው ተሳትፎአቸው ውስን ይሆናል። በመሆኑም ወንዶች በሚሳተፉበት ነገር ላይ የተሳትፎቸውን ራዕይ ለማሳካት ጥረት እያደርጉም።

ሴቶች ከፈለጉ በፈለጉበት ጉዳይ ውስጥ ለመሳተፍ ሙሉ ነጻነት አላቸው። ነገር ግን ፍላጎት ቢኖራቸውም በጉዳዩ አይገፋበትም እየተባለ የሚነገረው ለይስሙላ እንጂ ተግባራዊ ሲሆን አልታዩም፤ ምክንያቱም የቤተሰብ ሃላፊነትና የግለሰብ ችግር ስላለ ነው ይባላል። ስለዚህ በመጀመሪያ የቤት ውስጥና የውጭ ችግራቸውን ለማቃለል ቅድመ-ጥላን ማድረግ ይገባቸዋል ይላሉ። ከአከፋኝነት ተገለልን ወይም ዕድሉ አልተሰጠንም እያሉ ማማረፋቸውን ማቆም አለባቸው የሚሉም አሉ። በአፍሪካ አህጉር ውስጥ የሴት መሪ ለመሆን ዕድል ያገኙ በማለዊ፤ በላቤሪያና በሌሎች አገሮች ነው። ይሁን እንጂ በሚኒስቴርነት ደረጃ ላይ የደረሱ ብዙ አሉ። ለሥራቸውም አመርቂ ውጤት አስመዝግበዋል።

በመጀመሪያ ደረጃ በፖለቲካ ከፍተኛ ደረጃ ላይ ለመድረስ ፍላጎት ቢኖራቸውም በትዳርና በቤተሰብ ሃላፊነት ስለሚጠመዱ ወደ ማህበራዊው ኑሮ ያደላሉ። በተጨማሪም የአገራቸው የፖለቲካ ስርዓት ግፊት ያደርጋል። የማህበራዊና የኢኮኖሚ ችግሮቻቸው ወይም ሃላፊነታቸውም ይጫናቸዋል። ለማናቸውም የአኩልነት መብት የመሰጠቱ ጉዳይ መቅደም ይኖርበታል። የማህበራዊና የፖለቲካዊና የኢኮኖሚ ምክንያቶች ካሉበት ክልል ወጥተው በትምህርት እንዲገባ፤ በባህል አካባቢ ያለባቸው ተጽእኖ እንዲቃለልላቸው ተደርጎ በፖለቲካ ውስጥ ተሳትፎ ማድረግ እንዲችሉ መደረግ አለበት ብሎ አሳማኝ ማረጋገጫ የሚያቀርብ/የሚከፈክ ግለሰብ ይኖራል?

ሴቶች በፖለቲካ ውስጥ እንዳይሳተፉ የሚታወቅ እንቅፋት መኖሩ ከማይካድበት ሃቅ እንዲጠንካራ የገንዘብ መሰረት የሌላቸው መሆኑ ነው። ብርቅስ እንኳ የማይለቃቸው የቤተሰብ ሃላፊነት አለባቸው፤ የባህል ተጽእኖ ሌላው የማህበራዊ ኑሮ ችግራቸው ነው። ሴቶችና ወንዶች የሚሰሩላቸው

የሰራ አይነቶች ተለይተው በሃይማኖት ተጠቅመዋል። ሴቶች በከፍተኛ ደረጃ ሊማሩ የሚገባቸው የትምህርት አይነቶች ተለይተዋል። ስለፖለቲካ ምንነት ለማወቅ እንዲጋለጡና ሌሎችም ተዛምዶ ላላቸው ነገሮች በልጅነታቸው ግንዛቤ እንዲያገኙ አልተደረገም፤ በሚሉትና በመሳሰሉት ጉዳዮች ላይ ከማተኮራ በፊት እንዳንድ ጉዳዮችን ግልጽ ማድረግ አልጋለሁ።

በአርግጥ የተወሰኑ ሴቶች ስለአገራችን ፖለቲካ ሁኔታ እንዲያውቁ ተደርገው አስተዋጽኦ ያበረከቱ ቢኖሩም እነዚህ ሴቶች ብዙሃኑን አይወክሉም። በአገር አቀፍ/በቀበሌ በፓርቲ ደረጃ እንዳይሳተፉ የሚያገዳቸው ነገር አልተለየም። በፖለቲካ ውስጥ ለመሳተፍ ጥረት ሲያደርጉ ሴታዊ፤ ንግግር ሲያደርጉ ድርሞ ፖለቲካ ለሴት አይሆንም፤ ሴቶች ለማድረግ ሰራ እንጂ ለፖለቲካ ሰራ አይመጡም። እየተባለ ሲፈገገባቸውና ድምጻቸውን በማሳማት እንዳይታወቁ ጭቆናና ተጽዕኖ ሲደረገባቸው በትምህርት አይገፋም። ወደባልትናው ሰራ ላይ ትኩረት ያደርጋሉ፤ በወንዶች በአጭሩ ይቀጫሉ፤ ጠቃሚ ነገር ሲሰሩም ላይረጉት አስተዋጽኦ እውቅና አይሰጣቸውም ወይም አይመሰገኑም።

ስለዚህ ጉዳይ አንድ በፍርድ ቤት ውስጥ የተሰማ ገጠመኝን ልጥቀስ። ባልና ሚስት የሆኑ ግለሰቦች በጋራ የንግድ ድርጅት ከፍተው ሲያካሄዱ የሥራ ድርሻ ከፍፍል ያደርጋሉ። ሚስት የዋጋ ተማኝ ስትሆን ባል ደግሞ እቃ አቅራቢ ሆነው ሲሰሩ ዕዳ ያለበትን አንድ ግለሰብ ከሰሰው ፍርድ ቤት ቀርበው ባለ ዋጋ የሚተምን ማነው? ተብለው በዳኛ ሲጠየቁ ሚስት እንደሆነች ተናገሩ። ለመሆኑ በባህል ሴት የቤት ሰራ እንጂ በዋጋ ትመና ላይ ትሳተፋለች? በማለት ዳኛዋ ተገረመዋል።

በትምህርታቸው አድገው አልፎ አልፎ ከከፍተኛ የሰራ ደረጃ ላይ ቢደርሱም በፖለቲካው አለም ውስጥ እጅግም ስለማይታወቁ ከፍተኛ የፖለቲካ ስልጣን ለመያዝ በተወዳዳሪነት ቀርቶ በአጭነት ደረጃ እንኳ ቀርበው አያውቁም፤ መርጫ ለማሸነፍ በህዝብ ታውቀው ለመወዳደር በፓርቲ ውስጥ መታቀፍ አለባቸው። ይህ በማይሆንበት ጊዜ ለወንዶች እድል ይከፍታል። ሴቶች ከተሳተፉ ለውጥ እንደሚያመጡ ስለሚታወቅ ይህ ለወንድ ፖለቲከኞች አይዋጥላቸውም። ህዝቡም በሴቶች ላይ አምነት አይዋጁም። እነሱም/ሴቶችም ፍላጎት እንዳላቸው ስለማያውቁ በፖለቲካ አለመተሳሰላቸውን ያመለክታል፤ ይህ የሚያሳየው የወንድ የበላይነትንና ፖለቲካና አገር ማስተዳደር ለወንዶች ብቻ ተወስኖ የተሰጠ የሰራ ድርሻ እድርን የሳለም ህዝብ ያየዋል/ይቆጥረዋል።

የማህበራዊ ኑሮ ባህልችንና የሀይማኖት አምነታችን ሴቶችን ጨቅኖ በመያዝ ሴቶች እንደ ሁለተኛ ዜጋ ሆነው እንዲታዩ/ልጆችና ባሉቻቸውን ቀዳሚ ተንከባካቢ እንደሆኑ፤ ይልቅም ሆኖ የቤት እመቤት ብቻ እንዲሆኑ አስተዋጽኦ አድርገው ለማለት ያስደፍራል፤ ይህን ሁሉም ሰው ያምንበታል። ሴቶች አስተያየታቸውና አመለካከታቸው ጠቃሚ እንዳልሆነ በባህል ስለታመነበት ድምጻቸውን እንዳያሰሙ ተደርገዋል።

ይሁን እንጂ ስር ነቀል ለውጥ ማድረግ ጊዜው አሁን ነው፤ አገራችን ከጥንት አንስቶ በወንድ ተገዝታ ለህዝቡና ለአገሪቱ የጎላ ለውጥ እንዳላሳየች ታሪክ ይመስክራል። ይህ የሚያመለክተው ወንዶች ህዝብ ረገጥ ለመግዛት እንጂ አገር ለማሻሻል/ለማሳደግ ያልታደሉ መሆኑን ነው። ስለዚህ አገር የመምራቱን እድል ለሴቶች ይሰጥና ይሞከሩት፤ በሴቶች አገር ከወንዶች ይልቅ ሴቶች አገራቸውን የማሻሻል አቅጣጫ ለማሳየት የበቁባቸው አሉ፤ ለሳላት ያለ መንገድ መምከሩ አይገዳምና።

ለምሳሌ ሳቤሪያ ከብዙ አመታት ጦርነትና የምስልቅል የህዝብ ኑሮ በኋላ አገር የመምራት ፍንጭ የሌላቸውን የጦር መሬዎች አንስቶ በቤት ለመተካት በመቻሉ በብዙ የሰለጠኑ አገሮች ምስጋናን አትርፈዋል። አፍሪካ መሪ አልተፈጠረባትም የሚለውን ለማስተባበል በአገራቸው አስቸላክዋል። ስለም ለማስፈንና አንድ አድርገው ለመምራት በቅተዋል። የአስያንና የአፍሪካ አገሮች ለናሙና ያህል ተጠሩ እንጂ ባደጉ አገሮችም በከፍተኛ የፖለቲካ ስልጣን ላይ የወጡ አለም ያፈራቸው ከወንድ የሚበልጡ አገር የመምራት ችሎታ ያላቸው ጠንካራና ኃይለኛ ሴቶች አሉ። ይህ የሚያሳየው ከወንዶች ይልቅ ሴቶች አገር የመምራት፤ የህዝብ ሰለምና መብት ጠብቀው የማስተዳደር ችሎታ እንዳላቸው ነው። የሰቶች ችሎታ ያልታየና ያልተካኒ አርቆ የማየት የተፈጥሮ ዋና ያላቸው ለመሆናቸው በባለሙያዎች ተረጋግጧል።

ለሴቶች የፖለቲካና አገር የማስተዳደር ችሎታቸው በአለም ዙሪያ ታውቆላቸው ሳለ በአፍሪካ አህጉራት ግን ሴቶች ከቤት እመቤትነት ሌላ ስራ አይፈልጉም፤ ፍላጎትም የላቸውም የሚባለውን አገል አስተሳሰብ በሰለጠነው አገር በተግባር አስመሰከረዋል።

ሰለዚህ ሴቶች የወንዶችን ያህል እንደሚሰሩ ስለታወቀ ሴቶች እህቶቻችን ስለሃገራቸውና ስለፖለቲካ ተሳትፏቸው ጉዳይ ሊያስቡበት ይገባል። አፍሪካ የወንድ የበላይነት የነገሰበት አህጉር በመሆኗ ሴቶችን በባህል ተቆጣጥሮ መደገፍ አለበት።

ሴቶች በፖለቲካ ስራ ላይ እንዲሳተፉ አገር ወዳድና አርቆ አስተዋይ ተባባሪ የወንዶች እገዛ ያስፈልጋቸዋል። ይህ ካልሆነ በቀር ሴቶች የፖለቲካ ስልጣን ላይ አይወጡም።የአዋቂዎችን አባባል ስናስታውስ "የአሳቱን ግለት ያልተቋቋመ ሰው ማእድ ቤቱን መልቀቅ አለበት" የሚባል አባባል እለ። ከወንድ ሌላ ስለፖለቲካ ጉዳይ የሚያውቅ የለም የሚለውን የአፍሪካ ህዝብ ስለሚያምንበት በውይይትም ሆነ በግደታ ስልጣኑን ይዞ ይቆያል እንጂ ከእሱ የተሻለ መሪ አስቀምጦ ውጤት መጠበቅ አይሆንልበትም።ለምን ስልናቸውን ሌሌላ ይሰጣሉ፤ ብት ብት የሚለውንና ለአገሩ የሚያስበውን ያርቁታል፤ይህንን ለመቋቋም በተለይ ወጣቱ ትውልድ በዘመናዊ ትምህርት የመታነጽ ስድል ሰላገኛ የወንድ ፖለቲከኞችን መታገል፤የወንድ የበላይነትን ጉዳይ ማመንመን ይኖርበታል።

ሴቶችም ቢሆኑ ስልጣን ይዘው ካልተሳካቸው ሴት ስለሆኑ ብቻ እንዳልሆነ ማወቅ አለባቸው እንጂ ሴት ስለሆነኩኝ ነው የሚለውን አስተሳሰብ ከአሰምሮአቸው ውስጥ ማስወገድ አለባቸው፤ወንዶች ምን ጊዜም የበላይ ናቸው በሚለው ኋላቀር አስተሳሰብ እንዳይታለሱ ፤ወንዶች የሚጫወቱትን የፖለቲካ ቁማር ለመጫወት ታጥቀው መቆም አለባቸው። ካላሸነፉ አብረው ጥሩ ሰም የሚያስጠሩ ስራ በመስራት ለመቆም፤ካለበለዚያ ማደግ የለምና የአስተሳሰብ ጠባብነትን ማስወገድ፤ ሴቶች ወንዶች የሚሰሩትን ማለትም ቆራጥንትን፤ብልጥንትን፤አርቆ አስተዋነት፤ ንቁነትን፤ ተባብሮ መኖርን፤ ወደቆ መነሳትን፤የወንዶች የበላይነትን አስተሳሰብን መቋቋም፤ አስተዋይነትንና አለመታለልን የአፍሪካ መሪዎች የሚጫወቱትን አሰጥ አገባ አብሮ መጫወትን፤የደባሻነትን፤ ሃይኔታንና ማለቃቀስን ጠንቅቀው መረዳትና ማቆም አለባቸው።

አሜሪካ ጫሂና የጽታ እኩልነት የሚያስከብር ሀገር ቢኖራትም የአገር መሬትን ስልጣን ለሴቶች አስከታኝ አሳሰረበትም። ወንዶችን ከመምረጥ ሴቶችን መምረጥ ያስፈልጋል የሚለው የጥንት አመለካከታቸው አስከ 21ኛው ክፍለ ዘመን መጀመሪያ ድረስ ሰላልቀነሰ የመሪነቱን ወንበር ለመልቀቅ አስከታኝ አልፈቀዱም።ይህ በመሆኑ ሽላሪ ከሌንተን የአሜሪካ ፕሬዜዳንትነቱን ቦታ ለመያዝ እንደ አውሮፓ ቀን አቆጣጠር 2008 ዓ.ም ላይ ታግላ የውስጥ ጉዳይ በሆነ ነገር ባትመረጥም ጥሩ መሪ መሆን እንደምትችል የውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር ሆና ችሎታዋን በተግባር ለዓለም ሀገራት አሳይታ ተረጋግጦታል።የአሁኗ ምሳሌነትም በብዙ አገሮች ውስጥ ሴቶች ሥልጣን ላይ ወጥተው ችሎታቸውን እንዲያረጋገጡ አድርጓል።

-2013

ምዕራፍ አምስት

ከደስታው ባሻገር

ልጆች ትምህርታቸውን አጠናቅቀው ለምርቃት ሲበቁ ወላጆች ደግሞ ወዳጅ፤ ዘመድና አዝማድ የድስታቸው ተከፋይ እንደሆኑላቸው በማሳወቅ ተሰባስቦ መደሰት የአሜሪካ ህብረተሰብ አንዱ ባህል ሲሆን፤እኛም ይህንኑ ባህል ተቀብለን በማስተናገድ ላይ መሆናችንን በአስፈውና በዚህ ወር ላይ የምርቃት ድግስ ያካሄዱ፤ያስተናገዱና የተስተናገዱ እንግዶች ምስክር ናቸው።

በአሜሪካ የሚኖረው ኢትዮጵያዊ ወገኖቹ በብዛት ከት/ቤት ተመርቀው ሲመለከትና ሲሰማ ደስታው የወላጆቻቸውና የጠቅላላው የኮሚኒቲ አባል መሆኑ አያጠራጥርም። በተጨማሪም ተመራቂዎቹ ለሌሎቹ ተማሪዎች ምሳሌ ሆነው ይታሉ። ልጆቹ ትምህርታቸውን ለአመታት ሲከታተሉ ወላጆችም የኑሮ ፍላጎታቸውን እያሟሉ አብረው ሲጨነቁ ቆይተው አሁን ሲመረቁ ማየት የሁለቱም ደስታ ስለሆነ፤ ሊደገበላቸውና ከጓደኞቻቸውና ከወገኖቻቸው ጋር ሊደሰቱ ይገባቸዋል።

የዝግጅቱ ዋና ዓላማም ለአሁኑ ምርቃት ብቻ ሳይሆን ልጆቹ ወደፊት ለሚሰማሩበት የስራ ዓለምም ሆነ ለሚቀጥሉበት የትምህርት ደረጃ ጠንካራው እንዲገፋበት በወላጆች በኩል የሚወሰድ አንዱ የደስታ መግለጫ እርምጃ ሲሆን፤ ተጋባዥም በበኩሉ ድጋፉን በሰጠታ በመግለጽ የምራል መገንቢያ መሳሪያ ሆኖ ስለሚያገለግል ነው።

በደራሲው አመለካከት ወላጆች በልጆቻቸው የትምህርት ቤት ምርቃት ወቅት ትልቅ ድግስ የሚደግሱበት አፈት እበይት ምክንያቶች ያሉ ይመስለዋል። እንደኛው የልጆቻቸው ግፊት ነው፤ ልጆች ትምህርት በሚከታተሉበት ጊዜ የጠየቁትን ሁሉ ወላጆች ሲያሟሉላቸው ገንዘቡ በስንት ድካም እንደሚገኝና የኑሮ ውድነት ምን እንደሆነ አይገነዘቡም ወላጆቻቸው ገንዘብ ይፈራቸው አይኑራቸው አያውቁም። ከት/ቤት ልንመረቅ ነው ብለው ለወላጆች ከአሳወቁበት ጊዜ አንስቶ ድግሱ እስከሚጠናቀቅብት ድረስ ከመጨቅጨቅ አይባዙም።ወላጆች ቀደም ሲል በተጋበዙበት ድግስ ላይ የደረሰው የመስተንግዶ ችግር እንዳይደርስባቸው ብርቱ ጥንቃቄ እንዳይረግበትና ከየት ድግስ በላይ ሆኖ እንዲታይላቸው ከወጪውም በላይ የልጆች የጠየቀ ማታ ንዝንዝ ወላጆችን ሃሳብ ላይ ይጥላል። ወላጆችም ልጆቻቸው ከአነርሱ ከጥበቃ እጅ ወጥተው አፈሳቸውን እስከሚችሉ ድረስ እዚህ የትምህርት ደረጃ ላይ ደርሰው ለመመረቅ ስለበቁላቸው በደስታ ተውጠው "እኛ በባህድ አገር እየኖርን የምንደከመው ልልጆች ነው፤ ልልጆች ያልሆነ ለማን ሊሆን ነው" በሚለው ስሜት ተነሳሰተው ደስታውን ብቻ እየተመለከቱ ከደስታው ባሻገር የሚያስከትለውን ወጪ ባለማጣጠን በጀት ያልተመደበለት ትልቅ ድግስ ለማዘጋጀት ሲጠበቡና ሲጨነቁ ይታያሉ።

ሁለተኛው ወላጆች ልጆቻቸውን ለማስደሰትና የቅርብ ወገኖችን እውቅልና ለማለት ነው። ልጆችን አሳድጎና አስተምሮ ሲመረቁ ማየት ከምንም በላይ ዋጋ የሚሰጠው ጉዳይ ስለሆነ ምንም ያህል ወጪ ቢወጣለት በእርግጥ አይቆጭም። በየአመቱ ከሚከበረው የልደት በዓል ቀጥሎ ወላጆችን ከሚያስደስት ነገር ሌላው ጉዳይ የት/ቤት ምርቃት ቢሆንም ደስታው በአነሱ ላይ ብቻ ተወስኖ

አንዳይቀር ወዳጅ አገገማድ የደስታ ተካፋይ ሁኑልን ለማለት ከፍ ያለ ድግስ ማዘጋጀት እየተለመደ መጥቷል። በተለይ በምንግርባት አሜሪካ ልጆች ወልዶ ከህጻናት ትምህርት ቤት እስከ ኮሌጅ ድረጃ አድርሰው ልጆች ለማስመረቅ የበቀ ወላጆች ስንት ጊዜ እንደደገጉና ያወጡት ወጪና ያሳለፉት ድካም ቀላል እንደማይሆን በዓይነ ሄሊና መገመት ይቻላል። ይህም ለልጆቹና ለወላጅ በህይወት እስካሉ ድረስ ከአስምር የማይጠፋ ትዝታ ሆኖ ይቀራል።

ሦስተኛው ልጆቻቸው በአሜሪካን ባህል ውስጥ ሰላደት ባህሉን ተግባራዊ ለማድረግ ሲሉ ነው። ሁሉም እንደሚያውቀው የአሜሪካ ሀብረተሰብ ለልጆች ትምህርት ቤት ምርቃት የሚያዘጋጁት የድግስ መጠን በልክ የሚሆንበት ምክንያት ባህላቸው በግለሽንት ኑሮ ተኮር ላይ የተመሰረተ በመሆኑና እንደ ኢትዮጵያውያን የማህበራዊ ኑሮ እንቅስቃሴ ወግ አጥባቂ ስላልሆኑ መኖሪያ ቤታቸው ሊያስተናግድ የሚችሉትን በጣም ቅርብ የሆኑ ዘመዶቻቸውን ብቻ ጠርተው ደስታቸውን ይወጣሉ እንጂ ጎረቤቶቻቸውን እንኳን የሚጋብዙ እጅግ ጥቂት ናቸው። በዚህ ምክንያት ድግሳቸውንና ወጪያቸውን ተመጣጣኝ ያደርጉታል።

አራተኛው ከማን አንሹ የፋክክር መሰረተ-ኑሮ ተጽዕኖ ሳይሆን አይቀርም። በተለይ የአሜሪካ ኑሮ ስራ-መሰረቱ በፋክክር ላይ ተመስርቶ የተገነባ ስለሆነና የአኛም ኑሮ በስርዓቱ ውስጥ ስለተዋጠ በኑሮ ተሰለጠመ መታየት በልዩ ልዩ ምክንያቶች በማንኛችንም ላይ ሲንጸባረቅ ይታያል።

ማንም ሰው እንደሚረዳው የፋክክር ስርዓት የማይነካው የኑሮ ነገር የለም። ዋና ተግባሩም ለኢኮኖሚ ዕድገትና የሰቃ ዋጋ አበላልጦ ለገበያ መሳሪያ መሳሪያነቱ የሚታወቅና ሀብረተሰቡም አምናበት በንግድ የሰራ መስክ ላይ ሲውል ብቻ ሳይሆን የፋክክር መንፈስ በትምህርት ቤት ውስጥም እንዲሁ በሥራ ላይ ውሎ ትኩህና ሰነፍ ተማሪን አበጥሮና አበላልጦ ለማሳየት የሚያገለግል መሳሪያ ሆኖ ለተማሪዎች ፈተና ተሰጥቶ በሚገኘው ውጤት ልጆችንና ወላጆችን በደስታ አስወጦ የፈንጠዚያ ድግስ ለማስደገብ የሚገፋፋ አይነተኛ መሳሪያ ስለሆነ ነው። በአኳያውም በተሰጠው ፈተና አጥጋቢ ውጤት ያላገኙ ልጆችንና ወላጆችን አያሳደስትም። ለአልፎ አልፎም ተማሪዎችን ተስፋ አስቆርጦ ከትምህርት ቤት ጨርሶ እንዲለዩ አስተዋጽኦ እንደሚያደርግ ይነገርለታል።

የፋክክር ስርዓት ከሰው የኑሮ አኳያ ሲታይ እራሱን ለማሻሻል የሚረዳ ጥቅም እንዳለው ሁሉ የትዳት ጎንም እንዳለው ግልጽ ነው። በመሆኑም ይህንን ተረድተው በገቢያቸው መጠን የሚተዳደሩ የሀብረተሰብ ክፍሎች ጥቂት ናቸው። ምክንያቱም በፋክክር ሳቢያ የሚያስከትለው የኢኮኖሚ ተጽዕኖ ሰውን ከዕቅድ ውጭ ስለሚያደርግና በግለሰቦች ላይ ያልተጠበቀ የኑሮ መጨናነቅን ስለሚያመጣ ሁኔታውን ፈጥኖ ለማስተካከል ካለው ውጣ ውረድ ጋር ሲነጻጸር የፋክክር ኑሮ ከጥቅም ጉዳቱ ያመዝናል።

በልጆች የትምህርት ቤት ምረቃ ምክንያት በወላጆች በኩል የሚከናወነው የድግስ ዝግጅት ከሌላው ድግስ የተለየ ባይሆንም ከደስታ ብዛትና ከማን አንሹ ጉዳይ ጋር ተያይዞ ድግሱ ስርጉ ያላነሰ ሆኖ በመምጣቱ "ወላጆች ለምርቃቱ ይህን ያህል ከደገቡ ለስርጉም እንዴት ሊሆን ነው እያለ ተጋባዥ እንግዳ በትዝብነት በልቶና ጠጥቶ ሲወጣ ይታያል"። ሙሉበዚህ ጊዜያዊ ደስታውን ማየት ብቻ ሳይሆን ለድግሱ የሚወጣውንም የገንዘብ መጠን ለማመዛዘን እንዲረዳ ድግሱን ከገቢ ምንጭ ጋር የሚጣጣምና በበጀት የተደገፈ የድግስ ዝግጅት ቢሆን ካልታሰበ ወጪ ከማጥፋትም በላይ ወጪን ለመቆጣጠር የሚረዳ ስልት ስለሆነ በበጀት መተዳደር ጠቃሚነቱ ከፍተኛ ነው።

ኢኮኖሚን በዘዴ ይዞ እየተመራ መኖር የሰለጠኑ አገሮች እንዲሁ የአኗኗር ስልትና አካል ነው። ይህ በመሳሪያነት የሚጠቀሙት ዘዴ ነው። በመረጃ ኃይል መረጃ በህዝብ የኑሮ እንቅስቃሴ ላይ የሚጫወተው ሚና ከፍተኛ ነው። እኛም በመሰል ሀብረተሰብ ውስጥ የምንኖር እስከሆነ ድረስ አንድ ዕቅድ ለማከናወን ስናሰብ ከሌላው ሰው መረጃዎችን አግኝቶ በተግባር መተርጎም ካለዕቅድ የሚወጣውን ወጪ ይቀንሳል። ጊዜን ይቆጥባል ብሎም በጥቂት ወጪ ብዙ ነገር ለማከናወን ያስችላል። ይህ ዘዴ መኖሩ እየታወቀ ሰው ያደረገው ለምን ይቅርብን በማለትና ዘግጅቱን ከሌላው ደጋሽ ለማስበለጥ መሞከር ከአቅም በላይ ከሆነ ወጪ ላይ መውደቅን ስለሚያስከትል ከደስታው

ባሻገር የሚያመጣውን ነገር በግምት ውስጥ ማስገባት ያሻል። ወጪው የሚኖረው እንደራሱ ገቢ እጂ እንደጎረቤቱ ስላልሆነ የገንዘብ አቅም በሚፈቅደው መጠን ዕቅድ ወጥኖ ደግሞ መደስት ውሎ አድር ከሚያስከትለው ያልታሰበ የኑሮ መዛባት ያድናል።

በአርግጥ ፖሊቲከስት/መልክም አስተሳሰብ ወይም ደግ-ደትን በአስምር ውስጥ ይዞ ሕይወትን መምራት መልካም ነገር ነው። በአሁኑ ጊዜ የዓለም መንግስታትን ያስጨነቀው በአገር መሪዎችና በህዝብ መካከል ያለመተማመንን ያሳደረው በተለይ የሥራ አጠገን ቁጥር ሕዝብ ያሳደገው ስለኑሮ መወደድና ለንግድ ሥራ ስልት መርቀቅ፤ ለሕዝብ መሰደድና በዋናነት አስተዋጽኦ በማድረግ የዓለምን ሕዝብን ግራ ያጋባው የዓለም አቀፍ ኢኮኖሚ ቀውስ ነው። በዚህም ዙሪያ ደረሰ የተባለውን (የምጣኔ ሃብት ችግር) የኢኮኖሚ ውድቀት ምክንያት መሆኑ በሙሉ ለሕዝብ ግልጽ ባይሆንም፤ ኢኮኖሚው ለማስተካከልና የሕዝቡን ኑሮ አረጋግቶ ለማስተዳደር የኢኮኖሚ ጠቢባን ፈጣን መፍትሄ ለመፈለግ አላይ-ታች ቢሉም መልስ ሊያገኙለት ስላልቻሉ ጊዜ ይፍታው ብለው ትተውታል። ስለሆነም ኢኮኖሚው በነጋታው ወደት እቅጫ እንደሚያመራ መገመት በማይቻልበት ወቅት ላይ ስለተደረሰ የወቅቱን የኢኮኖሚ ሁኔታ ጎን በጎን አስቀመጦ ማየቱ አይከፋፍም።

ልጆች አሳድገን ለምርቃት አበቃን። በአገራችንና በአሜሪካን አገሮች ውስጥ ያለውን የአኗኗር ልዩነቶችና ተመሳሳይነቶች ለማየት በቅተናል። የገንዘብ አያያዝ፤ አጠቃቀምና የአኗኗር ስልትን በስርዓት ቀይሰን ኑሮን በዘዴ መያዝ ከቻልን በመጠነኛ ገቢ የኑሮ ፍላጎትን እሟልቶ መኖር ይቻላል። "ብልህ የአሙቱን ሞኝ የዕለቱን" ተብሎ የተነገረውን የአባቶች ምሳሌን በማሰብ፤ ደከመን የምናገኘውን ገቢ በዕቅድና በቁጠባ በመጠቀም ኑሮን ማሻሻል ይቻላል። የረጅም ጊዜ ዓላማችንን ከግብ ለማድረስ የምንከተለው የኑሮ አመራር ወሳኝነት ይኖረዋል።

በአሜሪካ አገር ሥርዓተ-ኑሮው ሁሉ ፋክክር የተሞላው በመሆኑ ይህም ለአገርና ለሕዝብ ኢኮኖሚ ዕድገት ጠቃሚ መሆኑ ባያመለክትም፤ በአኳያው በማህበራዊ ኑሮ ላይ የሚያደርሰውን ጉዳት በሚመለከት "የኢትዮጵያውያን ልጆች አስተዳደግ ችግር በአሜሪካ" ከተሰኘው መጽሐፍ የበለጠ ሃሳብ ማግኘት ይቻላል። ይህን የኑሮ ባህል ሳንወድ በግድ እንድንከተለው ግድ ስለሚል ለመፈጸም በምንፈልገው ዕቅድ ላይ እየተነጻጸረ ኑሮውን አጠላልፎ በማንወጣው የማህበራዊ ኑሮ ችግር ውስጥ እንዳይቀሉን ያስጋል። እንዲሁም ለሀብረተሰባችን ተከፋፍሎ መኖር እንዲሁ ምክንያት ሆኗል። ይህንን የአገሩን አኗኗር ሂደት ተቀብለን ስለምንጓዝ አኗኗራችን ሁሉ በገቢያችን መጠን ላይ የተመሰረተ እንዳይሆን አድርጎናል።

በመሆኑም ወላጆች ልጆቻቸውን እዚህ ድረጃ ላይ ካደረሱ በኋላ ካለዕቅድ ደግሞ በአንድ ምሽት ደስታ ተወጦ ከደስታው ባሻገር ከሚደርሰው የኑሮ ውጣ ውረድ ለመዳን ከአሁን በፊት ደግሰው ካለፉ ወላጆች ተሞክሮ/ልምድ ተከፍሎ ተግባራዊ ማድረግ ብልህነት ነው። ይህንንም ለልጆች መተላለፍ ከሚገባው የኑሮ አመራር ስልት አንዱ አካል ማድረግ ይቻላል። ነገር ግን ከምንግርባት የባዕድ አገር ባህል መካከል ጉዳት የሚያስከትለውን ባህል ሳናመዛዘን የምንቀበል ከሆነ በአሁኑ ጊዜ በመካከላችን የሚታዩትን የማህበራዊ ኑሮ ችግሮችን ያስከትላሉ። ተቀብሮና ተሳታፊ ለመኖር የአገራችን የማህበራዊ ኑሮ ባህል እጅግ ጠቃሚ ስለሆነ ቢቻል መሆኑ በሙሉ ወይም አሻሽሎ ካልተቻለም ከምዕራቡ አገር ባህል ጋር እያዳቀሱ ተግባራዊ ለማድረግ ብንጥር እንደ ኋለቀርነት አያስቆጥረንም። ደግሞ ከሀብረተሰባችን ኑሮ ጋር የሚራመድ አድርጎ ማዘጋጀት በመካከላችን የኑሮ መበላለጥን አያመለክትምና በተቻለ መጠን ድግሳችንን የኑሮ ድረጃ ማሳያ ባናደርገው ይመረጣል። ይህም ሆነ ይህ ደራሲው በትምህርት የተመረቀ ኢትዮጵያውያን ልጆችና ወላጆች ሁሉ እንኳን ደስ አላቸሁ፤ ደጋሾችንም ይባርካቸዋል። ማለቱ ይመዝገብለት።

ከላይ የተሰጡት አስተያየቶች ከደራሲው ተሞክሮና በተጋበዘባቸው ድግሶች ላይ ከተገኙት እንግዳጅ ጋር ከካሄዳቸው ውይይቶችና አመለካከቶች የተወሰዱ ናቸው። በዚህ ላይ የተለየ ሃሳብ አለን የሚሉ እንባቢያን ሊኖሩ ስለሚችሉ ከላይ በተመለከተው አድራሽ ያላቸውን የግል አስተያየት በመግለጽ ተጨማሪ ትምህርት ሊሰጡ የሚችሉ መሆኑን ጸሐፊው መልዕክቱን ከወዲሁ ያስተላልፋል ፡ ፡

መሰናዶና መስተንግዶ

በመጀመሪያ መጪው የኢትዮጵያ አዲስ ዓመት የደስታና የሰላም እንዲሆንልን ምኞቱን አስተላልፋለሁ። ከላይ የተጠቀሰው ርዕሰ በየአጋጣሚው ለማህበራዊ ኑሮ ጉዳይ የሚደገቡ የድግስ ዓይነቶች መሰናዶን ይመለከታል። የተሰጡት አስተያየቶች ከደራሲው ተሞክሮና በተሳተፈባቸው ድግሶች ላይ ከተገኙት እንግዶች ጋር በተካሄዱ ወይዘቶችና ከተሰነዙ አስተያየቶች የተወሰዱ ሃሳቦችን ለአንባቢያን ለማክፈል ነው እንጂ ደራሲው የድግስ ንድፈ-ሃሳብ/ዕቅድ አውጭ ባለሞያ አይደለም።

የድግስ ትንሽ የለውምና እንደ ቤተሰብ/ግለሰብ ድግስ ለማዘጋጀት ሲያቅድ ወይም ሲነሳ ስለዝግጁት ምክንያት፤ ስለመስተንግዶው አካሄድና ፍጻሜ እንዳንድ ሃሳብና የጉልበት ዕርዳታ ለማግኘት ለቅርብ ዘመድና ለዝግጁ ማሳማቻና ማማከር በማንኛውም አገር ሀብረተሰብ ውስጥ ያለ ነገር ነው። ስለመሰናዶውና በመስተንግዶው አካሄድ ውስጥ ተከፋይ በበዛ ቁጥር የሥራ ክፍፍል ተቀናጅተውና ተዋህደው በአንድ መስመር ስለሚይሄዱ ስለድግሱ የተነገራቸው ሰዎች መሰናዶውን ለማመቻቸት ድጋፍ ሰጪና ምክር ሊገኝ ይሆናል።

መስተንግዶው በዕቅዱ መሰረት ቢከናወንም ባይከናወንም በሃሳብም ይሁን በተግባር የተሳተፉትን ሁሉ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ይመለከታል። ማንኛውም ድግስ በሚሰናዳበት ጊዜ አዘጋጆቹ በአብዛኛው ጊዜ ትኩረት የሚሰጡት እንግዶች መጥራታቸውን፤ የተጋባዮችን ብዛት፤ ስለአዳራሹ ማግኘርና ብቃት፤ በቂ ወንበሮች ስለመኖራቸው ይወያዩበታል እንጂ፤ ከአዳራሹ ጋር የተያያዙትን የውስጥ መሳሪያዎችና የመገልገያ ዕቃዎች በሚገባ መሰራታቸውን፤ በቂ የመኪና የማቆሚያ ስፍራ መኖሩን፤ በተለይ አዳራሹ በከተማ መካከል የሚገኝ ከሆነ ቅድሚያ ዝግጅት ካልተደረገበት ለመኪና ማቆሚያ የሚያስጠቅሙ የአዳራሽ አከራዮች አሉ። እነዚህ በእንግዶች ላይ ያልተጠበቁ የመስተንግዶ ሲያስከትሉ ሲከሰቱ ይታያል። እንዲሁም ያልተጠበቁ እንግዶች እየመጡ አዳራሹ መያዝ ከተፈቀደለት የሰው ብዛት በላይ ሲሆንበት የቦታ ጥበት መከሰት፤ የአዳራሽ ውስጥ የዓየር ሁኔታ መለወጥና የአሳት አደጋ መከላከያ ድርጅት ያወጣውን ህግ መተላለፍ እንዳለ አይንገነዝቡም።

እንዳንድ ግለሰቦች በመኖሪያ ቤታቸው ቁጥሩ ከፍ ያለ እንግዳ ሲያስተናግዱ የሚችሉ ክፍሎች ሲኖራቸው አካባቢውን በመኪና ያጨናንቃሉ። በዚህ ጊዜ የአካባቢው ነቀፊዎች በህግ ላለመጠየቅ ለሚመለከተው የመንግሥት መ/ቤት አካል ያሳውቃሉ። በዚህም ምክንያት በድርጊታቸው የተቀጡ ወይም በማስጠንቀቂያ የታላላቁ ወገኖች አይታጡም።

በግብዣው ላይ ስለሚገኙ እንግዶች ጉዳይ ሲታይ ቁጥር ውስጥ የሚገቡት አዋቂዎች እንጂ ልጆች ከወላጆች ጋር መምጣታቸው ስለማይታይ ልጆች ወንበሮችን ቀድመው በመያዝቸው የወንበር አዋረትና የአዳራሽ ጥበት ሲከሰት ይታያል። በመሆኑም የወንበር አዋረት ሲኖር ብዙውን ጊዜ ልጆቹ የወላጆችን ወንበር ሲጋሩና ተጣብበው እንዲቀመጡ ወይም ምርጫ ሲጣታ ልጆች እንዲቆሙ ይደረጋሉ። እንግዶች በቤት ጥበቃ የሚፈልጉ ልጆች አስከትለው ከመጡ ለእነሱ የተለየ ማቆያ ክፍል ማዘጋጀት በባህላችን ያልተለመደ በመሆኑና ልዩ ክፍል ስለማይዘጋጅ ውጭ ወጥተው እንዲጫወቱ ግፊት ሲደረግባቸው ለአደጋ መጋለጥን ስለሚያመጣ የወላጆችን ሃሳብ ይከፍላል፤ ብሎም ደጋሾች ጠባቂ ለማቆም የተገደዱበት እንደ ምክንያታቸው ሆኗል። በመሆኑም መሰል ችግርን ለማቃለል ታሰቦ የአሜሪካን ሀብረተሰብ የሚጠቀሙበትን እንዳንድ ጠቃሚ ባህል ወሰዶ ሰራ ላይ ማዋሉ ከመሰል ትግሮች ያደናል።

በተጨማሪም እንዳንድ የመኪና ማቆሚያ ሥፍራ አከራይ ኩባንያዎች/አደራሽ አከራዮች አጋጣሚውን በመጠቀም ለእንግዶቹ በከፍተኛ የመኪና ማቆሚያ ሥፍራ እየሰጡ ቢያስተናግዱም ከፊደላት ካርድ እንጂ ካሽ እንቀበልም የሚሉበት ጊዜ ሰላላ እንግዶቹ ለመከፈል ሲጥጉጉ፤ እንዲሁም ለመኪና ማቆሚያ ላለመከፈል ግለሰቦች ከአደራሹ ርቀው አቀመው ወደ ግብዣው ቦታ ሲገቡ መኪናቸው የተሰበረባቸው ጊዜም ነበር። ይህንን በግምት ውስጥ ባለማስገባት የተጠሩት እንግዶች

በግብዣው ላይረኩ የሚመለሱበትና በንብረታቸው ላይ ያልታሰበ ጉዳት ደርሶ የታየበት ሁኔታም ነበር። እንግዶች ላልታሰበ ወጪ እንዳይዳረጉ በመሰናዶው ንድፈ-ሃሳብ ውስጥ ማስቀመጡ አይከታም።

መሰናዶው የልጆች የት/ቤት ምርቃት ከሆነ የድግሱ ዓይነት እንደ ልጆቹ የትምህርት ደረጃና ዕድሜ ይለያያል። ልጆቹ የተመረቁት በኮሌጅ ደረጃ ከሆነ የተመራቂዎቹ ባይኖሩ በወጣትነት ዕድሜ ደረጃ ላይ ስለሚሆኑ ፍለጋታቸው ከፍ ያለ ይሆናል። የእነዚህ ልጆች ቤተሰቦች ትውውቅ ከሌላቸው ወላጆች የማይመጡበት ወቅት ይኖራል። ልጆቹ ለአካላት መጠን ያልደረሱ ከሆኑ ግን እነሱን ለመጠበቅ ወላጆችም አብረው እንደሚመጡ የታወቀ በመሆኑ ድግሱም ከፍ ያለ ይሆናል። በዚህን ጊዜ እንዳንድ ደጋሾች ለልጆቹ ብቻ የአሜሪካን ምግብ ለአዋቂዎች ደግሞ የእባሽ ምግብ ሲያዘጋጁ አዘጋጆቹ አውቀው ይሁን ባለማወቅ ወይም ተረሰቶ የታወቀ ነገር ባይኖርም ለፈረንጅ ምግብ መመገቢያ ሹክ፤ በሲላዋና ማንኪያ ሳያቀርቡ ሲቀሩ ተጋባዩ/እንግዳው የፈረንጅ ምግብን በተፈጥሮ ሹካ (በእጃቸው) ለመመገብ ይገደዳሉ። ይህ ሊደርስ የቻለው የባህል ምግባችን በእጅ የሚበላ በመሆኑ የተጠራ የውጭ ዜጋ እንግዳ መኖሩም ስለሚረባ ነው። በሌላ በኩል የውጭውን ዜጋ በእጁ እንዲመገብ ትምህርት ለማስተላለፍ ጠቃሚ ጎን እንዳለውም መዘንጋት የለበትም።

መሰናዶው በመብረቃ የታደሰ ፐሮግራም የሚያቅፍ ከሆነ የተቻላቸው የመብረቃ ባለሙያዎች/ባንድ ይቀጥራሉ። የተጋባዮች ቁጥር በበዛ ቁጥር ደግሞ ከውጭ የሚመጡ ህግ ወጠቱ በውስጥ ያለውን ጽጥታ እንዳይደረርስ ጽጥታ አስከባሪ የሆነበታ ዓይነት ቀጥሮ ማቆም ጊዜው አስገድዷል። በአካሄድም ለጽጥታ አስከባሪነት የተቀጠሩ ግለሰቦች በነጻ ጮማ ቆራጭና የወጣት ሴቶችን አሸከርማዊ አድርጎአቸዋል።

በሌላ በኩል እነኚህ ተቀጣሪ ግለሰቦች ወይም ሌላው ተጋባዩ ጥሬ ሰጋውን ወይም ለግብዣው የተሰናዳውን ምግብ በልተው ቢታመሙ የምግብ አቅራቢው ሆኔል/ባለቤት ሃላፊነቱን እንደማይቀበሉ ወይም የውጭ ዜጋ አስከትለው የሚያመጡ እንግዶች በቅድሚያ ካለበትነቱ ሰዎቹም ሆኑ የምግብ አቅራቢው ሆኔል ቤት ለዚህ ተግባር ብሎ የገዛው የመድኃኒት ዋስትና/እንኩራን ፖሊሲ-ሽፋን ተጠያቂ ከመሆኑ አያድንም። ስለዚህም ነው የአገሬው ሰው ቁጥሩ ከፍ ያለ እንግዳ ሲጋብዝ ድግሱን በሆኔል አማካይነት የሚያሰናዳው ከመሰል ኃላፊነት ለመሸሽ እንጂ ምክንያት እንደኛው ተሰባሳብ ሰርቶ ማቅረብ ተሰኝቶ አይደለም።

በተለይ ጊዜው የትምህርት ቤት ምርቃት ወቅት ከሆነ ዜክ ጋጋሪ/አዘጋጅ፤ በተለይ የሚፈልጉ ደጋሽ ሆኔል ቤትና መስተንግዶው እንዲካሄድባቸው የሚመረጡት አደራሾችን በአጭር ጊዜ ውስጥ ፈልጎ፤ አጠያይቆና ጥያቄ አቅርቦ መልስ ለማግኘት ይጥግራል። አደራሹ ቢገኝም አከራዮች ለትርፍ የቆሙ ስለሆኑ ቦታው በጣም ተፈላጊ መሆኑን ሲገነዘቡ የጋጋሪውን በዚያው ልክ ከፍ ያደርጉትል፤ ይሁንና የመስተንግዶ ሰፋሪውንና ምግብ አቅራቢ ድርጅቶችን አስቀድሞ ለመያዝ ሲባል የተጠየቀው የቅድሚያ ከፍ ገንዘብ ሲከፈል በጥላ የተፈረመው ውለታ ሳይሆን ሲቀር ከአደራሹ አከራዮችና ባለሀብቱ ጋር በቅራኔ መለያየት ያለ ነገር ነው። ስለዚህም ነው የድግስ ዕቅድ አውጪዎች መሰል የድግስ መሰናዶ ሲታሰብ አደራሾችንና የምግብ አዘጋጆችን በቅድሚያ አሳውቁ እያሉ ምክር የሚያስተላልፉት ሁሉን ነገር ካለጥድፊያ ለማከናወን ይረዳል በማለት ነው።

ሳይጠቀስ መታሰፍ የሌለበት ነገር ቢኖር ኮሚቴውን በእንደኛ ደረጃ ካሰለፈውና ካሰመረረው ጉዳይ እንደ ተጋባዮቹ ሰዓት እከብረው ባለመምጣትና ሰዓቱን አክብሮ የመጣው እንግዳ ያልመጣውን ተጋባዩ ለመጠበቅ ሳይተናገድ ለመመለስ መብታት፤ የግብዣውን የማጠናቀቂያ ሰዓት ለማራዘምና ሰውን ከፕሮግራሙ ውጭ ማድረግ ተለምዶ እንዲያውም እንደ ባህል አካል ተደርጎ ተወስዷል። ሰዓት አሳልፎ በመምጣት እንግዶች ብቻ ሳይሆኑ ደጋሾቹም እራሳቸው የሚዘገዩበት ጊዜ ለላላ በሌላ በኩል ሰዓቱን አክብሮ የመጣው እንግዳ የመስተንግዶ አዘጋጆች ተባባሪ የመሆን ዕድል ያገኛል። በዚህ ስለመንታወቅ በኢትዮጵያውያን ጋር ግንኙነት ያላቸው የውጭ ዜጎች እንኳ ሲጋበዙ አያረፈዱ መምጣት እንዲሁም ኢትዮጵያውያን የሚያካሄዱት ማንኛውም የብብሰ ፐሮግራም በሰዓቱ ተጀምሮ/ተጠናቅቆ አያውቅም ማለት ጀምረዋል። ይህ እንዳለ ሆኖ በሰዓቱ የሚደርስ ማንም ሰው ባይኖርም፤

ከግማሽ በላይ አርፍዶ መምጣት ግን ተቀባይነት እንደሌለው ታውቆ የሰዓት መጠበቅ ጉዳይ በጥብቅ ሊታሰብበት የሚገባው ነው።

ግብዣው ከተጠናቀቀ በኋላ አስፈላጊውን ጽዳት አከናውኖ ማስረከብ የደጋሾች ሁሉ የሚገቡበት ውለታና ግዴታቸው ቢሆንም፤ መስተንግዶው ከተጠናቀቀ በኋላ አግዛሉ ላይ ቃል የገባው ሰው ሁሉ ስለሚጸነም፤ ወይም በመከንጋት ወይም ከድካም የተነሳ ጥሎ ይሄዳል። በዚህም ጊዜ ደጋሾች ብቻቸውን ሃላፊነቱን መወጣት ሲያቅታቸው ለጽዳት ጉድለት ወይም ለሚሰበር ዕቃ/ንብረት ማሟያ ተብሎ በቅድሚያ ለመያዣ ከተከፈለው ተቀማጭ ገንዘብ ላይ ተቀናሽ እንዲሆን አድርጎ መለያየት የተለመደ ነው። ከአዳራሽ አከፋፍቶ ላይ ቅድሚያ ከፍታ ለማስመለስ የሚኖረው ውጣ ውረድና በአገልግሎት ጉድለት ባቢያ ከምግብ አቅራቢዎች ጋር በቅራኔ መለያየት ያሉ ነገሮች ናቸው።

-2013

ምዕራፍ ስምንት

ድጋሚ ጋብቻና የልጆች ድስጥሊን ጉዳይ

ልጆች ወልደው በድጋሚ ትዳር የሚመሰረቱ ወላጆች ልጆችን ሥርዓት አስዘዘ የማሳደግ ችግር እየተፈጠረ ለልጆች ምግባረ መበላሸት፤ ለትዳር መፍረስና በዘመድ መካከል ቅራኔን የመፍጠር ችግር ደረጃ ላይ መድረሱን በድጋሚ ትዳር ከመሰረቱ ወላጆች ጋር የተደረጉ የቃለምልልስ ውይይቶች ያመለክታሉ። በባለሙያዎችና በውስጡ ያሉ ወላጆች ስለጉዳዩ ተሞክሮአቸውን ሲያከናውኑ እንደሚሉት "የእንጀራ ልጆችን መገሰጽ በባለትዳሮች መካከል ቅራኔ ለመጠንሰስ ልማዳዊ ምክንያት ሆኖ ይታያል። በተለይም ደግሞ ግለሰቦች የተለያዩ የሃይማኖት እምነት የሚከተሉ ከሆነ፤ የጎሳ፤ የዕድሜና የፖለቲካ ልዩነቶች ካሉ በድስጥሊን የማሳደግ ጉዳይ በትዳር ላይ ላሉም ሆነ አዲስ ትዳር ለመመሰረት ለሚፈልጉ ግለሰቦች ከባድ ጥያቄ ከማንሰነሳትም አልፎ ለቤተሰብ ያለመግባባትና መለያየት እስከመሆን ይርሳል።

ልጆችን ሥርዓት ለማስያዝ ተስማምተው እርምጃ የሚወስዱ ወላጆች ጥቂት ናቸው። በመሠረቱ በወላጆች መካከል የሃሳብ ልዩነቶች መታየታቸው አይቀራ ነው። ምክንያቱም እንደኛው ወላጅ ልጆችን ሥርዓት ለማስያዝ ሲነሳ ሌላው ወላጅ ከላይ የተጠቀሱትን ጉዳዮች ምክንያት በማድረግ ተከላካይ/ደጀን ሆኖ መገኘቱ ነው።

በተለይ አሜሪካን በሚኖሩ ኢትዮጵያውያን ማህበረሰብ መካከል እንኳን ሁለተኛ ትዳር ቀርቶ የመጀመሪያ ትዳር በመሰረቱ ወላጆች መካከል በልጆች ድስጥሊን አወሳሰድ ጉዳይ ልዩነቶች እንደሚከሰቱና እንደሚንጸባረቁ "የኢትዮጵያውያን ልጆች አስተዳደግ ችግር በአሜሪካ " በሚለው መጽሐፍ ውስጥ አንባቢያን ትምህርት እንዲያገኙበት ተብሎ ከወላጆች በተሰጡት ቃለ-ምልልስ ጥናት ውስጥ ስለተዘረዘረ መጽሐፉን አግኝቶ ማንበቡ ይመከራል። ይሁንና በእርግጥ ለትዳር ዋጋ የሚሰጡ ግለሰቦችና የአሜሪካንን የኑሮ ሁኔታን ለመቋቋም ሲሉ ሲውል ሲያድር ችግር እንደሚያመጣ ግምት ውስጥ ባለማስገባት ለቤተሰብ ያለመግባባት አዲስ ክስተቶች ሆነው በአሁኑ ጊዜ ለመታየት በበቁት የጎሳ፤የሃይማኖት፤የዕድሜና የፖለቲካ ልዩነቶች ላይ እምብዛም ትኩረት ባይሰጡበት በመካከላቸው በተፈጠረው የጋለ ፍቅር ባቢያ ጋብቻ ተመሥርቶ ልጆች ማሳደግ ሲመጣ ውል የማይገኘሉት ንትርክና መለያየትን ያመጣል። በዚህ መጠነ-ሰፊ ጉዳይ ወደፊት ሰፊ አስተያየት እስከሚሰጥበት ድረስ ለጊዜው በዚህ ላይ እንቋጭውና ወደ እዚህ ጽሁፍ መነሻ ርዕስ እንመለስ።

ልጆች አብዛኛውን ጊዜ ከወላጆቻቸው ወላጆች ጋር የቅርብ ግንኙነት ስላላቸው በእነሱ ላይ ይመካሉ። ላልወለዱባቸው እንጀራ አባት ወይም እናት በአግባቡ አይታዘዙም፤ ተገቢውን ከበሬታ የሚሰጡ ጥቂት ልጆች ናቸው። የእንጀራ አባቶቻቸውን ወይም የእንጀራ እናቶቻቸውን እንደባዕድ ስለሚቆጥሯቸው አመለካከታቸው ሁሉ ቀናነት ይገለጻል። በዚህ ምክንያት እንጀራ አባት/እናት የልጆችን የሥነ-ምግባር ጉድለት ለወላጅ ሲናገሩ ስላልወለደሹው/ስላልወለደኩት ነው፤ ቀንቶ ነው እየተባባሉ ስለማይተማሙ ወይም ጉዳዩን ቸል በማለት እያለፉት ነጋ ጠባ በነገር መንኮታተልን ያመጣል።

ሌላው ምክንያት ሆኖ የታየው ደግሞ ከትዳር የተለየው ወላጅ በእንጀራ እናት ወይም እንጀራ

አባት ቤተሰብ ስር ያሉ ልጆቻቸውን ለመጎብኘት ሲመጡና ስለልጆቹ መጥፎ ነገር ሲነገር ወይም ሲሰማ ከሰላምም ማረጋገጫ በተነገረው ሰሞታ ላይ መሰረት በማድረግ ቅራኔ ይፈጠራል፤ ተባብሶም በሁለተኛ ትዳር መሰራቾች መካከል ላለው ትዳር መፈረስ መነሻ ለመሆን ይበቃል።

እንዲሁም በእንጀራ አባት/እናት ሥር የሚያድኑ ልጆቻቸው በደንብ እንደማይያዙ የሚረቡና የሚታረቡ እየመሰሉባቸው ልጆቻቸውን ለመጎብኘት በሚሄዱበት ጊዜ ምግብ መጠጥና አልባሳት እየያዙ መሄድ የተለመደ ጉዳይ ነው። በእንጀራ እናት/አባት እጅ ስር ሆነው ለሚያድኑ ልጆቻቸው ከውጭ ያመጡላቸውን ምግብ ከልጆቻቸው በቀር ሌላ ሰው እንዳይመገበው ማሳሰቢያ ጥላው ሲሄዱ ለቅራኔ መሳባሰብና በእንጀራ ልጆች ላይ በርህራሄ እንዳይታዩ የበለጠ ምክንያት ይሆናል።

እንዲሁም ሲባል ከወላጅ አባትና እናት አብልጠው የእንጀራ ልጆቻቸውን የሚገነባከቡ የእንጀራ አባትና እናት እንዳሉ ቢታወቅም እንጀራ እናት/አባት ጥሩ ሰም እንደሌላቸው በየትኛውም አገር ሀብረተሰብ ውስጥ ያለ ነገር በመሆኑ ወላጆች በእንጀራ አባትና በእንጀራ እናት የተያዙ ልጆቻቸውን ለማየት ሲሄዱ ከማመስገን ይልቅ ለልጆቻቸው በሚያደርጉት እንክብካቤ የማይረኩ ወላጆችም እንዳሉ መከንጋት የለበትም። ለዚህ የማህበራዊ ኑሮ ችግር መፍትሄ ሊሆኑ ይችላሉ ተብለው በባለሙያዎች የተመለከቱ ምክራዊ አስተያየቶች የሚከተሉት ናቸው።

የእንጀራ ልጆች ሲያጠፉ ያልወለዱ ወላጆች ለመቅጣት ከመነሳታቸው በፊት ስለልጆቹ ጥፋት ከወላጆቻቸው ጋር በቅድሚያ ተነጋግሮ ወደ አስፈላጊው እርምጃ ሲሄዱ ወይም ወላጆች እራሳቸው እርምጃቸውን እንዲወስዱ ቢደረግ በመካከላቸው ሊነሳ የሚችለውን የወላጆች ቅራኔ ለመቀነስ ከመቻሉም ባሻገር በደስጥሊን ጉዳይ ላይ ወላጆች እንደ አጭም እንዳላቸው ልጆችም ይረዳሉ ብሎም የወገናዊነት እርዳታ እንደማይሰጣቸው ስለሚያውቁ ወላጆችን እኩል የወላጅነት ደረጃ እንዲሰጡ ያደርጋል።

- መተማመንንም አትርፎ የትዳርን ዕድሜ ለማራዘም ይረዳል።
- ጥሩ የእንጀራ አባት/እናት ሆኖ ለመገኘት ጊዜ ይወስዳል፤ አሰምርን ቀድሞ ማዘጋጀትንና ከፍተኛ ትዕግስትን ይጠይቃል፤
- ጆቹን በተመለከተ የቤት ውስጥ የመተዳደሪያ ህግ አውጥቶ ካለማወላወል በስራ ላይ
- ማዋል ያሻል፤
- በወላጆቻቸው ላይ መጥፎ ነገር ያለመናገር ይመረጣል፤
- ወላጆቻቸውን ማከበር ይጠይቃል፤
- ወላጆቻቸው ልጆቻቸውን ለመጎብኘት ሲመጡ ልጆችን በጥሩ ሁኔታ አዘጋጅቶ መጠበቅ ያስፈልጋል፤
- ወላጆቻቸው ሲመጡ ጥሩ መስተንግዶ መስጠት/ፍቅር ማሳየት ወሳኝነት አለው፤
- የልጆችን ፍላጎት አሟልቶ ለመገኘት መጣር ይጠቅማል፤
- ለወላጆቻቸው አውቅና መስጠት ይመረጣል፤
- በወላጆች መካከል የመበላላጥ ሁኔታን ያለማሳየት ደግ አመለካከት አለው፤
- በተለይ የሃይማኖት፣ የጾታ፣ የዕድሜ ልዩነቶች ካሉ ከትዳር በፊት መወያየትና
- ዕልባት መስጠት ለትዳር መጠናከር ይጠቅማል፤

በአጠቃላይ ተከባብሮና ተሳሰቦ ለመኖር ጥረት ማድረግ የሚሉት ናቸው።

በተጨማሪም ቋንቋቸው አማርኛ ያልሆነ ትውልደ/ ኢትዮጵያውያን-አሜሪካን ይህን ርዕስ በሚመለከት 004/08/2013 Fox TV ባስተላለፈው ፕሮግራም ላይ ተመሳሳይ ችግር

የገጠማቸው ወላጆች ቀርበው ስለእንጀራ ልጆች እያያዝና አስተዳደግ የሰጡትን አስተያትና የባለሙያ ምክር ማዳመጥ ይችላሉ።

-2012

የባለሥልጣናት ደመወዝና የታክስ ክፍያ

በአለም ዙሪያ የደረሰው የኢኮኖሚ መንኮታኮት እንኳን በድህነት በላሽቱ አፍሪካ አገሮች ቀርቶ በሃብት የዳበሩ የምዕራቡ ዓለም አህጉራትን ጨምሮ በመያዙ ህዝባቸው በኑሮ ውድነትና ከሰራው ተፈናቅሎ የመንግስት የማህበር ሰብዓ የበጎ አድራጎት ተቋማትና የተረዳደቁ የመኖር ሰለባ ለመሆን በቅፏል። የእነዚህ አገር መንግሥታት ለሕዝብ አላስባቂነትም ተብለው በህግ እንዳይጠየቁና ፓርቲያቸውም እንዳይወቀሱ የመንግሥት ወጪ የሚቀነሰበትን ሕዝባቸው ልዩ ልዩ የመንግስት ዕርዳታ እያገኘ የሚኖርበትን መንገድ በመቀየስ ላይ ይገኛሉ።

ኢኮኖሚው እስከሚሻሻል ድረስ በቸግር ላይ የወደቀውን ህዝባቸውን በተቻለው መጠን ለመርዳት የምዕራቡ መንግስታት ለህዝብ ግልጋሎት ለሚሰጡ ንብረቶች ማስተዳደሪያና ግልጋሎት ሰጪ ድርጅቶች መተዳደሪያ እንዲውል ሰርቶ የሚኖረው ህዝብ ከገቢው ታክስ እያስቆረጠ ገቢ ማድረግና የወር ገቢውን የማሳቀወቅ ገደታ ተጥሎበታል። ለዚህም አይነተኛ ምሳሌ/ሞዴል ሆኖ ለመገኘት ከፍተኛ የአገር መሪዎችና ከፍተኛ ባለሥልጣናት የፖለቲካ ሰልጣን ኮርቻ ላይ ከመውጣታቸው አስቀድሞ በቀደምት ሰራቸው ላይ ምን ያህል ደመወዝ ይከፈላቸው እንደነበረ፤ ታክስ መክፈላቸውንና የንብረታቸውን መጠን በማሳወቅ ግንባር ቀደም ሲሆኑ ይታያሉ። እንኳን ስለታክስ ክፍያው ግንዛቤን ዘየት እንዳመጡት፣ በፈቃዳቸው ተነሳሳተው ስላደረጉት የበጎ አድራጎት ችሮታና ስለበረከቱት የነጻ አገልግሎትና ህግ ለማክበራቸው ተመስገነው ለዕጩነት ይቀርባሉ ብሎም ሰልጣን ላይ ይወጣሉ።

ካላቸው ገቢ በላይ/በታች ከፍለው ወይም ችረው ሲገኙም በህግ ከመጠየቃቸውም በላይ ለአመለካከቱት ከፍተኛ የሥልጣን ቦታ ዕጩነት ይሰረዛሉ። ለሀገራቸውና ለአገር እድገት የሚውለውን ታክስ ተቆራጭ ሳያውቁም ሆነ እውቀው ህግ ጥበው ከተገኙ ስሜቸው ጎድፎ መቀመጥ እንዲገቡ ይደረጋሉ። በዚህ ምክንያት ህጉን ተከትሎ ሃላፊነትን መወጣትን ማረጋገጥ በህዝቡ ዘንድ እንደ ባህል ስለሚቆጠር ታክስ ያልከፈለ ነዋሪ ልጆቻቸው ት/ቤት አይገቡም፤ የህዝምና አገልግሎት እያገኙም፤ የመንግስት መ/ቤት ያለ ጉዳያቸው አይፈጸምላቸውም። ይህም በመሆኑ እንኳን ከፍተኛ ባለስልጣናት ሰደተኛው የጥሪነት ፈቃድ ለማውጣት ጥያቄ ሲያቀርብ ታክስ ለመክፈሉ ማረጋገጫ አምጣ ተብሎ የሚጠየቀው በዚህ ምክንያት ነው።

የአፍሪካ አገር መሪዎችና ባለሥልጣናት ግን የህዝብ ተገዥ ስላልሆኑ ካላቸው የሰራ ሞስትናም በላይ በሥልጣን ላይ እያሉ ምን ያህል የወር ደመወዝ እንደሚከፈላቸውና የመንግስት ታክስ ይክፈሉ አይክፈሉ ለህዝብ ይፋ የሚሆንበት ሰርዓት የለም። በዚህም ሌላ መንግስታዊ/ኦፊሴላዊ የሰልጣን ደረጃቸውን ጠብቀው ሰራቸውን እንዲያከናውኑ እየተባለ ከደመወዛቸው በተጨማሪ የመንግስት መኪና እና የኑሮ መደገሚያ እየተሰጣቸው ሲኖሩ የህዝቡን ኑሮና አገራቸውን ለማሻሻል የሚያሳዩት ጥረት አጥጋቢ አይደለም። በመንግስት ወጪ የሚደረገው የእንግዳ ማስተናገጃ ግብዣ

ሰርፍ ቁጥር የለውም። ያላቸውን ሥልጣን በመጠቀም ፓርቲያቸው በግድም ሆነ በውድ ለረዥም ጊዜ በሥልጣን ላይ የሚቆዩበትን መንገድ ማዘጋጀቱ ላይ ትኩረት ይሰጣሉ እንጂ የሕዝብ መተዳደሪያ ደንቡን በመተግበር ሕዝቡን በቅንነት ሲያገለግሉ አይታዩም።

በአፍሪካ አህጉራት ህዝብና ለአገር ጥቅም ሊባል መሪዎች ለተወሰነ ጊዜ ሰልጣን ላይ መቆየት የደመወዝ እርከን መቅረጽና በአግባቡ ታክስ ከደመወዛቸው ተቆራጭ እንዲሆን መመሪያ ማውጣት ወይም እነሱ ፈጽመውት ምሳሌ ሆኖ መገኘት ታይቶም ተሰምቶም አይታወቅም። ይህም ለሰራው እስከሚያውቀው ድረስ (ማንም ሰው ፍጹም ባይሆንም) ለአገራቸውና ለህዝባቸው ዕድገት በማስብ የተቻላቸውን ግልጋሎት አበርክተው በፈቃዳቸው ሥልጣን የላቀቁ ብርቅዬ የአፍሪካ መሪዎች ቢኖሩ የታንዛንያው መሪ ጁሊየስ ኔሬሬና የሳውዲ አፍሪካው ማንደላ ናቸው።

የአፍሪካ ህዝብ የሚያስብለት መሪ ስለሌለው የኑሮ ማካካሻ ሳይሰጠው በዝቅተኛ ደመወዝ ቤተሰብ እያስተዳደረና አልፎ ተርፎም መንገድ ላይ ቆሞ እየተመደበው ለሚሄድበት ጸሎት ቤት አገልጋዮች ካላው ገቢ ላይ ቀንሶ ደመወዝ እየከፈለ ኑሮውን የሚገፋ ህዝብ ነው። ወደ ሰራ ለመሄድ ለረጅም መንገድ የሚከፍለውን የመመላለሻ ገንዘብ ለመቆጠብ በአግሩና በከብት ጀርባ ሆኖ እየተመላለሰ ሰርቶ ጠም አዳሪ ነው። የግል መኪና ያለውም የነጻጅ ዋጋ ስለተወደደበት መኪናውን በአረፍቱ ቀን ብቻ ለመጠቀም ይገደዳል። ከዕለት ኑሮ ወጪው ተርፎት ተቀማጭ ገንዘብ ማኖር አይታስብም። ደመወዙ ከወር ወር አላደርሰ አያለው በአዳክንስ/ቅድሚያ ክፍያ እየወሰደ ኑሮውን የሚገፋ ሕዝብ ነው።

በመሰረቱ ከፍተኛ ደመወዝ ለሰራተኛ እንዲከፈል የሚደረገው ሠራተኛው ጠንከሮ እየሰራ ለህዝቡ ምሳሌ ሆኖ እንዲገኝና ሌላው ዜጋ ለአገሩ እንዲያገለግል ለመሳብ ነበር። ከፍተኛ ባለሥልጣኑ ግን ከዳበረ ደመወዝ ሌላ ተጨማሪ ድጎማ እየተከፈለው የሚሰራ ነው። ባለስልጣናትና ተራ ሰራተኛ የሚከፈላቸው ደመወዝ ባላቸው የትምህርት ደረጃና የሰራ ልምድ ተመጣጣኝ ነው ለማለት አያስደፍርም። አገራቸውን ከኢኮኖሚ ውድቀት ለማውጣትና ህዝቡ ተጠቃሚ እንዲሆን ለባለሥልጣናት ከደመወዝ ሌላ የሚወጣው ጥቅማጥቅምና ድጎማ ይቆም ቢባልም ደንቡ በሰራ ላይ እንዲውል መሪዎች አራሳቸው ካልሆኑ በቀር ተራው ባለስልጣንም የት ቆሞ። የእነዚህ ተጠቃሚው የፖለቲካ ዘር ተክለው እያለመለሙ የሚጠቀሙት ጥቂት የበላይ መሪዎች ብቻ ናቸው።

ለመንግስት ባለስልጣናት ስለሚከፈል ደመወዝ ጉዳይ በአንድ ወቅት በጋዜጣ ላይ የወጣውን ልዩተክሰመንግስት ከፍተኛ ባለስልጣን በወር የሚከፈለው የደመወዝ ክፍያ በተመለከተ የተዳፈውን ርእሰ የያዘው ጋዜጣ አዝዋሪው መ/ቤታቸው በራፍ ላይ ቆመው ጫማቸውን ለሚያስጠርጉ ባለስልጣን የእለት ጋዜጣ ጥሩ ዜና ስለላለው ይገዙ እያለ ሲወተውት መልስ የሚሰጠው ያጣል። ተስፋ ባለመቀረጥ አሁንም "ይህንን ርዕስ አይተውታልን ብሎ ጋዜጣውን ወደ ባለስልጣኑ ፈት ሲያቀርብ እኔ መሰሎቼን መሰራ ለማደር አጥራለሁ ይህ የሚመለከተው የሂሳብ ሰራተኞችንና አዛዦቻቸውን ይመሰላል" ለእኔ ከምታሳየኝ ለኦላፋ ብታሳየው ሰራውን እንዲሰራ ያደርገዋል ቢሉ መሰሉለት ይባላል። ለነገሩ በሰራ ላይ የተጠመደው አዲተርም ሆነ የሂሳብ ሠራተኛ ሰራቸውን የሚያከናውኑት በተሰጣቸው የሰራ ዝርዝር መሠረት ስለሆነና አስተያየት ቢሰጡም ተቀባይነት እንደሌለው ስለሚገነዘቡት ነው እንጂ ስህተቱን አጥተውት አይደለም።

በከፍተኛ የሥራ መደብ ላይ ተመድበው የሚሰሩ መሪዎች ታክስ ከከፈሉ ሌላው ህዝብ የማይከፍልበት ምክንያት አይኖርም። ከፍተኛ ባለስልጣናትና ነጋዴው ታክስ በየግመቱ መክፍል እንደሚገባቸው ቢታወቅም ያልተሰበሰበው ውዝና ታክስ አለ። በወቅቱ ገቢ መሆኑ የሚረጋገጥበት ሥርዓትም የለም። በዚህም የአፍሪካ መሪዎችና ባለስልጣናት ከህግ በላይ ስለሆኑ ባይከፍሉ አይፈረድባቸውም። ከከቅርብ ጊዜ ወዲህ ግን የኢኮኖሚ መውደቅና የውጭ ዕርዳታ መቀነስ መንግስታትን ከፋፍ አሳስቦ ለውታደር፤ ለጸጥታ አስከባሪውና ባለስልጣኑ የወር ገቢ መፈፈፍ የሚውል የታክስ መክፈያ ህግ በሥራ ላይ ቢውልም ታክስ ከፋዮች በዝቅተኛ ደረጃ ላይ ያሉት ሰርቶ አደሮችና ምስኪን ነጋዴዎች ብቻ ናቸው። በአፍሪካ አህጉራት ውስጥ በተለይ ከፍተኛ ነጋዴና ሃብታሞች ታክስ በወቅቱ

ከፍለው መሆኑን ሲገባቸው እኔ አልከፈልኩም ወይም ትንሽ ከፈልኩ ብሎ መናገር እንደ ጀብደኝነት ይታያል።

አነስተኛ ደመወዝ የሚከፈለው የመንግስት ሰራተኛ ኑሮውን ለመቋቋም ጉቦ ቢበል እያስገርምም፣ ምክንያቱም ታክስ ሰብሳቢው/አስከፋዩም ሰራተኛ ደመወዝ አነስተኛና ችግረኛ ቢሆን በኑሮው ላይ ከፍተኛ ለውጥ ካልደረገ በቀር ጉቦ መብላቱ እይቀርም። ስልጣን ላይ ተቀምጦ በከፍተኛ ደመወዝ የሚሰራው ባለስልጣንም ሃብት ለማካበት ጉቦ ይቀበላል። ጉቦ መብላቱ የሚያስጠይቀው ጉዳይ ቢሆንም ይህንን የሚከታተለው መ/ቤት ባለስልጣን ሳይሆን ቁጥጥሩ በተራው ሰራተኛ ላይ ስለሚጠነክር ታክስ ባለመክፈል የሚወቀስውና የሚታሰረው ተራው ስርቶ እደሩ፤ የፖለቲካ ተቀናቃኙና ጉቦ አልሰጥም ሳይ ባላሃብት ሀዘብብ ነው።

የአፍሪካ ከፍተኛ መሪዎች ታክስ መክፈል ቀርቶ ያፈሩትን የግል ሃብት ይፋ ለማድረግ ሲጠየቅ በማንገራገር የቃላት ጦርነት ይከፍታል። ለመቃወም ተራ ሰራተኛም በሰራ ላይ የመቆየት ጉዳይ ያጠራጥራል። ታክስ ባለስልጣን (VAT) ያለመክፈል አራሱን የቻለ የፈጠራና የመመሳጠር ችሎታ በአፍሪካ አገራት መታየቱና መንሰራራቱ እንደጉብዝና ስለሚቆጠር፤ ታክስ ብቻ ሳይሆን ለመብራት፤ ውሃና ለምግብ ማብሰያ ጋዝ ላለመክፈል በስልጣናቸው ይጠቀማሉ፤ ለደግሰና ቤታቸውን ለመሥራት የሀዘብ አራዳታና የመሰሪያ ቤታቸውን መሳሪያ ሲጠቀሙበት ይታያሉ። ከሰራተኛው ሃብታም ሆነው ይመጣሉ፤ ለሰራተኛው ጉዳይ ከአገር ውጭ ሲወጡ በውጭ አገር ባሉ ኢምባሲዎች መኪናና ይገለገላሉ። በወላዎች ውስጥ አገር ተምረው የአገር አስተዳደር ሙያ ያላቸው፤ ሰራተኛው የሚሆኑት በውስጡ ያላቸው ያዩና የሰው ወደ አገር ቤት ተመልሰው ስልጣን የሚይዙ የአፍሪካ መሪዎች የተማሩትንና በአይነቱ የተመለከቱትን ለአገራቸው ጥቅም ላይ ማዋል ሲገባቸው የተማሩትን ሳይጠቀሙበት ሲቀሩና እንዳልተማረ ሰው ሆነው ሃሳፊነታቸውን ሳይወጡ ሲቀሩ በጣም ያሳገናል። ከፍተኛ ባለስልጣናት በዚህ ድርጊታቸው ተጠያቂ መሆን ሲገባቸው ለረጅም ጊዜ ሥልጣን ይዘው ሕዝባቸውንና የአገራቸው ሃብት ሲበዘብዙ ይታያሉ። የአፍሪካ ባለስልጣናት የቤት ቢራይና የመሬት ግብር መሰብሰብ እንጂ ለሀዘብ ግልጋሎት የሚውል ታክስ ለመክፈል አይፈቅዱም። እንዲያውም ታክስ ወይም ከገቢያቸው እንዳይቀንሰባቸው ይመሳጠራሉ፤ በተራው ሀዘብ ላይ ቁጥጥሩ እንዲጠነክርበት ግልት ያደርጋሉ።

በአጠቃላይ ስለአመታዊ ግብር ከፍተኛ የአፍሪካ ሀዘብ ያለው አመለካከትና ንቃት ሂሳፍ ዝቅተኛ ነው። የተማሩ መሪዎች መከበርና ስልጣን ላይ መቆየት ስለሚፈልጉ ሀዘቡ እንዲያውቅና ታክስ መክፈልን ግዴታውና ባላሉ አድርጎ እንዲወስደው አያስተምሩትም ብሎም ያለውን ህግ በሥራ ላይ አያውሉትም፤ የአገራቸው ህግ የሚሰራው የሥልጣን ተቀናቃኞችን ለመወንጀል ብቻ ነው። በተለምዶ ሀዘቡ ታክስ የሚከፍለው ከደመወዙ ነው። ሃገራዊው በፍላጎት ሄዶና ሲበዘበትም ተመሳሳይ ገቢውን አሳንሶ ስለሚያቀርብ የሚከፍለው ዝቅተኛ ነው። ባይከፍልም የሚያስገድደው ባለስልጣን የሰምኑታክስ ሰብሳቢዎች ሲመጡበትም ተደብቆ ያሳልፋቸዋል። እንዲሁም ሲባል ይልጉታ ያለውና ነገ ያስጠይቃል በሚል የብሔራዊ ግዴታውን የሚወጣ ሰው የለም ማለት አይደለም። ካለ እንዲወገዝ መንገድ ይፈለግለታል። በጣምም ይያዛል፤ አሊያም ሕይወቱን ያጣታል እንጂ ለአገር ጥቅም የሚያስብ የአፍሪካ ባለስልጣን ቁጥሩ ጥቂት ነው ቢባል አያስገርምም።

የአፍሪካ አገሮች ከቅኝ አስተዳዳሪዎቻቸው ስር በነበሩበት ወቅት አገራቸውን ነጻ ለማውጣት ይጠቀሙበት ከነበረው የትግል ስልት አንዱ ታክስ መክፈል አይገባንም እያሉ ማመድ ነበር። ከቅኝ ገዥ አገራቸውን ንቅናቄውን ለማክሸፍና ሀዘቡን ታክስ ከፈሉ ብሎ ማስገደድ እንደተጻፈ ታይቶ አቤቱታ ስለሚሰጣበት መ/ቤቶችና ግልጋሎት ሰጪ ድርጅቶች በመንግስት በጀት የሚተዳደሩ ናቸው። በአገራችን አኳያ ስንመለከት ለምሳሌ በአዲስ አበባ ከመን-መንግስት የጎጃም ገበሬ የመሬት ዓመታዊ ግብር/ታክስ ከፈል ተብሎ ቢጠየቅ የአመጽ ባህርይ አሳየናቸዋል። ጊዜ አንስቶ ሀዘብ በመንግስት ላይ ማመድና ማጥረም ጀመረ ተብሎ ይነገራል።

የአፍሪካ አህጉር ከቅኝ አገዛዝ ሲሰቀቅ በቂ ሞያተኛ ስለሌላቸው ለመንግስታቱ ነጻ አማካሪዎች ይመደቡላቸዋል። ያልተደራጀት መሪዎች አገራቸውን የሚያስተዳድሩበት የውስጥ መመሪያ/ህግ

ለይስሙላ ተሻሻሎ የሚወጣው ባለስልጣናትን የሚጠቅም ነው። በተግባር እንዲተረጎም አማካሪዎች ግራት አያደርጉም። በሰበሰቡ ስርዓቶች ስም ገብተው የአገሪቱን ጥሬ እንጡራ ሃብት ከባለስልጣን ጋር እየተመሳጠሩ ለመበዝበዝ እንዲያመቻቸው የሚተባበሩባቸውን መሪ ለማስቀመጥ በመሪዎች ምርጫ ላይ የታዘቡ አባል ይሆናሉ። በአገር ውስጥ ጉዳይ እጃችንን እናስገባም በሚለው ስልታቸው እየተጠቀሙ እነሱን የሚቃረነው የውስጥ መመሪያ በሰራ እንዳይተረጎም እየተከላከሉ አፍሪካ ከውጭ መንግስታት ተረጂነት እንዳትላቅቅ ይጥራሉ።

ይህ ሕገ ወጥ አሰራር እንደባህል ተወስዶ ሀዘቡ ታክስ ያለመክፈልን እንደመሳሪያ አያየ ለብሄራዊ አድገት የተጣለበትን ሃላፊነት ላለመወጣት ስለሚታገል አሀገራቱም የውጭ ችሮታ/እርዳታ እጅ ከማት መላቀቅን እንደጦር ይፈራሉ። ባለስልጣናቱም ቢሆን ህግ አወጡ ለመባል ነው እንጂ ሰራ ላይ ካልዋለ ህግ ቢወጣ ዋጋ የለውም፤ የሚከፈለውም/የሚሰበሰበው ታክስ ለሀዘብና አገር አድገት ይዋል አይዋል ካለአድልኦ የሚቆጣጠር አስከፊ ሰራተኛ/ድርጅት የለም። ይህን እንጂ ስለታክስ ከፍተኛ የወጣውን መመሪያ በሰራ ላይ ከማዋል በፊት ከፍተኛ የአገር መሪዎች ምሳሌ ሆነው ካልተገኙ ተራውን ሀዘብ ታክስ ከፈል ብሎ ማስቸገሩ እንደፖለቲካ ተጽእኖ ተደርጎ ይወስደዋል እንጂ ለአገር ጥቅም አድርጎ ስለማይመለከተው ባለመክፈል ሁሉም ይሸሻል። በዚህ ምክንያት ግለሰብ ስልጣን ላይ ከወጣ በኋላ መስሎ ያድራል እንጂ ከሌሎች ተለይቶ መታየትን የተማረውን በሰራ ላይ አያውልም፤ እንዲያውም ታክስ መክፈል ለሥልጣን ሲታይ ታክስ መክፈሉ አይጣራም። የሚገርመው ብዙ የአፍሪካ መንግስታትና ባለስልጣናት ሀዘብ የሚያወናብዱበትን ስልት ከምዕራብ አገሮች እየከረጁ ሲጠቀሙበት ለአገር የሚጠቅም ነገር አይከረጁም።

የአፍሪካ አካል በሆነቸው ኢትዮጵያም ለመሪዎችና ለባላሥልጣናት የሚከፈለው የወር ደመወዝ ምን ያህል እንደሆነና ታክስ ለመክፈላቸው ሀዘቡ እንዲያውቅ ይፋ አይደረግም። ለኢኮኖሚው መቆርቆሻና ለሀዘቡ ደህነት አስተዋጽኦ ነዳገው አንዱ ይኸው የኋላ ቀር ታክስ አሰባስብ ሥርዓትና የወጪ ቁጥጥር ያለመኖር ነው። የውጭ ባላሃብት ተረጂ ከመሆን እንድትርቅ ስለማይፈለግ ነጋዴውና ባለስልጣኑ እየተመሳጠረ አገር ከመበዝበዝ አይቆጠብም። ግንባር ቀደም ሆኖ የሚቀርብ ሰው ከተገኘ ተቃዋሚ ነህ ተብሎ ስለሚጠየቅ በፍራቻ ይኖራል፤ ብሎም ነጻ ብሄራዊ መብቱን ለመገለጽ ነጻነት የለውም። በአጠቃላይ በአፍሪካ ውስጥ ያሉ መሪዎችና ከፍተኛ ባላሥልጣናት የህግና የዲሞክራሲ ተገዢ ካልሆኑና ሀዘብ አቀፍ በሆነ አመራር አገራቸውን ካልመሩ አሀገራቱና ሀዘቡ ከቸግሮ አይላቁም፤ የኢኮኖሚ ስድገት አያሳዩም፤ ብሎም ምን ጊዜም የውጭ ዕርዳታ ጠባቂ ሆነው ይቀራሉ።

-2012

ምዕራፍ አሥር

ለአስፖርት ባለሙያዎቻችን እንከብካቤ

በአስፖርት ዓለም ማሸነፍና መሸነፍ የሚፈራረቁ ጉዳዮች መሆናቸው እየታወቀ አስፖርተኞቻችን ሲሸነፉ ለጥረታቸው መመስረት ሲገባቸው ነቀፋ ሲዘነዘርባቸው ይሰማል። እንዲሁም ለታወቁ የአስፖርትና አርቲስት ባለሙያዎች/ግለሰቦች ታምመው የመታከሚያ ገንዘብ ሲያጡ ለእነሱ የዕርዳታ ገንዘብ ለመስጠት በአገር ቤትና በውጭው ዓለም በሚገኙት ፊደላዊ ጣቢያ አማካይነት የዕርዳታ ጥያቄ ማሰማት እየተለመደ መጥቷል።

ይህንን ርዕሰ ለመጻፍ ያነሳሳች በሰፖርት ባለሙያዎቻችን ላይ ስለሚሰነዘር ወቀሳና የዕርዳታ ጥያቄ ለማውሳት ሳይሆን አገሪቱ በኢኮኖሚ ደካማ ስለሆነችና አቅመ ደካሞችን ለመርዳት መንግስትም አለመደራጀቱን ለማመልከት ነው። ቀድሞ ወላጆችንና ደካሞችን የሚንከባከቡ ልጆች ነበሩ። አሁን የወጣቱ ባህርይ ተቀይሮ አራስ ወዳድ ሆኗል። እንዲሁም ልጆቻቸው እያደጉ ወይም በየምክንያቱ ጥለዋቸው ሲሄዱና ሰራ አጥ ከሆኑ እንደሌላው አገር ከሆነ መሰል ዕርዳታ ፈላጊዎችን መንከባከብ የመንግስት ሌላው የሥራ ድርሻው አይደለምን? በሙያቸው ተሰልፈው ባሰገኙት ከፍተኛ ውጤት አገራችንን ያሳወቁ፤ ታሪካችንን ያስጠሩና ለአገራችን ክብር ያመጡ፤ ጀግኖቻችን ሆነው ሳለ ተገቢው እንክብካቤና ትኩረት ሊሰጣቸው ሲገባ በጤንነት ጉድለትና በእድሜ መገፋት ባቢያ አቅማቸው ሲዳከም አርዳታ አጥተው እጃቸው ለልመና ሲሰረጉ ማየት እጅግ ያሳገናል።

በመሠረቱ አትሌቶቻችን ባሳገኙት ውጤት የሚያገኙት ገንዘብ ለመታከሚያ ያህል አያንስም ነበር። አሁን ያላቸው ገንዘብ ላይ ለመጠሪያ እያሉ ማስቀመጥ ጀመሩ እንጂ ቀደም ሲል ቤተሰባቸውንና ዘመድ አካማድ እየረዱ ስለሚኖሩ ችግራችን ነበር። በመሆኑም ሲታመሙ በአነስተኛ ወጪ ለመታከም ወደ መንግስት ሃኪም ቤቶች ሲሄዱም ሀኪብ እንዲያገለግሉ የተቀጠሩት ሃኪሞች እዚያው ተፈላጊውን ህክምና መስጠት ሲገባቸው ወደ አራሳቸው ወይም አገር ወስጥ ገብተው ደሃውን ሀኪብ ወደሚበዘብዙ የውጭ አገር ባለሃብት ከሊኒክ ሄደው እንዲታከሙ ሲታዘዙ ያለ የሌላቸውን ገንዘብ ለመጠቀም ያስገደዳቸዋል። ኢትዮጵያውያን ሃኪሞች በልዩ ልዩ ምክንያት ወደ ውጭ አገር ለመሰደድ ስለበቁ የሃኪም አጥረት ስለተፈጠረና የመቆጣጠሪያ ሰልጣን ስለሌለ የግል ከሊኒኮች የታከሚው ቁጥር ስለበዛባቸው በሚገባ አያከሙም። ስለዚህ ሃብት ያለው ወደ ደቡብ አፍሪካና ወደ ኤዥዮ አገሮች እየሄደ መታከም አዲሱ ተሸንፎ ሆኗል። መኖሪያ ቤቱ ወጥቶበት ሄዶም ነፍሱ ተርፎ አካሉ ተቆርጦ የሚመለስው ህመምተኛ ቁጥር ጥቂት አይደለም። ገንዘብ የሌለው ባህላዊ መድሐኒት ተጠቃሚ ህመምተኛ ቁጥር ስለበዛ የባህል መድሀኒት ሰጪ ሃኪም ቤቶች በያካባቢው ተስፋፍቷል። ከፊትም በሸተኛ ወደ ፍልውሃ እየሄደ በፈለ ውሃ መዘፍዘፍን ሌላው አማራጭ መንገድ ሆኖ ስላገኘው በአሁኑ ጊዜ ፍልውሃ የገላ መታጠቢያ ሥፍራ ብቻ መሆኑ ቀርቶ የበሽታ መፈወጃ ድርጅት ሆኖ ታይቶ የመንግስት እንዲያገለግል ምንጭ ማፍሪያ ሆኖ ተቆጥሯል።

እነዚህ ዜጎች በህይወት ሲኖሩ፤ ሲደክሙና ሲዘሉ ዓለም በሞት ሲለዩ ታሪካቸው አብሮ ሲታመን አናፈውቀን አይገባም። አስፖርተኞች ሲያሸነፉም ሆነ ሲሸነፉ ላይረጉት ጥረት ሁሉ ማመስረት እንደደረጃቸው መሸለም ሲዳከሙ መንከባከብ ማከበር ሌሎችን ወደ ስፖርት ገራ ለመጋበዝ የሚረዳ ድርጊት ነው። ሲሸነፉ መውቀስና ሲደክሙ ያለመንከባከብ በስፖርት ሞያ ላይ ለመሰለፍና እነሱን ለመተካት የሚፈልጉ ግለሰቦችን ያርቃል። ነገ በእኔ እስተሳሰብ በአዕምሮአቸው ውስጥ ስለሚገልጹ

የባለሥልጣኖች ደመወዝና የታከሰ ከፍያ

ወደ ስፖርት ዓለም ለመግባት እራሱን የሚያጭ ዜጋ ሁሉ አገር ጥሉ በመከብረል የባዕድ አገር አገልጋይ ሆኖ እንደሚቀር ለማንም ሰው ግልጽ ነው።

ታምው የአልጋ ቁራኝ ከሆኑም በኋላም እነሱ ይሳተፋበት የነበረውን ስፖርት አጋጣሚ ሲፈቅድ የእነሱን ታሪክ በማስታወስ ለህዝብ ማሰማት ለተተኪው ትውልድ እራሱን የቻለ ሞራልና ለተሳታፊዎች ደግሞ ንቃተሁኒናቸውን የሚከብ ይሆናል። እንዲሁም እነሱን ከተቻለ ልጆቻቸውንና ቤተሰባቸውን ጭምር እንስቶ ማስተዋወቅ ጤንነታቸውን ለመንከባከብ የሚያስችል አንዱ ስልት ይሆናል።

የአገር ሰም ለማስጠራት የታገሉት ስፖርተኞች በስተኋላ በሽታ ላይ ሲወድቁ ወይም ሲደክሙ ለአገር ክብር ያመጡት ዝና ዘለአለም እየታሰበ መኖር ይገባዋል። በሌላ ሞያ ውስጥ ለአገልግሎት ባለስልጣኖች ከሚሰጠው ክብርና ደረጃ እኩል መታየት ከበቁ ይበልጥ ለመሥራት ያነሳሳቸዋል። ላበረከቱትም መልካም ተግባር በአገር አቀፍ ደረጃ ሞጋ መስጠት አለበት። ሲጫወቱ ብቻ በጩሽነት ማጀብና መልካም መመኘት ሲያሸነፉ መሸለም ብቻ በቂ አይሆንም። ጤንነታቸውን፤ ትልባቸውን ጊዜያቸውን ሰውተው ከሚወዷቸው ቤተሰባቸው እየተለዩ ልምምድ በማድረግ ለአገርና ለህዝብ ዝናና ክብር ለማምጣት ለታገሉ ስፖርተኞቻችን ተገቢው ሰውነት መስጠት አለበት። በህዝብ የሚሰበሰብላቸው ጊዜያዊ ችሮታ ዘላቂ መፍትሄ ስለማይሆን በህጋዊ መንገድ እንክብካቤና ቀዋሚ ድጋፍ የሚያገኙበትን መንገድ መንግስት መቀየስ ይኖርበታል።

ሰው ናቸውና ይሳሳታሉ ከሰህተትም ይማራሉ፤ ተግባራቸውም ሁለትዮሽ ነው። ህዝቡ በተሰለፉበት ስፖርት እንዲያሸነፉ እንደሚፈልጋቸው ሁሉ እነሱም ህዝብ እንዲያከብሩባቸው ይሻሉ። ህዝቡ ለማንም ሰው አይሞኑም፤ ተቀባዮችም የለውም፤ በቆይታቸው መደሰት ስለሚገባቸው ቃል የተገባላቸው ሁሉ በታሰበው ጊዜ ውስጥ ሊፈጸምላቸው ይገባል።

ልምድ ያካበቱ ኢትዮጵያውያን የስፖርት አስልጣኞችና ተጫዋቾች እያሉ የውጭ ዜጋ አስልጣኞችን የውጭ ምንዛሪ እየከፈሉ ቀጥሮ ማሰራት ተቀባሪውን የውጭ ዜጋ ግለሰብ ለመርዳት ካልሆነ በቀር ድርጊቱ የባለሙያዎችን ቅስም የሚሰብሩ የአገሪቱን የውጭ ምንዛሪ የሚያዳከም ተግባርና ውሳኔ ነው። ስለዚህ ጤንነትን በምግብ ብቻ ለመጠበቅ በቂ ስለማይሆን በቂ መሃ ያላቸውን ብርቅዬ ስፖርተኞች በአካባቢያቸው በሚገኝ የስፖርት ክብር ውስጥ እያሳተፉ በትልባቸው በእውቀታቸውና በልምዳቸው ጭምር ሀዘቡን እያገለገሉ ተሳትፎ ማድረግ ለጤንነታቸው ደህንነት፤ ሞራላቸውን ለመጠበቅና ለሌላውም ምሳሌ ለመሆን ከመብቃታቸውም ባሻገር የአገሪቱን የገንዘብ ወጪ ይቀንሳል።

ሲሸነፉ የተሸነፉበትን ምክንያት መገምገምና ድክመታቸውን እንዲያሻሻሉ አስፈላጊውን ማድረግ ሲገባ ተሸነፉ ተብሎ ችላ ከማለት ሞራላቸውን ለመጠበቅ በአገሪቱ አቅም መሠረት የሚቻለውን ከማድረግ መቃቀል ትክክል አስራር አይመስለም። ታዋቂነታቸውን በአገር አቀፍ ደረጃ ማሳወቅ፤ በጠረፍ ታሪክ ስለሌለም ሆነ በበሽታ ሲጠቁ ያገለገሉበት መ/ቤት ግንኙነት ሳይቆይም ልምዳቸውን መጠቀም ሰማቸው በታሪክ መዝገብ ውስጥ እንዲሰፍር ማድረግና ላበረከቱት ተግባር ማድነት በሌሎች ላይ የስፖርት ፍቅር ያሳድራል። ላሳሰብንት ትንሽም ሆነ ትልቅ ውጤት ብሄራዊ አውቅና መስጠት ያሻል እንጂ ሲሸነፉ የሚወቁሱ ከሆነ ሌላው ዘወቀሳ ለመዳን ለአስፖርት ፍላጎት ያለውን ህዝብ ሰሜት ይቀንሳል። ሲሸነፉም ስመታቸው ማግለልና ከተግባራቸው ጋር የማይመጣጠን አስተያየት መስጠት በስፖርት አፍቃሪው ላይ የሚያሳድረው መልዕክት የከፋ እንደሚሆን ከወዲሁ መገመት አያስቸግሮም።

በእርግጥ ህዝብ አቀፍ አስተዳደር በአፍሪካ አህጉር ውስጥ አይሰራም። ይሁን እንጂ ያለንበት ከፍላ ዘመን ህዝብ የንቃት ጊዜ ስለሆነ መንግስትም ወቅትን የተከተለ አመራር ይዞ ካልሄደና በአጠቃላይ የሀዘቡን ጤንነት ካልጠበቀ ሀዘቡ የተሟላ አመራር ዜጋ ሊሆን ስለማይችል የሀዘቡ ጤንነት እንዲጠበቅ የማስተማር፤ ንቃት ሁኔታውን የማሳደግና መንከባከብ መንግሥት መሉ ሃላፊነት አለበት። ዛሬ በአገራችን እንክብካቤ የሚፈለግ ሀዘብ ቁጥር በፍጥነት እየጨመረ መሄዱን አሃዞች ያመለክታሉ። ዜጎች በዕድሜ እየገፉ ሲመጡ በበሽታ ስለሚጠቁ በህዝብምና ግልጋሎት ላይ ትኩረት ሊሰጥ ይገባል። ለተሟላ ጤንነት ምግብና የተጣራ ውሃ ወሳኝነት ስለላቸው ሀዘቡ የምግብ እህል በተመጣጣኝ

ዋጋ ገዝቶ ለመመገብ እንዲችል በአቅርቦት ላይ መንግስት ሃላፊነቱን መውሰድ ይኖርበታል። ስለሆነም በአስፖርቱ ዓለም ዝናቹን እንዲቀጥል ካስፈለገ የሚመለከተው መ/ቤት ጥናት እያካሄደ የረጅም የመከበለኛና የአጭር ጊዜ እቅድ ወይም ፖሊሲ ነድፎ በማውጣት ከአገሪቱ ኢኮኖሚ አቅም አኳያ የሚረመድ ሰራተኛው የሚኖርበታል። ለዚህም ህዝቡ በቂ ተሳትፎ እንዲያደርግ በመንግስት በኩል የሚፈለገውን አሟልቶና ምሳሌ ሆኖ መገኘት ወሳኝነቱ እያጠራጥርም።

-2011

አሥራ አንድ

ሃሳባችንን በግጥም ለመጻፍ ለምን እንመርጣለን

በዚህ ርዕስ ዙሪያ ያተኮረ ጽሁፍ አርቅቆና የርዕሱን አጠቃላይ መንፈስ እንዲያንጸባርቅ አድርጎ በማቀነባበር ለአንባቢያን ለማቅረብ ጊዜ ወስደልኩ። በግጥም ቢዘጋጅ ግን ቀላል ይሆን ይሆናል ብዬ እገምታለሁ። በመሆኑም የዚህ ርዕስ ዓላማ ስለግጥም ምንነት፣ ግለሰቦች ሃሳባቸውን በስድንብብ ከመጻፍ ይልቅ ለምን በግጥም መጻፍ እንደሚመርጡ፣ ግጥም በአንባቢዎች ዘንድ ተፈልጊነቱ እስከምን ድረስ እንደሆነ የሚሉትንና ከርዕሱ ጋር ተዛምዶ ያላቸውን መሰረታዊ ነጥቦች ዳሰስ ለአንባቢያን ለማሳየት ነው።

ግለሰቦች ሃሳባቸውን ዕውቀታቸውንና ውስጣዊ ሰሜታቸውን ለመስጠታቸው ለማጋፈት በስድንብብ ወይም በግጥም መልክ እያቀነባበሩ ለአንባቢያን ያቀርባሉ። መልዕክታቸውን በግጥም ጽፈው ለማቅረብ ከመረጡ ደግሞ ሃሳብን በአጭር በአጭር በማስቀመጥ የመጨረሻዎቹ ቃላት በማቀነባበር መልዕክታቸውን በሰንገር የሚገልጡበት እንደኛው የሰው ልጅ የሃሳብ መግለጫ/የመገናኛ የጽሁፍ ጥበብ ነው። በግጥም ሃሳብን የመግለጽ መንገድ እብዛኛዎች ሰዎች የሚጠቀሙት ለዜማ ቢሆንም የአገጣጠማቸው ስልት፣ መግለጽ ስለፈለጉት ጉዳይ መነሻና መድረሻ ይለያያል። በመሆኑም ግጥም ሆነ ስድንብብ የተለየ ስፍራን፣ ጊዜንና በአንድ ክልል ውስጥ ያለን ነገር፣ የሰውን ሃሳብ፣ ሰሜን፣ ፍጥነትን ለመገንዘብ ጽሁፍ እራሱ ገላጭ ስለሆነና በቀላሉ መረዳት ስለሚቻል ከሰው ጋር መተዋወቅ አይጠይቅም፤ ታዲያ አንዳንድ ደራሲዎች/ጸሐፊዎች ሃሳባቸውን በስድንብብ ከመጻፍ ለምን በግጥም መጻፍን ይመርጣሉ? ወደሚለው ጉዳይ ከመሄዳችን በፊት ስለግጥም ምንነት፣ ዓይነቶችና ከስድንብብ አጻጻፍ ጋር ያላቸውን ልዩነት በቅድሚያ እንመልከት።

የግጥምና የስድንብብ አጻጻፍ ልዩነታቸው ምንድር ነው? የሚለውን ስንመለከት፣ የስድንብብና የግጥም መልዕክት አገላለጥ የተለያዩ የአጻጻፍ ዜጋዎች አሏቸው። የስድንብብ አጻጻፍ አረፍተኛ ነገሩንና የአንቀጽ ይዘታቸውን አሰካክቶና ከጉዳዩ/ርዕስ ጋር አገናኝቶ የሰዋሰው ሥነ ጽሁፍ ሥርዓተ - ደንብን በተከተለ መንገድ አቀነባበር፤ አዛውንት አዋህዶና ቀርቶ ለማስቀመጥ ስለሚያስፈልግ ጊዜ ስለሚጠይቅ ጸሐፊዎች በስድንብብ ከመጻፍ ይልቅ በግጥም ሰንገር ጊዜ ሳይወስድባቸው ሃሳባቸውን ገልጾ ማስቀመጥን ይመርጣሉ። ከስድንብብ ጋር ተቀነባበሮ ካልቀረበ ውዥንብር አሰራጭነቱ የጎላ ይሆናል። ግጥም ግን ሃሳቡን በአጭር በአጭር በማስፈር በመጨረሻ ላይ ባረፋት ቃላት አማካይነት መደምደም ወይም መቋጨት ነው።

በአማርኛና በእንግሊዝኛ ቋንቋ የግጥም አጻጻፍ የቃላት ምቹት የተለያዩ ናቸው። የአማርኛ ቋንቋ ግጥሞች አብዛኛውን ጊዜ በተመሳሳይ ቃላት የሚደመደሙ ቢሆን፤ የእንግሊዝኛው ቋንቋ ግጥም

ርዕሱን እያዘመደ ከሄደ ቤት በተመሳሳይ ቃላት

በመታም ባይመታም ግጥሞችን ያሠምረዋል ወይም ርዕሱን ይገልጻል፡፡በእገር ግጥም በአማርኛው ግጥም የመጀመሪያው ቃል በመሃል ያሉት ቃላትን አገላለጥ አልፎ በመጨረሻው አረፍተ ነገር ላይ ካረፈ እና በተመሳሳይ ቃላት እንዲያልቅ ከተደረገ የተፈለገውን ሃሳብ ለመግለጥ ይችላል ይሆናል፡፡

ግጥም ደስታንም ሆነ ሃሳብን በታንም ሆነ ድርጊትን በቃላት አስውቦ ለማቅረብ የሚያስችል የራሱ የሆነ የመግለጫ መንገድ አለው፡፡በዚህ ምክንያት የግጥም አይነቶች ብዙ ሲሆኑ፤፤ከእነሱም ውስጥ ጥቂቶቹ ርዕስ/መጠሪያ ያለው ግጥም፤ የጦርነት ገላጭ ግጥም፤ አጭር ወይም ረጅም ግጥም፤ የፍቅርና የዜማ ግጥም፤ ትኩረታዊ ግጥም፤ ዠጉርጉር/ቀለማው ግጥም፤ ፍላጎታዊ ግጥም፤ ገላጭ ግጥም፤ አስቂኛ ግጥም፤ተፈካዊ ግጥም፤የቅብብሎሽ ግጥም ይባላሉ፡፡

የግጥም ጽሑፍን አድማጭ እንዲገነዘበው አድርጎ/አሳምሮ ለማገዝ ትሎታን ይጠይቃል፡፡ ትሎታ ያለው ግለሰብ ግጥሙን ካላገነዘበው ለሰሜው ሰሜት/ትርጉም አይሰጥም፡፡በለሙያ የሆነ ሰው ቢያነብበው ገለጻውን ስለሚያሳወቅው ሰድ ንባብ የመጻፍ ዝንባሌ ላለው ሰው እንኳን የግጥም ምቹነቱን የማሳወቅ ኃይል ስላለው አድማጭን በግጥም መጽሐፍ እንዲጽፍና እንዲያነብ የሚገፋፋ ውስጣዊ የመስህብ ኃይል አለው፡፡በየጥም ሴቶች የተሳተፉበት ነገር ይደምቃል እንደሚባለው ሁሉ ግጥም ትሎታ የሌለው ወንድ ከሚያነብበው ትሎታ የሌላት ሴት ብታነብበው ለሰሜው ሰሜት ይሰጣል፡፡ነገር ግን አድማጮች ብዙውን ጊዜ የሚያዩት ግጥምነቱን እንጂ ውስጣዊ አይደለም፡፡ ሰድ ንባብ ግን ሃሳብን በአንድ አቅጣጫ ብቻ ሲገልጽው ግጥም ግን ሃሳብን ስለአንድ ነገር/ሰው ብቻ የሚገልጥ ቢመስልም ከበስተጀርባው ወይም ለሌላው ሰው ሌላ ትርጉም ሊሰጥ/ ሊያስተላልፍ ይችላል፡፡

ግጥምን በእንክሮና በሙሉ ሰሜት ሲያዳምጡት/ሲረዱት አዕምሮን ያዳዳል፤ የውስጥ ሰሜትን ደስታንና ሃሳብን ደግና ከፋን ጊዜና ቦታን ለሌላው ሰው ያላታየውን መግለጽ፤ በማስታወስ አራሱን ማስተናገድና ሰራን ለማከናወን ይረዳል፡፡በሰዎችን የማቀራረብ ውስጣዊ ሃይልም አለው፡፡ከአራሱን ለሌላ ሰው ለማሳወቅ፤መታንንና በቁም ያለን ሰው በዓይነት ሕሊና ለማስታወስ/ለማገናኘት ከሰድ ጽሁፍ ይልቅ ግጥም በአጭሩ የመግለጥ ኃይል አለው፡፡በለሙያ ሴቶች የተሳተፉበት ነገር ይደምቃል እንደሚባለው ሁሉ ግጥም ትሎታ የሌለው ወንድ ከሚያነብበው ትሎታ የሌላት ሴት ብታነብበው ለሰሜው ሰሜት ይሰጣል፡፡ነገር ግን አድማጮች ብዙውን ጊዜ የሚያዩት ግጥምነቱን እንጂ ውስጣዊ አይደለም፡፡ ሰድ ንባብ ግን ሃሳብን በአንድ አቅጣጫ ብቻ ሲገልጽው ግጥም ግን ሃሳብን ስለአንድ ነገር/ሰው ብቻ የሚገልጥ ቢመስልም ከበስተጀርባው ወይም ለሌላው ሰው ሌላ ትርጉም ሊሰጥ/ ሊያስተላልፍ ይችላል፡፡

ግጥም የደራሲውን የውስጥ ሰሜት መግለጽ ስለሚችል ለግጥም በስተመጨረሻ ያለው የቃላት ምት ዝግግረው ሊገልጽ የፈለገውን ሃሳብ በትክክል ያንጸባርቅለታል፡፡ምክንያቱም ማንኛውም እንጉርጉሮ ሆነ ዜማ በጆሮ ሲሰማ ሰሜት የሚሰጠውና ጣዕምነቱን የሚያስተጋባው መጨረሻ ላይ በሚያቅሙት ቃላት ሳቢያ ስለሆነ ነው፡፡ የምቱ በቃላት ሊገልጽ የተፈለገውን ስለሚያስተጋባ አንባቢው በመልዕክቱ ሊያስተላልፍ የፈለገውን በሙሉ ያስተላልፋል፡፡በግጥም አጻጻፍ አንድን ነገር አጠገባችን ለተቀመጠ ሰው እንደምናስረዳው ያህል ግልጽ ለማድረግ ይረዳል፡፡አንባቢ ወይም አድማጭም ቢሆኑ የግጥሙን ጭብጥ ለመገንዘብ ጊዜ አይወስድባቸውም፡፡በለሙያ ሴቶች የተሳተፉበት ነገር ይደምቃል እንደሚባለው ሁሉ ግጥም ትሎታ የሌለው ወንድ ከሚያነብበው ትሎታ የሌላት ሴት ብታነብበው ለሰሜው ሰሜት ይሰጣል፡፡ነገር ግን አድማጮች ብዙውን ጊዜ የሚያዩት ግጥምነቱን እንጂ ውስጣዊ አይደለም፡፡ ሰድ ንባብ ግን ሃሳብን በአንድ አቅጣጫ ብቻ ሲገልጽው ግጥም ግን ሃሳብን ስለአንድ ነገር/ሰው ብቻ የሚገልጥ ቢመስልም ከበስተጀርባው ወይም ለሌላው ሰው ሌላ ትርጉም ሊሰጥ/ ሊያስተላልፍ ይችላል፡፡

ብዛት ያለውን ሃሳብ በትንሽ ግጥም ቀርጾ መግለጥ/ጽ ስለሚችል ግጥምን በሙሉም ሳይሆን ቁርጥ ቁርጥ ባለ ሁኔታ ሃሳብን መግለጥ ነበረ፡፡በም ሃሳቡን አቁሞ ከቆመበት መናበብ የሃሳቡን ተከታታይነት ይገልጻል፡፡በአንድ ነገር ቁንጅና ወይም ማማር በግጥም መግለጽ ይቀላል፤ እንደሰድ ንባብ ህግጋቶች እይበዙበትምና፡፡በተለይ ለዚህ ሰሜት የሚሰጠው በግጥም ሲጻፍ ብቻ ነው፡፡በግጥም

ታሪክን ገጠመኞችን በአጭሩ ለመግለጥና ለማስታወስ ስለሚችል አንድን ሃሳብ ሳያበልጡ ለማስቀመጥ አይከብድም፡፡በተለይም ወጣቶች ድብቅ ሃሳባቸውን በሰድ ንባብ ከመግለጽ ቢቻል በግጥም ቢገልጡት ያስደስታቸዋል፡፡

ለምሳሌ፤በስለጠኑት አገሮች አንቅልፍ ለመተኛት ትግር ያለበትን ሰው በእንጉርጉሮ/ግጥም በማሰማት የሚያስተኝ ባለሙያዎች አሉ፡፡በዚህም ምክንያት እንደመድሃኒትነት የሚያዘቡትም ወቅት እንዳለ ይነገራል፡፡ባለጸገኖች ትዝታቸውን የሚጋራ ግለሰብ/ የሚወዱት ወይም የሚያከብሩት እንግዳ ሲጋብዙ ለመዝናናትና የግል ደስታን ለማትረፍ በግል ሴታቸው ዝግግረው ባለሙያ ቀጥረው ስላላቸው ትዝታና ስለእንግዳው ሰው እያስገጠሙ ሲሰሙት ያስደስታቸዋል፤ያስቆጫቸዋል ብሎም ከሰሜት ብዛትም ያሳገናቸዋል፡፡በዚህም ነው በአሜሪካም ሆነ በአገራችን ያሉ መጠጥ ሴቶች ገበያ ለመሳቢያ ዝግግረው/ ከፋኝ ሠራተኛ አቋሙው እያቀነቀነ እድምተኛውን ሲያዝናና፤በተለይ በዕድሜ ከፍ ያሉ አድማጮች ልባቸው በትዝታ ሲነካ አራባቸው ተነስተው መድረኩን ይጋራሉ/ ይይዛሉ ወይም ግጥሙን በቅብብሎሽ ያስገጥማሉ፡፡

ግጥም አስደሳች ከሆነ የማዳመጥ ፍላጎት ያለው ሰው ይበዛል፤ትርጉም የሚሰጥና ልብ የሚነካ ከሆነ ፍቅር ያሳድራል፤ግጥም በሰሜው ግለሰብ ልብ ውስጥ ያለውን ነገር ከነካ ተወዳጅነትን ያተርፋል፤ ለዚህም ነው ሰዎች የሚወዱትን ዘፋኛ ሰው ዘፈን ይጋግመው ለመሰማት ሲሉ በዲስክ/በቴፕ...ወዘተ በተሰኙት መሳሪያዎች የተቀረጹ ድምጽ የሚዝቡትና ይጋግመው የሚያዳምጡት ከመውደዳቸው ብዛትም አራባቸው ሲያንገራጉሩ የሚሰሙት፡፡

ስለሆነም ብዙዎች ሃሳባቸውን በግጥም ለመግለጽ ከሚፈቅዱበት ምክንያቶች መካከል ጥቂቶቹ ሃሳብን በሰድ ንባብ ጽፎ ከማቅረብ ይልቅ በግጥም ጽፎ ማቅረብ ስለሚቀል፤ጽሑፉም ሲዘብብ መሰረዝነት ስላለው፤ሃሳባቸውን ካረቀቁም በኋላ መላልሰው ሲያነብበት ለአራባቸው ሰሜት ስለሚሰጣቸውና ፍሬ ነገሩን በቀላሉ ለማወቅ ስለሚረዱ የግጥምን ስልት መጠቀም ይመርጣሉ፡፡በዚህም የግጥም ጥቅሙ ሃሳብን በግጥም ማስፈር ያፈጥናል፤ ተፈላጊውን መልዕክት በአጭሩ ያሳወቃል፤የውስጥ ሰሜትን ያንጸባርቃል፤ ጥሩና መጥፎ ግጥሞችን ለይቶ ለማወቅ ያስችላል፡፡ከአንባቢዎችም ሆነ ከአድማጮች ፈጣን መልስ ያስገኛል፤የግጥም አጻጻፍ አጫጭር ስለሆነ እየጻፉና እያረሙ በአንድ ላይ ለመጻፍ ያስችላል፡፡ግጥም ሁሉ ገብ ይዞት ያለው የአጻጻፍ ጥበብ ስለሆነ የጽሁፍ ትሎታ/ልምድ የሌለውን ሰው እንኳ ሃሳቡን በግጥም ለማቅረብ ስለሚያስችል ሃሳብን በሰድ ንባብ ከማቅረብ ይልቅ በግጥም መልክ ማቅረብ የሚመረጠው ከላይ በተጠቀሱት ምክንያቶች ይመሰላል፡፡

-2012

አሥራ ሁለት

በአኔ አመለካከት፡ መጽሐፍ የማንበብ ፍላጎታችን ለምን ቀነሰ?

የቀድሞ ቅኝ ገዢዎችና አሰሪ ከበርቴዎች እነሱ ብቻ የተማሩ ሰዎች ሆነው እንዲታዩና እንዲከበሩ ወራትና ዓመታት የመብት ማስከበር ጥያቄ እንዳያሰሩ የአሰሪዎችን ሙያ እንዳይቀሰሙ የማንበብና የመጻፍ ችሎታ ያላቸውን ግለሰቦች በሠራተኛነት አይቀጥሩም ነበር፤ የተቀጠሩትም ሠራተኞች መጽሐፍ በእጃቸው ላይ ከተገኘ ወይም ሲያገኙ ከታዩ ችግር ውስጥ ትግላቸው እየተባለ ስለሚነገራቸው ተምሮ እንዳልተማረ ሰው ሆነው መታየት የህዝቡ የወቅቱ መታወቂያ እንደነበር በሥርዓቱ ውስጥ ያለፉ አገሮች በታሪክ መዝገብ ይታያሉ።

በአሁኑ ጊዜ በዳረ-ንባብ የተከበበው ህብረተሰብ ከላይ ጊዜው ያለፈበት ሥርዓት ያደርሰና እንደነበረው ዓይነት ተጽዕኖ ማንበብ ነውር ነው የተባለ ይመስል ወይም ባልታወቅ ምክንያት መጽሃፍና ወቅታዊ ጽሁፎች እንደልብ በሚገኙበት አገር ውስጥ እየናረ የማንበብ ዝንባሌው እያደገ መሄድ ሲገባው የማንበቢያ ጊዜ የለም እያለ የነበረውን የማንበብ ባህል ልምዱ ያለቅ እያወረደው መታየቱ ለተመልካቹም ሆነ ለሰሚው ግራ የሚያጋባ ጉዳይ ሆኗል። ህብረተሰባችን ያለውን ትርፍ ጊዜ የሚያሳልፈው/የሚገነናው ቴሌቪዥን በመመልከት፤ በእንትርኔት የሚተላለፉትን ጽሁፎች በማንበብ ነው። መጽሐፍና ወቅታዊ ጽሁፎችን ማንበብ ጊዜው ያለፈበት ነገር አስመስሎ ቆየረታል።

የምዕራቡን አገር ህብረተሰብ ስንመለከት መጽሐፍ የሚያንበብ ፍቅር ያደረበት ስለሆነ ያለውን ትርፍ ጊዜ በከንቱ ላለማጥፋት ሲል በሕዝብ ማመላለሻ ውስጥ እንኳን እያነበበ ሲጓዝ ይታያል። መጽሐፍ፤ ጋዜጣና መጽሄት ከእጁ የማይለየው በማንበብ እውቀት የሚገባበት አንዱ መንገድና ሁነኛ መሣሪያ ሆኖ ስላገኘውና ጥቅሙን ጠንቅቆ ስለተረዳ ነው። ምክንያቱም የሰው ልጅ ትምህርት የሚገባው ትምህርት ቤት በመሄድ ብቻ ያለመሆኑን ላልተማረው ህብረተሰብ ለማግኘትና ለማንቃቃት ሲሆን፤ ሌላው ደግሞ ትምህርትን ለማስፋፋትና በአንዳርም መሃይምነትን ለማጥፋት፤ ለደራሲዎች ሞራል ለመስጠት፤ የአሰሪዎችን ቁጥር ለመጨምር፤ የአታሚ ደርጅቶችን ህልውና ለማራዘም፤ ለታዳሪው ወጣት ምሳሌ ሆኖ ለመታየት ጭምር ነው። ከዚህ በተጨማሪ ደራሲዎችና አታሚዎች ለህዝብ ግልጋሎት የሚያስትሟቸው ህጽኖቶችን ለአንባቢያን ለማግኘት ጥረት ሲያደርጉ ህብረተሰቡ ደግሞ በሥፍራው ላይ ተገኝቶ ባይገዛም እንኳን በማጃብ የደራሲዎችን፤ የጽሁፍ አታሚዎችንና የፕሮግራም አዘጋጆችን ሞራል ለመከብና ለመጣጥፎች ከብር ለመስጠት ሲረባረብ ይታያል።

በኢትዮጵያውን ህብረተሰብ ውስጥ ለመጽሐፍና ለጽሁፍ ቅጂውን የሚሰጠው ሰው ብዛት እጅግ ጥቂት ነው። እንደገና ያለበት መጽሐፍና መጣጥፎችን እንዲገዙ ሲጠየቁ የደራሲውን ወይም የአዘጋጅችን ሞራል ለመጠበቅና ለማበረታታት ነው እንጂ አላነብደውም እያሉ ይገዛሉ። ይህ የሚያመለክተው ለመጽሐፍት ደራሲዎችም ሆነ በየወቅቱ ጽሁፍ እያዘጋጁ ለሕዝብ ለሚያቀርቡ ግለሰቦች የሚሰጠው ትኩረት መቅዝቀዝ ብቻ ሳይሆን ምክንያቱ እንዳሉ ነው። ከእነዚህም መካከል ጥቂቱ የጊዜ አጥረት፤ የጥራት ውጥረት፤ የሥራ ብዛት፤ የማንበብ ፍላጎት ማነስና ለልጣቸው ለምን ለመጽሐፍ ግንር ገንዘብ አወጣላቸው የሚሉት ይገኛሉ። ይሁንና በእውነት ህብረተሰቡ ጊዜ አጥቆ

ነው እንዳይባል ትርፍ ጊዜውን አልባሌ ቦታ ሲያውለው ይታያል። የገንዘብ ችግር ስለገጠመው ነው እንዳይባል በነጻ የሚሠራውን መጽሄቶች እንኳን የሚያነብብ ህብረተሰብ ውስን ነው። ታዲያ የኛ ሰው የማንበብ ዝንባሌ የለውም እየተባለ የሚነገረውን ዘልማድ ማባባስና ምክንያት መስጠት የሚታረመውና የመሳሰሉት ጸረ-ንባብ እጃማችን የሚገታው መቼ ይሆን?

መጽሐፍ ብሄራዊ ሃብት ስለሆነ የአንድ አገር ህዝብ የማንበብና የመጻፍ መብት ኖሮት ስለሃገሩ ታሪክና ስለአለም ወቅታዊ ሁኔታ እያነበበ መረዳት የውይታ ግዴታው ነው። የአገር አስተዳዳሪዎች ለመሃይሙ ሕዝብ በራዲዮና በቴሌቪዥን ዜና እያቀረቡ በአጭሩ እያቀረቡ እንዲያውቅ ቢያደርጉም፤ ዕውቀቱን ግን አንብቦ እንዲያዳብረው አያበረታቱም።

የማንበብና የመጻፍ ችሎታ ያለው ህብረተሰብ ደግሞ ከመጣጥፎች ስለጉዳዩ ይበልጥ እንዲረዳ ይገፋፋል። ካለበለዚያ ህዝቡ ለትምህርት ዋጋ አይሰጠውም፤ ጽሑፍ ከሌለ የአገርና የህዝብ ታሪክ አይኖርም፤ አገር ያለ ዝብረ-ታሪክ የአገርነት ምስክር ስለማይኖራት ነው።

ሰዎች መጽሐፍ የሚያነብቡት ለመዝናናት፤ ለሰማሪዎችውን እያሰሩ በጨንቀትና ከድብርት በሽታ ለመራቅ፤ ታሪክን ለመረዳት፤ ጥናት ለማካሄድና አንድ ነገር ለማከናወን ነው። ዕውቀትም ሆነ ጥቅም የሚገኝበትን ማንኛውንም ነገር ለማግኘት በትዕግስት ካላላፋ ዕቅድን ለመገናኛና አይቻልም። ስለዚህ ትምህርት ቤቶች ስለመጽሐፍ ጥቅም ለተማሪዎቻቸው ለማስጨበጥ በመርሃ ግብር ውስጥ እንዲታቀዱ ተደርጓል። በዚህ ምክንያት አስተማሪዎች ተማሪዎችን ወደ መጽሐፍት ቤትና የመጽሐፍ ሽያጭና ትዕይንት ወደሚካሄድባቸው ስፍራዎች እየወሰዱ የሚያስገብኟቸው፤ የቤት ስራቸውን መጽሐፍ እያነበቡ እንዲሰሩ የሚገጥሟቸው። ዛሬ አለም ካለመጽሃፍ ህልውና እንደሚያዳግፍ፤ የደራሲዎች የመጻፍ ጥበባቸውን ለማስገዝብ ደራሲዎችን ለማንቃቃት፤ ለመጽሐፍትና በወረቀት ላይ ለሚሰፍሩ ጽሁፎች ዋጋ ለማስጠት፤ እውቀታቸው እንዲዳብር ስለሚረዳ፤ ለመጽሐፍትና ለወቅታዊ መረጃ አሰራጭ ጽሁፎች ዕውቅና እንዲሰጡና የማንበብ ፍቅር እንዲያደርግባቸው ወይም በአሰማሪዎቻቸው እንዲቀረጽ ለማድረግ ነው።

ወጣቱ ትውልድ መጽሐፍትን ካለመሳልፍት እያነበበ ፈተና አልፎ ተመረቆ ከት/ቤት ከወጣ በኋላ በቴክኖሎጂ ላይ ከማተኮር በቀር በአሁኑ ጊዜ መጽሐፍትንና መጣጥፎችን ሲያነብብ አይታይም፤ ይህ ደግሞ በትምህርት ቤት የቀሰመውን እውቀት ያዳክመዋል። ከትምህርት ቤት የሚቀሰመው እውቀት ውስን ሆኖ ይቀራል። የላቀ እውቀት እንዲኖረው አይረዳም ብሎም የተማሪውን እየረባው እንድሄዱ ስለሚያደርግ መጽሐፍት፤ መጽሄቶችንና ጋዜጦችን የማንበብ ልምድ ልጆቻቸው እንዲያዳብሩ ወላጆች ቀደምት ሚና መጫወት ይኖርባቸዋል።

የቴክኖሎጂ መሳሪያዎችን መጽሃፍትን ይተካል ወይም መጽሐፍ እያነበብኩ የማጠፋውን ጊዜ በአጭሩ ከኢንተርኔት አገናዎቼም እያሉ የሚያስቡ ግለሰቦች ካሉ እራሱን እንደመደለል ነው። ከእነዚህም አማካኝነት የሚተላለፉ መረጃዎች ትክክለኛነታቸው ከብዙ አቅጣጫ ምንጫቸው ካልተረጋጋጠ በቀር ከጥቅማቸው ይልቅ ጉዳታቸው ይመዝናል።

በእርግጥ በኢንተርኔት ላይ የሚወጡ ጽሁፎችን በማንበብ ጠቃሚ መረጃዎች አይገኙበትም ማለት ሳይሆን አንባቢያን የሚያነብቡትን መምረጥ ይኖርባቸዋል ለማለት ነው። ከእነዚህም በኋላ እንዳነብደው ለገፋፋ ጉዳይ ከጽሁፉ ምን ቀስምኩኝ? ምንስ አዲስ ነገር አገኘሁት? ለዕውቀቴ ምን አስተዋወቅ አደረገልኝ? ለማህበራዊ ኑሮ፤ ለሃይማኖትና ለፖለቲካ ጉዳይ ጠቃሚነቱ እስከምን ድረስ ነው? ሌላው ወገን እንዲያነብደው ምክር ልሰጥ ይገባል? ብሎ እራሱን መገምገም ያስፈልጋል። ይህ እንዳለ ሆኖ በወረቀት ላይ እየታተመ በሚወጡ ጽሁፎች ለማካካይነት የሚገኙትን ምንጮች የሚተካ ነገር የለም። የመጻህፍት ጥቅምና ተፈላጊነት እስካሁን እንደተጠበቀ ነው። ምክንያቱም ከዚህም፤ ተቀድሞ ለአንባቢያን የሚቀርቡት አንዳንድ (ኢ ቡዝና ሌሎችም ጽሑፎች) ከቦታ ጥበቅ፤ ወጪን ለመቀነስና ጊዜን ለመቆጣጠር ሲባል የመጽሐፍት፤ የመጽሄቶችንና የጋዜጠኞችን ያህል ሙሉ መረጃዎችን አጠቃልለው አቅፈው እንዲወጡ አይደረጉም።

ቀደም ሲል የማንበብ ፍላጎትና ልምድ ያዳበሩ ኢትዮጵያውያን አንባቢዎች ስለነበሩ ከአለም

ዙሪያ ብዛት ያለው መጽሃፍ ወደ አገር ውስጥ ይገባ ነበር። አሁን ግን በኢትዮጵያዊያን እየተፋፋ ከውጭ ወደ አገር ውስጥ የሚገቡና በአገር ውስጥ እየታተሙ ለሕዝብ የሚቀርቡ መጻሕፍቶችና ጽሁፎች ብዛት በእጅጉ ቀንሶ ይታያል። የሚገቡበት ፍትህ ያደረገበት ሀብረተሰብ የገንዘብ አቅም ባይኖረውም የዕለቱን ጋዜጦችና መጽሐፍቶች በጋራ እየተከፈሉ በአሁኑ ጊዜ በየአደባባዩ ተሰብስቦ ሲያንብብ ይታያል። በትምህርት የገፋውም ሆነ ያልገፋው በማንበብ ችሎታ ያዳበረ ሀብረተሰብ ሁሉ መጽሐፍ ማንበብ እንደሚገባው ከዚያም አልፎ ሀብረተሰቡን መገፋፋትና ለወጣቱ ትውልድ ምሳሌ ሆኖ መታየት ይኖርበታል እንጂ እንደ አሁኑ ጊዜ ተዳከሞ መታየት ምክንያቱ ምን ይሆን?

ዘመን አመጣሽ ቴክኖሎጂና መሃደምነት አለምን መጽሐፍ አልባ ሊያድርግት ይቻላቸዋል? ሕብረተሰቡ የመጽሐፍ ማንበብ ልምድ እንዲኖረው ምን መደረግ ይኖርበታል?

በወረቀትና በኤሌክትሮኒክስ አማካይነት ተዘጋጅተው የሚቀርቡ ጽሁፎች እንደልብ በሚገኙበትና ብዙ ምርጫ ባለው አካባቢ የመኖር ዕድል እግኝተን ሰንኖር የተጣበቡ ጊዜያቸንን በአገጣቡ በመጠቀም መጻሕፍት፤ ጋዜጣና መጽሔፍቶችን በማንበብ የዕውቀት እድል ማሳቸንን በማስፋትና እራሳችንን ከአካባቢው ሰው ጋር አስተካከለን መገኘት አለብን እንጂ እድሉን ባለመጠቀም ኋላ ቀር ሀብረተሰብ ሆነን መታየት ያለብን አይመስለንም። ቀንጽል በሆኑ የዜና ምንጮች ላይ ሳንወሰን ለማንበብ ፍላጎት የሚያሳድሩብንን ጽሁፎች እያሟረጥን መመልከት ጠቃሚነት አያገኝም። ስለሆነም መጽሐፍትን፤ በየወቅቱ የሚወጡት መጽሔፍቶችንና በየቀኑ እየታተሙ ለሕዝብ የሚቀርቡትን ጋዜጦች ማንበብ አነስም በዛ ጠቃሚ ሃሳብና ዕውቀት እናገኛቸዋለን። በሌሊት የማንበብ ባህላችንን በማዳበር ባለን ውስን ጊዜ በመጠቀም ከትምህርት ደረጃችን ጋር የሚመጥኑ ጽሁፎችን መርጠን ከማንበብ መቆጥብ አይኖርብንም።

-2012

ምዕራፍ አሥራ ሦስት

የመኖሪያና የመቃብር ቤት ልቀቁ ጣጣ

ለዚህ ጽሁፍ መነሻ የሆነኝ የቀደምዋ ቀዳማዊት አመሌት ወ/ሮ አዜብ መሥፍን ባለቤታቸው ጠቅላይ ሚኒስትር እቶ መለሰ ዜናዊ ሥልጣን ላይ በነበሩበት ጊዜ ይኖሩበት የነበረውን ነጻ የመንግስት መኖሪያ (ቤተ-መንግሥት) ቤት እንዲለቅቁ ተጠይቀው በተሰጣቸው የጊዜ ገደብ ውስጥ ያለማስረከባቸው በዜና ማሰራጨዎች ተገልጿል። እንደዚሁም አባባል ያለበት በዚህ ምክንያት የተመረጠላቸው ቤት ለደህንነታቸው እመቼ ባለመሆኑና ቤቱን ሲለቅቁ ሃዘኑ ስለሚጫናቸው፤ ዕቃቸውን ለማዘጋጀት ጊዜ ስለሚፈጅባቸው፤ ከፍተኛ የመንግስት በጀት የያዘ የበን እድራጎች ድርጅት ሃላፊ በሆኑና አሁንም በፓርቲው ውስጥ ባላቸው ሙሉ ተሳትፎ ቤት መልቀቁን በማዘግየታቸው የሥልጣን ሽግግሩን በሙሉ ሂደት እያገደፉት ነው ይላል። አዲሱ ጠቅላይ ሚኒስትር ጉዳዩ እንዲፋጠን ያላደረጉት የሹመታቸውን ህልውና ይፈታተነው ይሆናል። ከሚለው አኳያ ስለተመለከቱት ግፊት አላደረጉም ወዘተ... ። በማለት መገናኛ ብዙኃን ተቅተውታል።

ይህን ጉዳይ ስመለከተውና ስለማው በኢትዮጵያ ቀን አቆጣጠር ወደ 1996-8 አካባቢ ባሉት ጊዜያት ውስጥ የመንግስት ቤት ተከራይተው በግላቸው እያስጠገኑ፤ በፈረሶ በሚሰጣቸው መብራትና ውሃ እየተገለገሉና ኪራይ በወቅቱ እየከፈሉ ለአመታት የኖሩበትን ቤት የቤት ውሉን የፈረሙት ሕጋዊ ተከራዎች በቤት ውስጥ አይኖሩም፤ ቤቱን አነስተኛ ገቢ ላላቸው ኢትዮጵያዊያን ይሰጣል፤ ቤቱን አከራይታችኋል ወዘተ... የሚል ምክንያት እየተሰጣቸው በተወሰነ ቀን ውስጥ ቤቱን ለቅቃችሁ ለመንግስት እንድስታረክቡ፤ ባታሰረክቡ ቤቱ ይታሸጋል፤ ብሎም ዕቃችሁ ከቤት ወጥቶ ከመጣሉም በላይ ለሰራተኛ ጉልበት የወጣውን ክፍያ ሂሳብ እንድትከፍሉ ትገደዳችሁ የሚል ከባድ የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ ሲደርሳቸውና ለክልሉ የቀጠናው ፖሊስና ለክፍለ ከተማው ጽ/ቤቶች እንዲያውቁት ሲደረግ ሀዘኩ ተደናግጦ በከተማው ውስጥ ትርምስ ተፈጥሮ ነበር። በተፈው ሀዘብ ላይ የመጣው የቤት ልቀቁ ጣጣ በመንግስት ቤት ለሚኖሩ የኢሕአዴግ አባላትም ደብዳቤው በስህተት ተጽፎ ደርሷቸው ስለነበር እኛ የታገልነው ይህ በደል እንዲደርሰብን አይደለም በማለት በኪራይ ቤት አስተዳዳሪዎችና በጸሐፊዎቻቸው ላይ ሲፎከርባቸው ታይቶ የነበረውን ጊዜ ስለስታወሰን በተራ ሰዎች ላይ የተወሰደውን ወገናዊነት የተሞላውና ህገ ወጥ የሥራ የአፈጻጸም በአገር ውስጥ እንደሚካሄድ ለማያውቁ ግለሰቦች ለማስነበብ ነው።

የቤት ልቀቁ ማስጠንቀቂያው በመኖሪያ ቤቶች ጉዳይ ላይ ሳይቆም በቅዱስ ዮሴፍ የመቃብር ቦታ ላይ መታገን የቀበሩ ግለሰቦችም እንዲሁ አካባቢው ለመንገድ ስለሚፈለግ መቃብሮች ይፈርሳሉና በስፍራው የቀብር ቦታ ያላችሁ በተወሰነ ቀን ውስጥ አስከሬኑ አንስታችሁ ሌላ ቦታ ወስዳችሁ ቅበሩ ተብሎ በይፋ ሲነገር ያላወጡት መቃብሩ በላያቸው ላይ እንዲፈርስ ተደርጎ አጽማቸው በማዳበሪያ ከረጢት ውስጥ እየተደረገ ለቋሚ ዘመዶቻቸው እንዲሸጥ በማድረግ ሀዘቡን በእንባ አራፍተውታል።

ይህ ማስጠንቀቂያ የደረሳቸው ግለሰቦች ህጋዊ ነዋሪ መሆናቸውን ለማሳወቅና ምትክ የመኖሪያ

ቤት ካልተሰጠን አንድነትም በማለት በኪራይ ቤቶች ቀጠና ጽሕፈት ቤትና የቀጠናው ዋናው አስተዳደር ቢሮ እየተሰበሰቡ አቤቱታ በማቅረብ እላይ ታች ሲሉ በወቅቱ ላለቀቁት ነዋሪዎች መኖሪያ ቤታቸው ታሸገባቸው እቃቸውን ገንዘብ ክፍሉው እንዲያውጡ እነሱ በሌሎች ቤታቸው ተሰብሮ እቃቸው በፖሊስ ውጭ ተወርወሮባቸዋል። ቀዳሚው ወይዘሮ አዜብ ግን ቤቱን ሲለቅቁ የሚገቡበት ምትክ ቤት ተዘጋጅቶላቸውና ሰቃቸው በከተማ ተዘጋጅቶ በውደታ እንዲለቅቁ ተጠየቁ እንጂ እንደሌላው ተከራይ ነዋሪ ሀዘብ ተገድደው ከመኖሪያ ቤታቸው እንዲወጡ አልተደረጉም።

ተከራዮቹ በግዳጅ ሲፈናቀሉ ካሳ ተከፍሎአቸዋል ለማለት እንዲያስችል ከንብረታቸው ዋጋ በታች ግምት እየተሰጡ ርካሽ የኪራይ ቤት ዋጋ በሚገኝበት የመኖሪያ አካባቢ እንዲሄዱ ሲደረግ፤ እንዲያውም ከርቀቱ የተነሳ ከበራቸው ተፈናቀለዋል፤ የዕለት መታደሪያ ገቢ አጥተዋል፤ ከሰራተኞችም ከዘመድ ቤት እንዲዳበሩ ተገድደዋል፤ የባሰባቸውም ቤተሰባቸውን በትንሹ የሚዳ ተዳዳሪ ሆነዋል። የኢህአዴግ አባል በሆኑት ላይ የተሳለፈው ውሳኔ ባፈነገጡት አባሎች ላይ ሲጸና ሊፓርቲው ተገዥ የሆኑት ሌሎች ግለሰቦች አልተነኩም። የተለቀቁት ቤቶችም ቤት ለሌላቸው ታጋዮች እንዲሰጥ ተደርጓል።

ነዋሪዎቹ የደረሰባቸውን እንግልት በተመለከተ የአገር ውስጥ ጋዜጦች በሰፊው ዘግቦው ሲያወጡ ነበር። ድርጊቱ በዚያን ወቅት በየአካባቢው የሚገኘው ሥራ አጥ ሰቃ ጫኝ ወዘደሮቹ፤ የካሚዮን ባለቤቶች፤ የኪራይ ቤቶች አስተዳደር ባልደረቦች ወገን መግዣና የገቢ ምንጭ ማፍሪያ ሆኖም ነበር።

እነዚህ ነዋሪዎች ሃላፊነታቸውን እየተወጡ እየኖሩ ከቤት ውጡ ሲባሉ እንኳን ቤት የመመምረጥ አድል ሊሰጣቸው ቀርቶ የሚከራይ ቤት ፈልገው ለመግባት እንኳን በቂ ጊዜ አልተሰጣቸውም። ልጆቻቸውን ወልደው ካሳደጉበት ቀዬ የተበተኑ ሰዎች አቤቱታቸውን የሚሰማ ጠፍቶ እንኳን ሲያለቅቡና ሲባዝኑ ይታዩ ነበር። አቤቱታ አቅራቢዎች በቀጠናው ጽሕፈት ቤት ትጥር ግቢ በብዛት ተሰባስበው ሲታዩ አስፈጻሚዎች ሰላማዊ ሰልፍ ውጤት እንጂ ከሰፈቃድ በብዛት መሰባሰብ እትችሉም ወይም ጠበቃ አቀማቾች ከሰ መሰርቱ ተብለዋል። በአንደኛ ደረጃ ሰላማዊ ሰልፍ ለመውጣት ከሀዘብ ደህንነት ጽህፈት ቤት ፈቃድ ለማውጣት ጊዜ ይወስዳል። በሁለተኛ ደረጃ የዜግነት መብቱን የሚያስከብር አስተዳዳሪ ቢኖረው ኖሮ ጉዳያቸው ተሰምቶ በምትኩ ቤት በተሰጣቸው ወይም እንደ ክብርት ወይዘሮ አዜብ ቤት አግኝተው በፈቃዳቸው እስከሚለቅቁ ጊዜው እንዲራዘም በተደረገ፤ በሰብተኛ ደረጃ ለጠበቃ የሚከፍሉት የገንዘብ አቅም ቢኖራቸው ከቀጠናው ጽሕፈት ቤት ሰራተኞች ጋር በመጨቃጨቅ ጊዜያቸውን ከማጥፋት ቤት ተከራይተው መውጣት በቀለላቸው ነበር።

በተጨማሪም ለወላጆቻቸው ቤት የተከራዩ በውጭ አገር የሚኖሩ ልጆቻቸው ወላጆቻቸውን ለመርዳትና ቤቱን ለማዳን በአስቸኳይ ከውጭ አገር የተመለሱ ኢትዮጵያውያን ከወላጆቻቸው ጋር ሄደው ውሉን አደሱልን ብለው ሲጠይቁ ከውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር ደብዳቤ አጽፋ ወይም ከቀጠና ጽሕፈት ቤቶች የተላለፈውን ውሳኔ ለመሸር ከጠቅላይ ሚኒስቴሩ ማዘዣ አምጦ እያሉ የከተማ ኪራይ ቤት አስተዳደሪ ኃላፊዎች ከቤት ውጣ በተባለው ሕዝብ ላይ ሲመዳደቁና ሲያፈኩበት ነበር። በዚህ አጋጣሚ እንደ ከውጭ መጥቶ የወላጆቹን መባላጨት የተመለከተና የተማረጠ ግለሰብ "ሁለተኛ አገር ሕሊና ብዬ ወደእዚች አገር አልመለስም" ብሎ በባልሰልጣን ፊት ተናገረ ተብሎ ከቅጥር ግቢው በዘበኛ ተገድሶ እንዲወጣ ተደርጓል።

ቤት ልቀቁ ብሎ መጠየቅ ወ/ሮ አዜብ መሥፍን ሊያሰገርማቸው አይገባም ነበር። ምክንያቱም ባለቤታቸው በሕይወት በአመራር ላይ ሳሉ በሕዝብ ላይ የፈጸሙት አንዱ በደል እንደሆነና፤ የባለቤታቸው የቀብር ቦታም እንዲሁ ጊዜውን ጠብቆ መፍረሱ የማይቀር ስለሆነ ወይዘሮ አዜብ ከወዲሁ ሊያውቁት ይገባል። ስለሆነም ሕዝቡ ተደራጅቶ ከሚኖርበት ቤት ምትክ ባይሰጠው በድንገት ውጣ ብሎ ማሰገደደ፤ የመቃብር ሰፍራዎችና የመኖሪያ ቤቶች ለመንገድና ለመንግስት ስራ ጉዳይ ቦታው ይፈለጋል በማለት ንብረት ማፈርስ የቱን ያህል የሰው መብት እንደሚጥሰዝሰምሮ እንደሚረብሰዝ እንደሚያሳዝን እኢትዮጵያዊ ዜግነትን የሚያስጠላ ሰብአዊነት የገደለው ድርጊት መሆኑን አመለከት ወ/ሮ አዜብ የሚያጡት እይታንም። ይህን ጉዳትን ህገወጥ የሰራ አፈጻጸም ያዘሉ መመሪያዎች እንዲሻሻሉ፤ የባለሰልጣኖችም ጉዳዮችን እያመዘከኑ እንዲወስኑና ወደፊት ከተመሳሳይ

ድርጊት እንዲቀጠሉ ወ/ሮ አዜብ ባላቸው ሥልጣንና ተሰሚነት የሀዘብ መብት ዋና አስከባሪ ተሟጋች ሆነው መቆም ይጠበቅባቸዋል።

2012

በአዲስ ዓመት አዲስ ፕላን

መጨው የአገራችን አዲስ አመት የደስታ፣የፍቅርና የብልጽግና ዘመን እንዲሆንልን በቅድሚያ መልካም ምኞቱን እገልጻለሁ። በአዲስ ዓመት አዲስ ዕቅድ ለመያዝና ለማከናወን ጥረት ማድረግ በአገሩ ባህል የተለመደ ነው። ከግልጽ ዕቅዳችን በተጨማሪ ልንይዛቸው ከሚገቡ መርሐ ግብሮች መካከል ጥቂቶቹን ለመጠቀም ያህል የሚከተሉትን ላስነብብ በእርጅው ዓመት ውስጥ ለማከናወን ወጥንን የነበሩትን፣ጀምረን ያለጠናቀቅናቸውንና ለመጨው ዓመት ለማከናወን ያቀድናቸውን አዳዲስ የሥራ ዕቅዶች እፈጽማለሁ ብሎ በእርጅው አመት መውጫ ምሽት ላይ ግለሰብ ቃል በመግባት አራሱን የውደታ ገደታ ውስጥ ማስገባት የአሜሪካን ህብረተሰብ ኑሮውን ለማሸሻልና አጉል ልምዱን ለማስወገድ የሚጠቀምበት ዘዴው ነው። ይህን ገንቢ የፕላን ማከናወኛ ሰልት እኛም ልንጠቀምበት የሚገባን ይመስለኛል። ሃገር ግን ፕላን ካለጥረትና ካለድካም ውጤት ሊያሳይ እንደማይችል ግምት ውስጥ ማስገባት ስላለብን በውጥኑ ውስጥ መጠቃለል ይኖርበታል።

እርጅው አመት ማለቂያ ምሽት ላይ ለባሕል አከባቢር ተሰባስበን እየተደሰትን መልካም ምኞት በመለዋወጥ ወደ አዲሱ ዓመት በመሸጋገር የግል ኑሮአችንን ለሟሟላት መጣር ብቻ ሳይሆን ማህበራዊ ግደታዎቻችንንም በጋራ ለመወጣት ማሰብ አለብን። ለምሳሌ ያህል በግል አስተዋጽኦችን ለችግራችን ደራሽ የሆኑት የሃይማኖትና የኮሚኒቲ ተቋሞቻችንን የምናጠክርበትን መንገድ በግል በዕቅዳችን ውስጥ ማስገባት ያለብን ይመስለኛል።

፩. ለህብረተሰቡ ግልጋሎት የሚሰጡ የሃይማኖትና የኮሚኒቲ ድርጅት ባልተከፋፈለ መንፈስ እየተመሩ የህብረተሰቡን ፍላጎት ሟሟላት የሚችሉት ወቅታዊ አመራር ሲኖራቸው የውጭና የውስጥ ዕርዳታ ማግኘት ሲችሉ ነው። ይህ ሊሆን የሚችለው የአገሩን ቋንቋ በሚያውቁ አስተሳሰባቸው ገና ያልተከፋፈለ ወጣቶቻችን በአመራሩ ውስጥ አብላጫውን የሥራ መደብ እንዲይዙ ወይም እንዲመሩ ሲደረግ ነው።

፪. ቁጥራቸው የተበራከተው የሃይማኖት ተቋማቶቻችን የየግል አመራራቸው እንደተጠበቀ ሆኖ በጋራ የሚያከብሩትን ዓመታዊ በዓላት አብሮ እንዲያከብሩ፤

፫. የሃይማኖት መሪዎች ከአሁኑ በበለጠ ተዘጋጅተውና ተደራጅተው ከህብረተሰቡ ጎን መቆማቸውን ለማረጋገጥ ወደ ሃይማኖት ተቋማት ለመምጣት ወደአልቻለው ወገን ቀርቦ ወደ ማምለኪያ ስፍራ እንዲመጡ ሁኔታዎችን ለማመቻቸት፤

፬. እንዲሁም ወጣቱ በሚገባው ቋንቋ መንፈሳዊ ትምህርት የሚያገኝበትን መንገድ ለመቀየስ የሃይማኖት መሪዎች፤ ወላጆች፤ አሳዳጊዎችና የኮሚኒቲ መሪዎች በጋራ ለመስራት፤

፭. ሴቶች በማህበራዊ ተቋማት ውስጥ ባላቸው ውስን የሥራ መደብ ተሳትፏቸው ለድርጅቶች መስፋፋት፣፤መጠናከር፤መደራጀትና ዕድሜ መራከም የሚጫወቱት ሚና ከፍተኛ መሆኑን በተግባር ስላረጋገጡ፤ይህን የማህበራዊ ኃላፊነታቸውን የበለጠ ለመወጣት እንዲችሉ የአመራር ስልጣኑን ለሴቶች ለማስረከብ፤የሚሉትንና መሰል የማህበራዊ ኑሮ ዘርፍ - አቀፍ የሥራ ዕቅዶችን በመጨው አመት ለማከናወን እ.ኤ.አ በ2004 መውጫ ሰልት በዕቅድ ለመያዝ ወይም (ሪዛሊሽን) ለማሳለፍ ከወዲሁ መዘጋጀት የሚኖርብን ይመስለኛል።

-2012

አሥራ አምስት

የበጎ አድራጎት አገልግሎት ሥራ

የበጎ አድራጎት (የነጻ አገልግሎት) ስራ በአገራችን መኖሩ ቢታወቅም በሕዝቡ ዘንድ ብዙ እውቅና ስላልተሰጠው ተሳትፎው እጅግም ነው። ህዝቡ በአብዛኛው ጊዜ ተሳትፎ ሲያደርግ የሚታየው "ነግ በእኔ" በሚባለው የአገራችን አባባል ላይ መሠረት በማድረግ ለሚቀርበው ሰው ብቻ የነጻ አገልግሎት ይሰጣል እንጂ ወደ ሌሎች ዕርዳታ ፈላጊ ግለሰቦች/ድርጅቶች ፊትን አያዘርም። ይህ አገልግሎት በአገራችን ስላልተለመደ በአሜሪካንም በበጎ ሥራ ላይ በመሳተፍ እንቆጠባለን።

በልዩ ልዩ ምክንያት ከአገራችን ከወጣን በኋላና በሰፊ ጣቢያ በቆየንበት ካምፕ ውስጥ ከዓለም አቀፍ ለጋሽ ድርጅቶች ጋር በመተባበር የበጎ ሥራ ዕርዳታ ከሚሰጡ ግለሰቦች ዕርዳታው ተለግቦን ችግሮቻችንን ተወጥተን ወደሚቀበሉን አገሮች ልከውን በአራሳችን ለመተዳደር አበቅተውናል። በተጨማሪም ተቀባይ የሌለን ሰዎች በበጎ ሥራ ላይ የተሰማሩ የአገሩ ሰዎች የአገራችንን ስም በበጎ ለማስጠራትም ይሁን ወይም በትዕዛዝ ካልከፍቶ አስተናግደውናል። በዚህን ጊዜ ከእነኚህ ነጻ አገልጋዮች አነሰም በዛም ትምህርት ሳንቀሰም አይቀራ ነው።

በአሜሪካ የሚገኝ ጉዳይ-ኢትዮጵያውያን በአረፍት ጊዜያችን የማህበራዊ ኑሮ ግዴታችንን ለመወጣትና ከሀብረተሰቡ ጋር ተባብሮ ለመኖር ስንል ያለንን ጊዜ እያብቃችን ሰርገዘርሰትና፤ የታመመንና ወላጅን በመጎብኘትና ተብርና በመሳሰሉ የማህበራዊ ኑሮ እንቅስቃሴዎች ላይ እንሳተፋለን። የማህበራዊ ኑሮ ግዴታችንን ለመወጣትና ውለታ ጥለን ለማለፍ ስንጥር ያለንን የዕረፍት ጊዜ ከድካም ሳንላቀቅበትና ከቅርብ ቤተሰባችን ጋር ሳናሳልፍበት እንቀራለን። ላስተዋለው ሰው በእነኚህ የነጻ አገልግሎቶች ስራ ላይ ሄዶ በመከፈል የሀገራችንን ባህል ለማስታወስና ደብዛው እንዳይጠፋ ለወጣቱ ትውልድ ትምህርት የሚተላለፍበት እንዲመሳሰሉ እንደሆነ መዘንጋት የለበትም።

በአገራችን ብዙ እርዳታ ፈላጊዎችን በመርዳት አመርቂ ውጤት ማሳየት እንችላለን። ተረጋጂዎች ከችግራቸው የሚላቀቁበትን መንገድ ማሳየት እንችላለን። ሁሉን ነገር ለመንግስት በመተው ውጤት ከመጠበቅና ጥያቄ ከማቅረብ ይልቅ እኛም ባለን ትርፍ ጊዜ ለተረጋጆች ነጻ አገልግሎት ብንሰጥ ሌላው ቢቀር የህልና እርካታ እንገኛለን። መንግስት ሕዝብ ተሳትፎ እንዲያደርግ ቢጠይቅ እንደ የውደታ ግዴታ ቆጥረን በሙሉ ፍላጎት ለመሰራት ልባችን አይፈቅድም።

የተቸገረን በገንዘብ መርዳትና ነጻ የበጎ ስራ አገልግሎት በመስጠት የሚደረጉ ዕርዳታዎች በእርግጥ የዜጎችን ኃላፊነትን እንደመወጣት ቢቆጠሩም የተለያዩ ትርጉም አላቸው። ገንዘብ በመስጠት የሚደረገው ዕርዳታ ተረጋጂዎች ችግራቸው እንዲሰማቸው ያደርጋል፤ ተሳፋ ያስቆርጣል፤ ከረጅሙ ግለሰብ ባንስ የኑሮ ሁኔታ ላይ ያሉ መሆናቸውን ያንጸባርቃል፤ የግላዊነትን እንጂ የማህበራዊነትን መንፈስ አያስተላለፍም። በጉልበት አገልግሎት መስጠት ግን የማይረሳ ውለታ፣ የሌላውን ችግር

በቅርብ ለመረዳት፤ የጥገና ሰራተኛዎችን መሰረተ ሁኔታ በቅርብ ለማወቅ ይረዳል። መሰረድ ትግር ያለባቸውን ሰዎች ፍላጎት እንድንረዳ ያደርጋል። የጊዜያዊ የገንዘብና የጉልበት መሰጫት ማድረግ ለጥገና ሰራተኛዎች ለፈቅር የማስተላለፍ ኃይለኛ ተግባር ነው።

ያለንን ትርፍ ጊዜ በማብቃት ወደ በጎ ሥራ ፊትቸንን በማዘር ትልቅ ትንሽ ባንል ነጻ የበጎ ስራ ማከናወን ያስፈልጋል። ወላጆቻችን ለልጆቻቸው ስለበጎ አገልግሎት ሥራ ለማስተማር ምሳሌ ሆኖ መገኘት ይጠበቅባቸዋል። አዕርዳታ ለሚፈልግ ወገን ወይም ድርጅት በጎ ስራ መሥራት ለኮሚኒቲ አንድነትና፤ እድገት ምንነት እስተዋጽኦ ያበረከታል። የበጎ ስራ ተሳትፎ ከሌለ አራስ ወዳድነት ይጠናወታል። በተለይም ኑሮ በተወደደበትና የሥራ አጥ ቁጥር በበዛበት በአሁኑ ጊዜ መረዳትና መተሳሰብ ያሻል። የምንኖርበት አገር የግለሰብ ባህል ለነፍሱም ለሰጋም አይጠቅምም ነው።

የበጎ ስራ የአንድ ጊዜ ተግባር ብቻ አይደለም፤ ጊዜው አስከፊቀደልን ድረስ ልንሳተፍበት ይገባል። ከአገራችን ይዘን የተሰደድነውን የመረዳት ባህላችንን ለማገልበትና ለተተኪው ትውልድ ለማውረስ የረጅም ጊዜ ዕቅድ ሆኖ መታየት ይገባዋል። በዙሪያችን በሚገኙ የነጻ ግልጋሎት ድርጅቶች ውስጥ ብንሳተፍና ውጤት ብናስመዝግብ ትምህርት ቤትና የታከሰ ከፊደት ያስገኛል፤ ሥራ ለመቀጠር ስንፈልግ ለዋሺ ለ (reference) ይጠቅማል፤ በሀረተሰቡ ዘንድ እውቅና ያስጣል፤ ያስመሰግናል፤ ያስሸልማል። የሰጠውን የነጻ አገልግሎት በአመቱ መጨረሻ ላይ የአመቱን ወቅት ገቢያችንን ለአሜሪካ አገር ገቢና ወጪ ተቆጣጣሪ መ/ቤት (IRS) ጋር ሰናወራርድ መልሰን እናናገራለን።

የበጎ አድራጎት (የነጻ አገልግሎት ሥራ) በማህበራዊ ጉዳዮች ተሳትፎና ከሰራ ከምናገኘው ቁሳቁላዊ ጥቅም ይበልጥ የዕርዳታ ፈላጊዎችን ኑሮ መለመጥ ምንኛ የአዕምሮና የመንፈስ እርካታ እንደሚገኝበት ከወዳሁ መገመት ይቻላል። ውጤቱ በቅርብ ጊዜ በጉልበት ባይታይም ዕርዳታ ፈላጊዎችን በማየት ቀርቦ መጠየቅ፣ የመንፈስ እርካታ ይሰጣል።

-2009

አሥራ ስድስት

በእኔ አመለካከት፡ሕንድ ከአፍሪካ ጋር ለምን ተወዳጀች?

አንደማንኛውም አገር ናፋቂ ኢትዮጵያውያን ወደ አገር ቤት ሂደ ስነረቦች ወቅት ታስቦ ጠባቂ ግለሰቦች አጠገባቸው የቆሙ ህንዳዊኖችን በጎሪቂ እየተመለከቱ ፣ የቻይና ሲገርመን የህንዴ ቤንቸ በየከተማው በብዛት ስለመታየታቸው ፣ ጉዳይ ሲነጋገሩ ይሰማ ነበር።

ወዲያው አንድ ባዶ ታከሲ መጥቶ እጣገባችንን ሲቆም አሰናክሮ ሲጠባበቅ የነበረው ሰው ሁሉ ለመሳፈር ሲጋራ ሆንዶቼ ተጨማሪ እንከፍላለን ስላሉ ስእኑን ቅድሚያ ተሰጥቶ የቀሩትን ወንበሮቹ እንደንደብተን ተፈቅዶልን ተሳፈርን። ወይም ይባላል ቀጥሎ 'እንካህ ቆጥቋጥኦ መቼ በታከሲ ዋጋ ላይ ብቻ ደግሞ ህዝብ ወደበሚገበያይበት የሰፈር ገበያ (ጉሊት) ድረስ እየሄዱ የምግብ ፍጆታ በውድ ዋጋ እየገዙ ሰጥረት አንዲፈጠርና በዕቃዎች ላይ ዋጋ እንዲጨምር አድርገዋል። ለገበያ ምቹ (ቁልፍ) የሆኑ ሱቆችን እየተከራዩ የቤት ቢራይ እንዲወደዱ እንዳይሆኑ ተቀጥረው በሚሠሩ መሥሪያ ቤቶች አሠራርና ሠራተኛን በእሳባልታ እያጋጩ አሰቸግረዋል። ለከተማ የመንግሥት ወዲጅ ስለሆኑ ማን ወንድ ተናግሯቸው፤ የሌላ ልሳብ በቅቷቸው ህዝቡን ከበሬታ ነፍገውት ከግለሰብ ጋር ሲጋጩ እንኳን የፈለግህበት ድረስ እያሉ ዘድፍረት መናገር ጀምረዋል' እያሉ ሲጫወቱ ይሰማ ነበር።

ይህንን ለሞታ ለማረጋገጥ እንዲያን ሊትዮጵያዊ ነጋዴ ሳንጋገር የሰጠው አስተያየት "ሃላታም አገሮች መዋዕሉን ያደግፋሉ" በሥራ ላይ ሲያውሉ በምላሹ ጥቅም ማግኘት እንዳለባቸው የሚጠበቅ ነገር ነው። ነጋዴም ተወዳደሪ ዕቃውን መሸጥ በንግድ ዓላም ያለ ነገር ቢያንም፤ ህንድ ግን ሽቀጣሽቀጣጅን ከቤተሰብ አካልና ከልዩ ሞያተኛ ሠራተኞች ጋር አጣምረው ወደ አገር ውስጥ እያስገባች ሊትዮጵያውያንን ቀጥሎ ስለማታሰራ ወጪዋን ታከባላለች፤ የብሄራዊ ጥቅሟን ታስብላለች። ዜጎቿም ለጥቅም ሲሉ ከህዝቡ ጋር ይመሳሰራሉ፤ ይዋሃዳሉ፤ የአገሪቱን የህዝብ ግልጋሎት እጉል ይጋራሉ፤ የህግ ቢተላለፉ እንኳ በገንዘብና በአፈጻጸሞቹ ወዲጃቸው አማካይነት በቀላሉ ይወጡታሉ። እኛ ግን ወጪ ስላለብን ታከባ መከፈል እንኳን ተማረናል።" የሚል ነው።

በላይ የተጠቀሰውን የግለሰቦች ጭውውትና አስተያየት ለዚህ ርዕስ መግቢያ እንዲሆን ያደረግሁት ህንድ ዜጎችን ባለገገችባቸው አገሮች ሁሉ ይህን የራስ ወዳድነት ባህሪ እንደሞታንጸባርቅ በየአለንበት አካባቢ ስለምናየው ጭውውቱ ከዕውነት የራቀ አይደለም።

የአፍሪካ አሁጉር በአሁኑ ወቅት ስለም ሰፍኖባት ስለምትታይ ያልተነሳ የተፈጥሮ ሃብቷን ለመጠቀም ለሚፈልጉ የውጭ ዜጋ ባለሃብት ዓይን አርፎታልሁይዙን እንጂ የአፍሪካ መሪዎች በሕዝብ አስተዳደር ጉዳይ ነቀፉ ስለሚሰነዘርባቸው ከምስራባያውያን አገሮች ፊትቸውን ወደ ምሥራቅ አገሮች ከአዞሩ ወዲህ በተለይ የሕዝብ ብዛት ያላቸው ቻይና እና ሕንድ ከምንጊዜው

በላይ አትኩረውባት ቻይና የመንገድና የሕንጻ ግንባታ ሥራውን ከፍተኛ ቦታውን ሰትዬዝ ህንድ ደግሞ አነስተኛ እንዲባረራቸውና ሽቀጠሽቀጠቸውን ወደ አገር ውስጥ እያሰጣቸው በቸርቻር ሥራ ላይ ዘንጅን ቁምር አስማርታለች።

የውጭ ባለሃብቶች ወደ አገር ውስጥ ገብተው መሥራታቸው ለአገርና ለሕዝብ ኢኮኖሚ እድገት ጠቃሚ መሆኑ አሁን የማይባል ሃቅ ቢሆንምና ባለሃብቶች ኃላፊነታቸውን በቅደሚያ አውቀው ወደአገር ውስጥ እንዲገቡ የአገር መሪዎች አገርና ህዝብ የሚጠቅም የመጣኔ ሃላፊነት ፖሊሲ ነድፈው ያወጡትን ተግባራዊ ማድረግና መቆጣጠር ሲገባቸው እራሳቸውንና ወገኖቻቸውን ማየት እንጂ ስለአገራቸው ኢኮኖሚ ዕድገትና ስለህዝብ ደህንነት ሲጨነቁ አይታዩም። ሃብታም አገርና የአገራቸውን ጥቅም የሚያስከብር ውለታ እየተፈራረመ የአፍሪካን ጥሬ ሃላፊ የሰው ኃይል ጉልበት ይበዘብዛል። ስለሕዝብ ጤንነት ጠንቅ በሚሆን ከፋብሪካ በሚወጣ ብናች ንጽህ ዓቂር ይበዘለል። የኬሚካል ዝቃጭና ፍሳሽ በየሰፈሩ መሃል በሚያልፉ ወንዞች ውስጥ ያልፋል።

የህንድ የብሄራዊ የሰራ ጃንቋዋ እንግሊዝኛ በመሆኑ አብዛኛው የእንግሊዝኛ ተናጋሪ አፍሪካ አገሮች ከቻይና ይልቅ ከህንድ ጋር ለመሰራት ቢፈልጉም የህንድ የኢኮኖሚ አቅም አይፈቀድም፤ ሆኖም ህንድ ከምዕራብ አገሮች ጋር ተባብራ ቻይናን በማሰናት የምዕራብ አገሮችን በከፊል ሞቃታማ (sub-sahara) በሆኑ አገሮች ውስጥ የንግድ ማሰፋፋት ፕሮፖጋንዳዎችን ትካለች። የገለልተኛ የፖለቲካ አቋም ተከታይ ነች በሚል ሳቢያ በአፍሪካ ውስጥ የሚካሄደውን የተዛባ የፓርላማ ምርጫ፤የኢኮኖሚ አመራርና፤የብዛዊ መብት ጥሰት አይታ እንዳለ የታላላላችሁ ከቀድሞው ይልቅ በአሁኑ ጊዜ ህንድ የአፍሪካ የቅርብ ወዳጅና ምስጢር ተካፋይ ሆናለች።

ይህን እንጂ የአደገ አገሮችን የኑሮ ሁኔታ የሚገመገመው ሪፖርት እንደሚያሰረዳው ህንድ በአገሪቱ የምጣኔ ሃብት ከፍፍል ከፍተኛ ልዩነት ያለባትና ከፍተኛን ለስተካከል ህዝቧን ከድህነትና ከረሃብ ከቸነፈርና ከሥራ እዋንን አላዳኑም። የምዕራብ አገሮች የህንድ የኢኮኖሚ አመራር "በድዋክራስ ጽንሰ-ሃሳብ ሊይ የተመሠረተ ነው" እያሉ በሚያናግሱት ዜና በመመካት መዋለነዋይ አፈሳሳላት እያሉ በየአፍሪካ አገሮች ውስጥ ገብታ ሸርጉድ ትላለች። ለዜጎቿ የስራ ዕድል ለመፍጠር ካልሆነ ብተር ለአፍሪካ ህዝብ ኢኮኖሚ ማሻሻል አስተዋጽኦ እንደማትደርግ ታሪክ ይመስላል። ለአገሪቱም ከምዕራባውያን አገሮች ይልቅ ከዋንን ጀምሮ የህንድ ነዋሪዎች በንግድ ዘርፍ ላይ ተሳጣርተው የዋናባትና አፍሪካ የኢኮኖሚ የልማት ትብብር ያላት አገር ሆና ሳለ የረገጠችው ለምለም መሬት ሲደርስ እንጂ ሲሰመልም አይታይም። በመሆኑም ህንድ የእራሷን ህዝብ ለመዋቀም በአጋጣሚት ዕድል ሁሉ በመጠቀም ሕዝቧን ከመንከባከብ በቀር ለአፍሪካ ህዝብ ያደረገችው የኢኮኖሚና የማኅበራዊ ኑሮ አስተዋጽኦ የለም። በዚህም የህዝብ ጥላቻ ከማትረፍም በላይ በአገሪቱም ሆነ በአፍሪካ በዘር መድልዎ ስትወቀስ ሞራሉንም በህባር ይዋ አጋልጧት በ1972 ዓ.ም ላይ ህዝቧ ከኩጋንዲ ግዛት እንዲባረር ተደርጎባታል። ታዲያ እንዲህ ዓይነት ባህርይ ያላት ሕዝብ / አገር ከአፍሪካ መሪዎች ጋር አሁን የተወዳጀችበት ምክንያት፡-

1. የምዕራብ አገሮች በአሁኑ ወቅት በደረሰባቸው የኢኮኖሚ ድቀትና በአገራቸው ውስጥ የሥራ እጡ ፋጥር ስለበዛ ትኩረታቸውን በአገራቸው ውስጥ ስለደረጉና የቻይናን ኢኮኖሚ ማደግ ሊቋቋሟት ስለልቻሉ ቻይና በአፍሪካ አህጉር የምታደርገውን የኢኮኖሚ እንቅስቃሴንና ተቀባይነት ለመግታት ህንድ የሰራ አጋር ሆና እየሰራች የምዕራባውያንን ጥቅም ለመጠበቅና በምላሹ የኢኮኖሚያዊፕላኒቲና በዓለም ዙሪያ ታዋቂነት ለማትረፍ የሞራል ድጋፍ የምታገኝበትና የምትወዷቸው መሣሪያዎች ስለሆነ።

2. ይዘ ሕንድ አመቶ ህንታን ፈጥሮላት ምርቷ በህዝብ ላይ ጉዳት ያድርስ እያድርሰደ በአጥናብሬውና ግልጋሌት ፈትና የሚያረጋግጥ የሰለጠነ የሰው ኃይልና መሣሪያ የአፍሪካ ሀገሮች በብዛት ስለሌላቸው ምርቷን ካለገደብ እያስገባች ለገበያ ማቅረብ ስለምትችሉ።

3. አፍሪካ በተፈጥሮ ሃብት ያልተነካች አህጉር በመሆኗ ከለቅድመ ሁኔታ ሃሳቦቻቸውን በ/ሥራ ላይ ለማዋል ፈታደሪ ከሆኑት አገሮች ከቻይና ቀጥሎ ሆንድ ገብታለች በለሚባል ቸቀጣሽቀጣሂን በገፍ እያበገባች ዜጎቿን ቀጥሎ ታሰራለችና በአገሯ የተፈጠረውን የሥራ እጡን ቀጥሮ ለመቀነስ የመዳታች እጥረት ወደአለባት አፍሪካ ዜጎቿን በማስገባትና ሥራ ለማስያዝ የነደፈችውን መርሃ ግብሯን ተግባራዊ ለማድረግ።

4. አፍሪካከህንድ ጋር የረድሞ ጊዜ የደገሰማቱዘዘ የንግድና የኢኮኖሚ ግንኙነት ስለላት አፍሪካውያን ተማሪዎችን ያውም በጋር የሽ ከፍይ እየተቀበለች ታሰለጥናለችሁ ህንዳዊ አስተማሪዎችንም ወደ አፍሪካ ትላክ ነበርሁአፍሪካም በትብብሩ ስምምነት መሠረት ህንዶችን ወደ አገሯ እያስገባች በመንከባከብ ኃላፊነቷን ትወጣለችህህንዶች የሚከፈላቸውን ደመወዝ ላለማጥፋት ከቤት ሰራተኛና ከዘበኛ አቅም አንኳን ሳይቀጥሩ በቀጠባ እየኖሩ የሚተርፋቸውን ቀሪ ገንዘብ በውጭ ምንዛሪ እየለወጡ ወደ አገራቸው ማሸነፍ ስለሚችሉሁ

5. በተለይ ኢትዮጵያ የአፍሪካ አንድነት ዋና ጽሕፈት ቤት መዲና ሰላሣንኛ ከፍተኛ የአፍሪካ አህጉር ተወካዮችና መሪዎች ለሰብሰባ ሲመጡ በመገናኘት የኢኮኖሚ ግንኙነትን ለማጠናከርና የጡት አባቶቿን አገዢዎች መልዕክት ለማስተላለፍ ብሎም ከአፍሪካ አንድነት ጽህፈት ቤት ጋር የሥራ ግንኙነት ያላቸው የዓለም ቀፍ ተወካዮች በከፊቷቸው ድርጅቶች ውስጥ ዜጎቿን የማስቀጠር ዕድል ለሰተመቻቸላት።

6. ሕንድ በአፍሪካ ውስጥ በምታውለው ከፍተኛ ቁጥር ያለው የሰው ኃይልና አነስተኛ የገንዘብ ካፒታል በምላሹ ዜጎችን እንደምታስገባ የረቀቀ ስምምነት እያሰፈረመች ዘመናዊ ጥያቄ ብለው ከገቡ በኋላ ሺዛ እያራዘመች በሥራ ላይ በማሰራት ዘጎችን መጥቀም ስለምትችል ነው የሚሉት ጥቂቶቹ ናቸው።

በመጨረሻም አሁን የአፍሪካ ህገብ ቁጥር ጨምሯል፤የፖለቲካ ንቃት ሂሊናውን የዕውቀት አድማስ አድን ወደ አገር ውስጥ የሚገኙትን ባለሀብቶች የትርፍ ድርሻ ለመከፈልና ወደ አገር ውስጥ ይዘው በሚገቡት የሰራ ዘርፍች ተሳትፎ ማድረግ አለብን እያለ ጥያቄ ለማንሳት በትቷልህጥያቂው በራፍቶው ላይ የመጣውን የኢኮኖሚ ዕድል ተጠቃሚ ለመሆን ነው? ስለዚህ የአፍሪካ መንግሥታት ከፍተኛ ብሄራዊ የሰራ ዕድል ኃላፊነታቸውን መወጣት ይኖርባቸዋል።ይኸውም የሥራ ዕድል ለመክፈት የሚችሉ ባለሀብቶችን ወደ አገር እንዲገቡ የሚሰብና መሰረታዊ ጥያቄዎችን የሚያሟሉ የምጣኔ ሃብት ፖለቲካዎች በመንደፍ አህጉሪቱ ከትንሽ ብዙ ተጠቃሚ እንድትሆን ማድረግ ነው።

ከጥቂት የገዢው መደብ አባላት በቀር አብዛኛው የሕግና ሕዝብ በእኛው ሀዘብ የኑሮ ደረጃ ላይ ስለሚገኝ ጥሮ ግር የሚያገኙትን ለራሱና ለወገኑ ከሚሰብ በቀር ሌላ ዓላማ የለውም። ስለሆነም ወዳጅነት ማፍራት ሌላ ብሄራዊ ጥቅምን ሌላ ጉዳይ ስለሆነ ሆኖ ወደ አገር ውስጥ በምታስገባው ሰቃዎችና ዜጎቿ ላይ ጥብቅ ቁጥጥር ሊደረግ ይገባል።

- 2008

አሥራ ሰባት

የወለጆችና የልጆች ብሶት

በ ተለይ በአሜሪካን ተወልደውና በልጅነታቸው አሜሪካ መጥተው በዚህ አገር ህዝባታሰብ ባህል ውስጥ አድገው ከ13 ዓመት ዕድሜ በላይ ያስቆጠሩ ውጤቶች ከወላጆቻቸው ጋር የባህል ልዩነት የተነሳ ሊገባቸው ባለመቻላቸው ከወላጆቻቸው ስር ጠፍተው ወይም ተለይተው የሚኖሩ ብዙ ናቸው። ይህ ሁኔታ ለልጆች ጊዜዊ ደስታን ለወላጆች ግን ጭንቀትን ያተረፋበት የኑሮ ሂደት ነው። ዋናው መነሻ ሊሆን የሚችለው በወላጆችና በልጆቻቸው መካከል የትውልድ ዘመናዊ የባህል ልዩነቶች ስለሉ ጤናማ የሃሳብ መንሸራሸር ችግር በመከሰቱ ነው። በተለይ በዕድሜ ከፍ ብለው ወደ አሜሪካ መጥተው ልጆች የሚያሳድኑ ወላጆች የቋንቋ ችግር ስለሚኖርባቸውና የልጆቻቸውን ዕርዳታ አየጠየቁ ስለሚረዱ፤ ልጆቹ የወላጆቻቸውን ድክመት በማየት የበላይነት አየተሰማቸው ወላጆቻቸውን አንደ አላዋቂ ወይም ዝቅ አድርጎ የማየት አዝማሚያ ይታይባቸዋል።

የአሜሪካንን ባህል ተቀብለው ተግባራዊ የሚያደርጉ ወጣቶች ከወላጆቻቸው ጋር በየቀኑ በሚገጥማቸው የባህልና የቋንቋ አለመግባባት ምክንያት የሚያካሄዱት ውዝግብ ለመከላከል ለሰላምና ለፈላጊነት ሰሞቶች እንዲሰማሉ ሆኖ ማለፍ የኑሮአቸው አንዱ አካል ነው። በአሜሪካ ያደጉ ልጆች የወላጆቻቸው የትውልድ አገር (ኢትዮጵያን) ከወደፊት የኑሮ ስጦታ ከፍለቀው ጋር የማይገናኙ በመሆኑ እንደ አንድ አገር የሚያዩዋት ከቤተሰባቸው አሰባሳቢዎች ድረስ እንጂ ከእነሱ ከተለዩ በኋላ የሚመለከቱት እንደሚገኛውም የአፍሪካ አገር ነው። በምክንያቱም እድሜያቸው ፈቅዶ ከቤተሰባቸው ከተለዩ በኋላ ኑሮአቸው በሚኖሩበት አሜሪካ ስላሚሆን ኢትዮጵያ ለወላጆቻቸው እንደብቸኛ ዓለም ብትታይም ስለእነሱ ግን ሰሜኑ አትሰጥም። ወላጆች በአሜሪካ ለተወለዱትም ሆነ በልጅነታቸው መጥተው ስለደጉት ልጆቻቸው የሚታያቸው ነጻነቱ ለአኩሪነቱ የገጠማቸው የኢኮኖሚና ትምህርት ሰድሶ ነው።

ይህ በአዚህ ላይ አንዳል ሆኖ ልጆች ህጋዊ ዕድሜያችን ከፈቀደ በኋላ የዜግነት ምርጫችንን የምንወሰነው እኛው እንጂ ወላጆቻችን የእኛን ዜግነት መምረጥም ሆነ የመወሰን ሰልጣን የላቸውም ብለው ሰለሚያምኑበት ነው።

ወላጆች ልጆቻው መደበኛ ሥራ ሳይኖራቸው ገንዘብ፣ተንቀሳቃሽ የአድ ሥልክ ይዘውና በጆሯቸው ውስጥ የሙዚቃ ማዳመጫ መሣሪያ ሽጉጠው ሙዚቃ እየሰሙ ሲናጡ ሲመለከቷቸው በአድጉ ያበሳጫኑባቸዋል። የልጆቹ ዳረ - ወላጅ ባህል መከተል ወላጆችን ያለቅጥ አስደንግጧል።በስለጉዳዩ ከቅርብ ወገኖቻቸው ከአጠቃላይ ህብረተሰቡና ከባሉሙያዎች የሚሰጡት እስተያየቶች ፍጹሙ መፍትሄ ሆነው አልተገኙም። ከአንዳንድ ቤተሰብ እንደሚሰማው ለልጆች ጠባይ መለወጥ ፍንጭ ከሚሰጡት ምልክቶች መካከል፤ደብተርተኝነት፣ጥገኝነት፣ጥገትርነት፤ የጆር ጉትቻ ማድረግ፤ጸጉርን ሹርባ መሰራትና ልብሰን አንክርድ መልበስ በዋናነት የሚጠቀሱ ናቸው።በወላጆች አይታ እንኳ ሁኔታዎች ከወላጆች ባህል መራቅን የሚያሳዩ ምልክቶች የምግባር መለወጥ አገዛዝሚያ ናቸውና፤ ጥቂት ልጆች ደግሞ እንኳ ምልክቶች የጠባይ መለወጥ ምልክት አይደለም የሚል አመለካከት ስላላቸው ልጆች በወላጆች፤ወላጆች በልጆች ላይ የሚመዝኙባቸው ነጥቦች ናቸው። በአርግጥ ልጆች

ሁሉ በወላጆቻቸውም ላይ ወላጆች በልጆቻቸው ላይ ብሶት ያሰማሉ ማለት ሳይሆን የባህል ልዩነቶች በጥቂቱም ቢሆን እንዳሉ የማይካድ ሃት ነው። ስለሆነም የልጆቹን ብሶት በጥቂቱ ስላየን የሁለቱ ብሶት ምን ይመስላል የሚለውን እንመልከት።

የልጆች ብሶት

ወላጆች የበላይነት ስለሚሰማቸው የምንገራቸውን አይሰውም፤ ባህላቸውንና ቋንቋቸውን ለማወረስ ታጥቀው የተነሱ በመሆናቸው እነሱ ያሉት ካልተፈጸመ ቁጣ ይቀናጥዋል፤ ሞቼ እገኛለሁ ይላሉ፤ እነሱን ስለሚነፍቱትን ጓደኞቻቸውን ወደ ቤት ለምጥተን ለመዝናናትና ለመጫወት እንችልም፤ እነሱ ካልመረጧቸው ጓደኞቻቸውን ጋር እንድንውል አይፈቅዱም፤ በትምህርት ቤት ጉዳይ፤ በምግብ ምርጫ፤ በአመጋገብና በአለባበስ ሥርዓት ምክንያቶች አግባብ ያልሆነ ነቀፋ መሰንዘር ያበዛሉ፤ እኛን በእነሱ ጋር ማወዳደር አይቻልም። የጊዜውን መለወጥ ልዩነት ባለመረዳት የእነሱን ጊዜ የአስተዳደራዊ ሥርዓት እንድንከተልላቸው ተጽእኖ ያደርጋሉ፤ በአጠቃላይ ከእኛ ብዙ ነገር ይጠብቃሉ፤ በሥራ ላይ የማይተረጎሙ የቤት ውስጥ ደንብ አውጥተው በቁጥጥርና በትእዛዝ ናላችንን ያዘሩታል።

የትምህርት ውጤታችን እነሱ እንዳሰቡት ሆኖ ካልተገኘ ሕረፍት የሚባል ነገር አይታሰብም፤ እኛ ያለንበትና እነሱ የነበሩበት ዓለም በጣም የተለያየ በመሆኑና በመካከላችን ከፍ ያለ የእድሜና የባህል ልዩነትም ስላለ የመግባባት ልዩነቶች ተከስቷል። በማህበራዊ ኦሩኖ ስብሰባ ወቅት ከሁሉም በላይ ሆነን እንድንታይላቸው ስለሚፈልጉ ዓይኖቻቸው ከእኛ ላይ አይነቀልም፤ በሰው ፊት ይነፍቁና፤ ለምን ጊዜም እንደ ሀዘን ይመለከቱናል።

እኛ የተወለድነው ወይም ያደግነው ዲሞክራሲ በሰፊነበት አገር አሜሪካ፤ እነሱ የሞላበት የሂሳብና ግለሂስ የሚሸፈኑበት ግልጽነት የነገሰበት አገር በመሆኗ እንደፈለገን መሆን እንፈልጋለን። ነገር ግን የወላጆቻችን የባህላዊ አስተዳደራዊ ሥርዓት በአሜሪካ እንደማይሰራ እያወቁ ለምን በእኛ ላይ ቁጥጥር እንደሚያበዙ አልገባንም። የአሜሪካ አገር ሁኔታ እንኳን ተጨንቀውበት ባይጨነቁበትም ኑሮው አራሱ የሚያስጨንቅና የሚያበሳጭ አገር መሆኑ ገባቸው ባለመሆኑ እነሱ ተጨንቀው እኛንም ያስጨንቁናል። ወላጆች የሚፈልጉት ትርፍ ጊዜያችንን ሳቀር በጥናት ላይ እንድናባልፍ ነው። ወላጆች ወደ አሜሪካ ከመምጣታቸው አቀድሞ በሰደት የነበሩባቸው አገሮች ባህል ጭምር ይዘው የመጡ ስለሆነ የሁለት/የሦስት አገሮች ባህል ተቀብለን እንድናስተናግድላቸው፤ በየትኛውም ባህል ላይ ይበልጥ ማተኮር እንደሚገባን ተቸግረናል። እንዲሁም እናት በቤት ውስጥ የአገሯን ባህል ሁሉ ተቀብሎ እያሉ ስትገትጉት፤ አባት ደግሞ ከተለያዩ አገር ከመጡ ሰዎች ጋር በውጭ እየሰራ ባህሉ እየተበረዘ ወደ ቤት ስለሚመለስ፤ እናት የምታደርገውን ተጽእኖ እየተቃወመ ሲጨቃጨቁ መሰማት ስለቸን። ወላጆቻችን የእንግሊዘኛ ቋንቋቸውን ለማሻሻል ብዙም እድል ስለሌላቸው አስተማሪዎቻቸው ለመሆን በቅተን ለእነሱ የተሳቡትን ደብዳቤዎች አንብቦ በመተርጎም፤ በማሰራዳትና ለጉዳይ ወደ አንዳንድ መ/ቤት በሚሄዱ ጊዜ ለትርጉም ሥራ ከትምህርት ቤት እያስቀሩን እስከትለውን ስለምንሄድ ያለንን ትርፍ የመዝናኛ ጊዜና የትምህርት ቤት ጊዜያችንን እየተሻሻልን ተቸግረናል።

ቤተሰቦቻችን በቁርጠኝነት እንድንቀበል ከሚፈልጓቸው ነገሮች አንደኛው ሃይማኖት፤ ሁለተኛው ቋንቋቸውና ሦስተኛው ባህላቸው ነው። ይህ ሊሰምር የሚችለው ደግሞ በአገር ቤት ተወልደውና ነፍስ አውቀው ወደ አሜሪካን ተሰድደው ለሚኖሩት ልጆች እንጂ በአሜሪካን ለተወለዱ ኢትዮጵያውያንና በሀገሪታቸው መጥተው ላዳት እንደኛ ዓይነት ትውልደ - ኢትዮጵያውያን/ኢትዮጵያን - አሜሪካን ምርጫውን ጉዳይ ለእኛ ሊተውሉን እንደሚገባቸው የተረዱ አይመስልም። ፈቃደኝነት ከሌለ ምንም ነገር እንደማይሰምር ፈጽሞ ፍንጭ እንኳን ስለሌላቸው ቋንቋቸውን እንድንማርና እንድንገርገር፤ ቋንቋው

በማይገባን ቤተ - ዓምልኮ አብረናቸው እንድንሄድና እንድናመልክ ማስገደዳቸው ከጥቅም ይልቅ ጉዳቱ እንደሚያመዝን ፍንጭ የላቸውም። ይህ ጉዳይ ከምንኖርበት አሜሪካን አገር ባህል ጋር የማይጥም፤ ቋንቋ የማይገባቸው፤ /ቤት ውለን ስንመለስ ለመዝናናት ጊዜ የማይሰጡን፤ የምንወደውን የምግብ ዓይነት ከማዘጋጀት ይልቅ ሁል ጊዜ እንጀራ በወጥ እንድንመገብላቸው የሚፈልጉ ናቸው። ይህ ደግሞ በምንኖርበት አገር ወጣቱንና ኮሚኒቲውን አራርቆ ለመኖር ካበቃው አንዱ አወዛጋቢ ዘመን - አመጣሽ ጉዳይ ሆኖ ሳለ በዚህ ባህላቸው መሠረት ልጆችን ለማሳደግ ለምን እንደሚገፋበት ግልጽ ሊሆንልን አልቻለም እያሉ እያሉ ልጆቻቸው ብሶታቸውን ይዘረዝራሉ።

የወላጆች ብሦት

እንደልጆቻቸው አይብዛ እንጂ ወላጆችም በልጆቻቸው ላይ የሚያሰሟቸው እርሮ አሏቸው። ወላጆች በበኩላቸው እንደሚሉት ምንም እንኳ እንደ ልጆቻችን ቋንቋውን በሚገባ አቀላጥፈን ያለመነጋገራችን እምብዛም አልተቸገርንበትም። ያለያየን የባህልና የእድሜ ልዩነት ስለሆነ የምን ጊዜም ወላጆቻቸውና የወደፊት የኑሮ ዋልታቸው እኛ ወላጆቻቸው መሆናችንን ጠንቅቀው እንዲያውቁ ማድረግ እንዳለብን የተረዳልን አይመስልም። ልጆች ባህላችንን ተቀብለው እንዲጠቀሙበት ትኩረት በመስጠታችንና ጨዋ ሆነው በትምህርታቸው ግፊት እንዲያደርጉ በማድረጋችን ምክንያት በመካከላችን ከፍተኛ እንደተፈጠረ ተገንዝበናል። ይህም ሆኖ ልጆቻችን ባጋጠማቸው ምርጥ የትምህርትና የሥራ ስድል ተጠቃሚ ሆነው ከድህነት የኑሮ ደረጃ ለመለቀቅ ሲጣጣሩ በማይታችንና ተሰድደን የምንኖረውም እነሱን አስተምረን ለወግ ለማሰራግ ለማብቃት ቆርጠን የተነሳን በመሆኑ፤ ተሰፋ ሳንቆርጥ ልጆቻችን ለሰድገትና ለመሻሻል በሚያደርጉት ጥረት ሁሉ እንዲገፋበት መጣራችንን እንቀጥላለን ይላሉ።

-2008

አሥራ ስምንት

ካለሙያ መሰለፍ ግዴታ ሆነ፡ ባሰበት

በተለያዩ ምክንያት ከአገሩ ወጥቶ በምድረ አሜሪካ የሚኖር የተማረ ሙያተኛ የሆነ ጥገኛና ሰድተኛ ህብረተሰብ አራቱን ለማስተዳደርና በትውልድ አገሩ ያሉትን ዘመዶችን ለመርዳት በተማረው የሙያ ዘርፍ ስራ እስከሚያገኝ ድረስ በተገኘው የስራ መስክ ላይ ተሰልፎ ይሰራ የነበረው ወዶ ሳይሆን የውደታ ግዴታ ሆኖበት ነበር። የአሜሪካ ኢኮኖሚ በወደቀበት በአሁኑ ሰዓት ግን በሙያው ተመድቦ ይሰራ ስራ የነበረው ሁሉ የአግሬው ሰውም ጭምር ከስራ እጦት የተጎሳ ከሙያው ውጭ በሆነ ሰራ ላይ ተሰልፎ ለመስራት ግድ ሆኖበታል።

ድርጅቶችም በአገሪቱ ላይ የደረሰውን የኢኮኖሚ ችግር ለመቋቋም/የአክሲዮን ማህበር ገዢዎችን ጥቅም ለማስከበርና የድርጅቱ ስራ ተዳዝሞ ከገበያ ላለመውጣት ቅድመ-ጥንቃቄ ለመውሰድ ሲሉ በአገልግሎት ከፍተኛ ደመወዝ ያገኙ የነበሩ/ሰጡ/ረታ መውጣት የደረሱና የተቃረኑበት ሰራ ላይ ይለግሙ የነበሩ/ሰጡ/ረታ የሌላችው/የሙ/ቤቱን ደንብ በመጣስ የታወቁ ግን በሙያው ተፈላጊ ሆነው በሰራው ላይ እንዲቆዩ ዕድል የተሰጣቸውና ሰራውን ቢለቅቁ ተጨማሪ ጥቅማጥቅም ለማግኘት ፈቃደኛ የሆኑትን ሠራተኞች ነው። ኢኮኖሚውን ሊቋቋሙ ያልቻሉት ድርጅቶች ሰራተኛውን አሰናብተው በራቸውን ለመገዘጋት ተገድደዋል።

እንኚህን መሰረደቶች አሟልቶ ከስራ የወጣውና የኢኮኖሚው መንኮታኮት ሰለባ ሆኖ በሙያው ኮርቶ ይሰራ የነበረው ህበረተሰብ መላ ቢጠፋው የተሻለ ጊዜ እስከሚመጣለት ድረስ በማንኛውም ተራ ሥራ ላይ ተሠማርቶ ይገኛል። በዚህ የተነሳ ሙያተኛውና ተራ ሥራ ፈለጊው ተፋጥጠዋል። ሥራ የሚገኘው በዘመድና በሙስና ሆኗል። ጥቂቶች አገር ጥለው ተሰድደዋል። እንዳንዲንም ለእንጀራ ፍለጋ ሲል ከቤተሰቡ ተለይቶ እንዲኖር አድርጎታል። የኢኮኖሚው ውድቀት ብዙውን ሰው ስራ አሳጥቶ ግራ ስለጋባ ራሱ በአገር ቤት የሚረዳውን ጭምር ጎድቶ ምንው ጠፋችሁና ረሳችሁን የሚለው ጥያቄ ከሰላምታ ልውውጥ በኋላ የሚነሳ ጉዳይ ሆኗል።

በሥራው ላይ እንዲቆይ ዕድል ያገኘውም በቀን የሚሠራውን የሰራ ሰዓት ተቀንሰበታል፤ ኩባንያዎች ወጪያቸውን ለመቀነስ ቀደም ሲል በሁለት ሰራተኞች ይከናወን የነበረውን የሰራ መደብ በአንድ ሰራተኛ እንዲሸፈን በማድረጋቸው እረኛት አሳጥቶታል፤ ያገኘ የነበረው ጥቅማጥቅም እንዲቀነስ ተደርጎበቶ ጥያቄ ቢያነሳ ከስራ ያስወጡኛል በማለት መብት የማስከበሩን ነገር ወደ ጎን አድርጎታል፤ ጥሮ ግሮ ለገዛው ንብረት ይከፍል የነበረው በመቋረጡ ወይም ወሮችን በማሳለፍ የብድር ወለድ ያልተጨመረበት፣ አልፎ ተርፎም ቤቱን ለባንክ እሳልፎ የሰጠ ቤርክታ የህብረተሰብ ከፍለ አለ። በኢኮኖሚ መውደቅ ምክንያት በሕዝቡ ላይ የደረሱ የኑሮ ችግሮች ተዘርዝረው እያልቀም። በጥቅል እነጋገር ለዚህ ርዕስ ያህል የኢኮኖሚ ችግር የብዙ ሰዎችን ቤት እንዲያስታል። በሙያ ስራ ፈለግ ለማግኘት ከባድ ጊዜ በመሆኑ እረ መላ ምቱ፣ የተገኘውን ስራ ፈልጎ የማይል ሰው የለም።

በሰራተኛ ጉዳይ መ/ቤት መረጃ መሰረት በአሜሪካ ውስጥ ከ15 ሚሊዮን ስራ ፈት መካከል 9 ሚሊዮን የቅጥር ዕድል ሳያገኝ ከ6 ወር በላይ በመቆየቱ መንግስት የሚሰጠውን የሰራ ፈለጊያ ድጎማ በጀት አስቀድሞ ስለሚጠጠው ለመቀነስ ተገድዷል፤ የተማረው ተምሮ እንዳልተማረ ሆኖ ገንዘብ ለማግኘት ሲል የቤት ውስጥ እንስሳ እንሸራሸራ፣ ሳር እጫጅ፤ ዛፍ ቆራቄና ቁጥቋጥ ከርከሚነት

ሰራ ልላጊ ማሰታወቂያው የውጭ ደብዳቤ የማሰቀመጫያ ሣሳቶችን አጠብቀው የመድሀን ዋስትናውን ወጪ ሊቋቋመው ባለመቻሉ የራዲዮና የቴሌቪዥን ዜና አቅራቢና ተንታኝ ሆኗል። በዚህ ምክንያት አገሪቱ ያላት የተማረ ሰው ተስፋ ቆርጧል፤ እንዲሁም መቶ ሞት ጥሩ የእንግሊዝኛ ቋንቋ የማይናገር ባለሙያ ሰደተኛና ጥገኛ በገዛቱ ባለው ተቀጥሮ ለመሰራት ስለተገደደ ጥሩ ደመወዝ የሚከፈለው ህብረተሰብ መያወን አራጠቅሞታል። እያለ ማረጋገጫም ጀምሯል። በሰድሜ የገፋው ሰራተኛ ሰራ ልላጊ ለማግኘት እጅግ ከባድ እንደሆነ ዘመናትን አስቆጥሯል። ዕድሜው ለጡረታ የደርሰው በጡረታው ለመተዳደር ሲጓዝ በጋራ የጡረታ ዕድሜ ላይ ያልደረሰው ደግሞ ቀደም ብሎ ለመውጣት የወጠውን ተግባራዊ ለማድረግ ሲያመነታ የጡረታ መገለጫው ጊዜ እንዲራዘም የቀረበው ሃሳብ ያደቆ በሰራ ላይ ከሞለ በእንቅርት ላይ ጀሮ ደግሞ እንደሚባለው ሊሆን ነው። ስለሆነም የኢኮኖሚ መሳሸቅ በእንደዚህ ሁኔታ ከቀጠለ የአሜሪካንን ህልም ለመጨበጥ የታቀደው ጉዞው እገጋሚ እንደሚሆን ከወዲሁ መገመት ይቻላል።

የህዝቡን ሞራል ለመጠበቅ ኢኮኖሚው ሊሻሻል ፍንጭ እየሰጠ ነው እየተባለ ቢነገርም የሥራ ዕድሉ የታሰበውን ያህል ፈጥኖ ለመጣ ባለመቻሉ ብዙውን ሰው ተሳፋ አስቆርጧል። ሰራተኛው ሥራ ፈት ሆኖ ቆይቷል። በዚህ ምክንያት የሙያ ዕውቀትና ያካበተውን የሰራ ልምድ ረሰቅ በመያወ ተወዳዳሪ ሆኖ ለመቅረብና ተመልሶ ተቀጥሮ ለመሰራት ያለውን ዕድል አመንምናታል። የሚኖረው ምርጫ ት/ቤት ገብቶ የነበረ ዕውቀቱን ማደስ አለቃም የኑሮ ወጪውን ሽፍኖ መኖር ይህም ካልተሳካ ካለመያው ተሰልፎ ስርቆ ለመኖር መጣር ብቻ ነው። መያን ለመቀየር ወይም ለማሟሽት ት/ቤት መግባት ግድ ቢልም የሚከፍለው ገንዘብ የሚቀመስ አይደለም። ስድስት ወር በላይ ሥራ የፈታውን, የሰው ኃይል ብዛት መጨመርና በምላሹ ሊያስከትል የሚችለው የሞራል ውድቀት መንግስትን ስላሳበው ወደ ት/ቤት መግባት ለሚፈልግ ሥራ ልላጊ የሙያ ማሻሻያ ሥልጠና ለሚሰጡ የትምህርት ተቋማት የገንዘብ ድጋግ ማድረጉን አሳውቋል።

ለረጅም ጊዜ ሰራ ፈቶ መቀመጥ ምን ችግር ያስከትላል ለሚለው ጥያቄ ለምሳሌ እንደ ሰራተኛ የቴክኖሎጂ ሙያ ኖሮት ከሰድስት ወርና ከዚያም በላይ ሳይሰራ ከቆየ ተመልሶ በሙያው ልቀጠር ቢል ቴክኖሎጂ በመለዋወጡ መያወን አሻሽሎ ካልቀረበ በቀር ለመቀጠር ይቸገራል። ቀጣሪዎችም ሥራ ልላጊ በገበያ ላይ ለማግኘት እጥረት እንደሌለ ስለሚያውቁ ካልተጨማሪ ሥልጠና አራሱን ችሎ የሚሰራ ሠራተኛ ቀጥሮ ለማሰራት እንጂ የመለማመጃ የሰራ ሥልጠና መስጠት አቅመዋል ብሎም የሙከራ ጊዜያቸውንም አሳጥረውታል። ስለዚህ ኢኮኖሚው ፈጥኖ ካልተሻሻለና ሰራተኛው በአጭር ጊዜ ውስጥ ወደ ሰራው ካልተመልሰ ሰራ ተወዳድሮ ለማግኘት ስለሚችገር የኑሮ መሸፈኛ ገንዘብ ካለ ተመልሶ ት/ቤት መግባት ካለበለዚያም ሙያ የማይጠይቅ ሰራ ልላጊ መቀጠርና የኑሮ ወጪን መሸፈን ግዴታ ነው።

የቀኑ ሰራ ቢቀንስም ባይቀንስም ሰራተኛውን ወደ ቤቱ የማይመልሱ ድርጅቶችን የሚያሳድድ ባለሙያ በራሱን አጣብቅታል። በተራ ሰራ ላይ ለመቀጠር ካመለከተው አመልካች መካከል ለተማረው ቅድሚያ ቢሰጥ የማሰብ ችሎታውን እየተጠቀመ የበለጠ የሥራ ውጤት ያሳያል በሚል ግምት ቅድሚያ ለተማረው ሆኗል። በዚህም በተጨማሪ ቀጣሪ ኩባንያዎች ሥራ ፈት ሆኖ የቆየን ሰው ከመቅጠር በሰራ ላይ ያለውን ለመቅጠር ቅድሚያ መስጠት በመጀመሪያው ሥራ ፍላጊው ህብረተሰብ አድልዎ ተፈጻሚነት እያለ እርሱ ማሰማት ጀምሯል። ይህም በመጀመሩ የዜና አቅራቢዎች ዓይን ስቦ ድርጅቶች ምክንያታቸውን ሲጠየቁ ሠራተኛው ከነበረበት ሰራ የተሰናበተበት ምክንያት ቢኖር እንጂ ተፈላጊ ሰራተኛ ቢሆን ኖሮ ቀጥሮ ያሰራ የነበረው ድርጅት ባሰናበተው ነበር የሚል አሳማኝ መልስ እየሰጡ የሥራ ፈላጊዎችን አድል የሚያጣብብ አዲስ እገዛን መፈጠሩን ገልጸዋል። ስለሆነም ለመቀጠር መስፈርቱን ለሚያሟሉ ሰራ ፈላጊዎች ሰራው እንዲሰጥ በማያደርጉና የአድልዎ የቅጠር ስርዓትን የሚከተሉ ቀጣሪዎች ብሄራዊ የኢኮኖሚ ቅጠርን ሀገ እንደጣሉ ተቆጥሮ በሕግ እንደሚያስጠይቃቸው የሠራተኛ ጉዳይ መምሪያ ድ/ቤት ገልጧል።

አትራፊ የሆኑ ድርጅቶች ሰራተኛ የማይቀጥሩብት ምክንያት ምን ይሆን? ለሚለው ምንም

እንኳ ለጊዜው አትራፊ ቢሆኑም ጊዜው አስተማማኝ ባለመሆኑ ሰራው ሲቀዘቅዝ ሰራተኛን ከማሰናበት አለመቅጠሩን በመምረጥ ነው። እንዲሁም ለጊዜው በድርጅቱ ውስጥ ሰራ ተቀጥሮ የሚሰራው ሠራተኛ ተሰናበተ የሚል ነገር ሲሰማና ሲመለከት ነገ በእኔ ላይ ይደርስ ይሆን እያለ አዕምሮው እንዳይረበሽ በማለት ነው። በአንጻሩም በእሁኑ ጊዜ የሰራ ፈላጊው መብዛት በሰራው ላይ የሚለገመውን ሁሉ ትጉህ አድርገዋል። የሌለው ጠባቂን አሻሽሎና በሚጠላው ሥራ ላይ መቆየት አማራጭ የሌለው ጉዳይ ሆኖበታል።

ታዲያ እስከመጣ ነው በእንደዚህ ሁኔታ የሚኖረው? ኢኮኖሚው ስለመጣ ነው የሚሻሻለው? ለሚለው ሰው ሰራ ከሌለው ገንዘብ የለውም፤ ገንዘብ ከሌለ ደግሞ የድርጅቶች ምርት ስለማይሸጥ የድርጅቶች ህልውና ያጠራጠራል። ድርጅቶች በራቸውን ከዘገቡ ታዲያ እስከመጣ ነው በእንደዚህ ሁኔታ የሚኖረው? ኢኮኖሚው ስለመጣ ነው የሚሻሻለው? ለሚለው ሰው ሰራ ከሌለው ገንዘብ የለውም፤ ገንዘብ ከሌለ ደግሞ የድርጅቶች ምርት ስለማይሸጥ የድርጅቶች ህልውና ያጠራጠራል። ድርጅቶች በራቸውን ከዘገቡ ደግሞ ሰራ ስለሌለ የሕዝብና የመንግስት ትኩረት ካልተጨመረበት በቀር በአጭር ጊዜ ውስጥ ያልታሰበ ችግር ሊያስከትል ይችላል።

ያም ሆነ ይህ በሙያዊ ሰራ ካላገኘታ የሚለው አመለካከት ቀድሞም አነጻጽም በኢትዮጵያውያን ዘንድ ቦታ አልነበረውም። ሆኖም ጊዜው የዘገባ ስለሆነ መተሳሰብን አጠናክረን በምንሠራባቸው ድርጅቶች ውስጥ ከፍተኛ የሰራ ቦታ ሲፈጠር ወይም ስንሰማ ወገናችንን ለመተካት እንጣር።

-2009

አሥራ ዘጠኝ

እኔ አውቃለሁ ትውልድ

ወላጆች በወጣትነት ዕድሜ ላይ የሚገኙ ልጆቻቸው አጠቃላይ መልካም ተግባር ነጻብራቅ ሆነው እንዲገኙባቸው የማያደርጉት ጥረት የለም። ከሚኒቲውንም በመልካም ሰም እንዲያስጠሩ ሙሉ ፍላጎት አላቸው። ስለዚህ ከሚኒቲው የወጣቶችን የወደፊት አቅጣጫ የሚመለከቱ ዝግጅቶችን እያዘጋጀ ትምህርት መቅሰም እንዲችሉ በማህበራዊ ጉዳዮች ሁሉ ሙሉ ተሳትፎ እንዲያደርጉ ቢጥሩም ተሳትፏቸው የተገመተውን ያህል ሆኖ አልተገኘም። ወላጆችና ከሚኒቲው በመተባበር የወጣቱን ቀልብ የሚሰቡ አስልቶ ያልሆኑ ፕሮግራሞችን ቢያዘጋጁም የእኔ አውቃለሁ ባህሪያቸው ተጽዕኖ እያሳደረባቸው ከከሚኒቲው ሲርቁ ይታያሉ።

ሁሉንም ወጣቶች ያቀፈ ባይሆንም፤ አብዛኛው ወጣት በግልም ሆነ በጋራ ከሚያሳዩዋቸው ባህሪያት መካከል ቢያንስ አንዱን አለበለዚያም ሁሉም እንደሚመለከት አይጠረጠርም። ከተሞክሮ ማንስ ይሁን ወይም በሌላ ምክንያት ሁሉን ነገር እኛ እናውቃለን ስለሚሉ ስህተቶችን ሲፈጽሙ ይታያሉ። ማከናወን የሚፈልጉትን ነገር በቅጥላ ሠርተው ውጤቱን ማየት ስለሚያጓጓዝባቸው ስህተት ውስጥ ይገባሉ። ከስህተታቸው ተሞክሮ ሲቀበሙ አይታዩም። አምሳሪዎች መተኛትና ጠዋት አረፋፍዶ ከመኝታ መነሳት አንዱ የኑሮ ፈሊጣቸው ነው። ከራሳቸው ቋንቋ ይልቅ ሌላ ቋንቋ ፈጥነው ይይዛሉ። አራስ ወዳድነት ያጠቃቸዋል። ለዘመኑ ቴክኖሎጂ ተገዢ ስለሆኑ የማያውቁትን ነገር ከሚያውቅ ሰው ጠይቆ ከመረዳት ይልቅ ከምጥቆተርን ውለድ ብለው የሚያፋጥጡ፤ ለዘመኑ ቴክኖሎጂ ትኩረት የሚሰጡትን ያህል ለወላጆቻቸው የማይሰጡ ናቸው። ባህልና የእገር ፍቅር ይሌላቸው፤ በእጅጉ ነዋይ ለማፍራት የሚረጡ፤ የሰው ምክር ሰምቶ እንዳልሰማ የሚያልፉ፤ ጋላፊነት ለመቀበል የሚያጠራጥሩባቸው ናቸው። የወደፊት ኑሮዎቻቸው አመራር አቅጣጫው ወደት እንደሚያመራ ትኩረት የማይሰጡ፤ በዕድሜያቸው መጠን ሲኖራቸው የሚገባውን ቁም ነገር ያልቋጠሩ፤ በጊዜያዊ ነገር በቀላሉ የሚታሉሉና ከፋና ደጉን አርቆ የማየት ችግሮች ስለላ ናቸው።

ከእነሱ በላይ የሚያውቅ ሰው ያለ ስለማይመስላቸው ሲመከሩ እንኳን አውቃለሁ እንጂ አላውቅም የሚል ቃል ከእንደበታቸው ቢወጣ አይሰማም። ይህ ለትንሹም ለትልቁም ነገር እኔ አውቃለሁ ወይም እኛ እናውቃለን መልሳቸውና እምነታቸው በአሜሪካ ያሉ የአሳዳጊና የወላጆችን ጆሮ ያደነቁ፤ ለገንዘብና መፍትሄ ያልተገኘለት ጉዳይ እንደሆነ ከወላጆች የሚሰማ አሮሮ መሆኑ በቃለ-ምልልስ ወቅት ለማረጋገጥ ተቃራኒ እንደሆነ አውቃለሁ መልሳቸው ግን ከስህተት ሲቆጠቡ አይታዩም። ስህተታቸው ተነገርአቸው እንዲያርሙ ሲመከሩ እንኳን አይሰሙም። ስህተቱን ሲደግሙ ምንው ተነግሮአቸው አልነበረምን ተብለው ሲጠየቁ አውቃለሁ ወይም ባይሆን አይቀርም ብለን

ፈጽሞንው የሚለውን መልስ ደግመው ደጋግመው ሲያሰሙ ይገኛሉ። ይህ እኔ አውቃለሁ ወይም እናውቃለን ትውልድ ያለማወቅን ተረድቶ ምክር የሚቀበልበትንና ከእነሱ በላይ የሚያውቅ ሰው እንዳለ የሚረሩበትን ጊዜ ለማየት ወላጆች በጉጉት ይጠብቃሉ። ይህም ሆኖ ልጆቻቸው ስህተት ፈጽመው በቤተሰብና በራሳቸው ላይ ችግር እንዳይደርስባቸው ወላጆች ያላቸውን የኑሮ ተሞክሮ ለቅድመ ጥንቃቄ እያሉ ቢሰሙም ባይሰሙም ሲነግሯቸው አትንገሩን እኛ እናውቃለን ይላሉ።

በአንዳሩም ጥቂት ወጣቶች እናውቃለን የሚል እምነት ቢኖራቸውም፤ ማንም ሰው ፍጹም እንዳልሆነ የሚረዳ፤ ጉዳዩ ከጠራጠራቸው ከሚያውቅ ሰው ጠይቆ ለመረዳት ፍላጎት ያደረገባቸው እንዳሉም ከግምት ውስጥ ገብቷል።

ማንኛውም በወላጆችና በልጆች መካከል የተለያየ አመለካከት ምን ጊዜም ያለ መሆኑ የታወቀ ሲሆን፤ ለኦሮሚያቸው የሚያስፈልገውን ነገር እንዲያውቁ ከመምከር፤ ከማስተማርና አማራጭ መፍትሄ መኖሩን ከማስረዳት ወላጆች ምን ጊዜም አይቆጠቡም።

መደምደሚያ

ይህ መጽሐፍ በአሜሪካና በኢትዮጵያ ውስጥ ወቅቱን መሰሉ ለመተዳደር የፖለቲካ የማህበራዊ፣የሃይማኖትና የኢኮኖሚ ጉዳዮች ከቀድሞው ሥርዓት አሁን ወደ አለንበት 21ኛው ዘመን መሸጋገሩን የሚያመለክት ጽሁፎች በጥናት፣በአሜሪካ አገር ኑሮና በሥራ ዓለም ደራሲው ያገኛቸውን ተሞክሮዎች ለአንባቢያን ለማቅረብ የተደከመበትና ወጪ የወጣበት በሁለት ቋንቋ ተጽፈው በአንድ ጥራዝ ታሸገው የወጣ መጽሐፍ ነው።

ይህንን ርዕሰ በሚመለከት ብዙ ጽፎ ማውጣት በተቻለ ነበር። ነገር ግን የኢትዮጵያውያን መሰደድ ያለማቋረጡ በአሜሪካ የሚኖረውን የዲያስፖራውን ቁጥር እየጨመረ እንደመሄዱ ቁጥር ወደ አገሩ ተመልሶ ነዋሪውም በዚያው መጠን እየጨመረ፤ሁኔታዎች አተለዋወጡና ጉዳዮች እየበቀ መሄዳቸው የማይቋረጥ ሂደት ስለሆነ ይህ መጽሐፍ አቅፎ ያወጣቸውን ርዕሶች እስከዚያው ድረስ ጽፎ በማውጣት በአሜሪካና በኢትዮጵያ ውስጥ ላለው ለሕብረተሰብ ማሰባሰብና አዲሱ ትውልድ እንዲያውቀው ማድረግ ተገቢ መሰሉ ሰለታየ ይህ የሰድስት ዓመት የጽሁፍ ቅንብር ተዘጋጅቶ ለአንባቢያን እንዲቀርብ ተደረገ።

ምንም እንኳ መልስ ያላገኙ ጥያቄዎች፤ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ያልታዩትና ተጠቅሰውም ትኩረት ተሰጥቶባቸው ተገቢው ሽፋን ያልተደረገባቸው ጉዳዮች ሊኖሩ ቢችሉም ደራሲው ጊዜውና አቅሙ እስከፈቀደ ድረስ ሄዶ የተቻለውን አድርጎ ለዚህ ሕትመት አድርሶታል። የቀረ ካለ ጥናት ለሚያካሄዱትና የላቀ ዕውቀት ላላቸው ወገኖች እንዲተርፉ ታልፈዋል።

መጽሐፉን የመሰለ ነገር እዘጋጅቶ ለማውጣት ለደራሲው ውስን ዕውቀቱን፤ ትዕግስቱንና ጊዜውን ፈቅዶ ለሰጠው እግዚአብሔር ምስጋና ይድረሰው።

ደራሲው፤

ከበደ ኃይሌ

-2007

ለሕትመት የታቀዱ የመጽሐፍት፤ የርዕሰ- የአንቀጽና የዋቢ ዝርዝሮች፤ስለመጽሐፉ፤ ስለደራሲው

መጽሐፍት

- የኢትዮጵያውያን የሃይማኖት ተሞክሮ በአሜሪካ (በኢንግሊዝኛ ቋንቋ)
- የኢትዮጵያውያን ወላጆች ልጆች አስተዳደግ ችግር በአሜሪካ (በኢንግሊዝኛ ቋንቋ)
- በአሜሪካ ኑሮ ስለተሳካላቸው ኢትዮጵያውያን

ርዕሰ - አንቀጾች

ዝቅ ብለው የተዘረዘሩት ርዕሰ-አንቀጾች ወደፊት ትኩረት ተሰጥቶባቸው ለንባብ የሚቀርቡ ናቸው። ይሁንና ትኩረት የሚወሰነው ወቅቱና እንደሚመለከተው ህብረተሰብ የአኗኗር ባህርይ የመለወጥና የመስተካከል አድል ይገጥማቸው ይገባል።

- የአፍሮ ጸጉሬ ፖለቲካዊ አጭር ታሪክ
- የአገራችን የውሃ ፖለቲካ
- ያልተሳካ ህልም
- የኢኮኖሚ ዲፕሎማሲና የሰው ኃይል አቅርቦት
- የወላጆች ዕዳ ውርስ
- የአረጂ የኑሮን ልምድ የማሰወገድ ችግር
- ስለአዲስ ንግድ ስራ እጀማመርና አመራር
- በአሜሪካ የሚገኙ ትውልደ - ኢትዮጵያውያን ወጣቶች ለምን ወደ ሃይማኖት ማምለኪያ ቤት አይሄዱም?

ዋቢ / ምንጭ

በኢትዮጵያውያን ድሕረ - ገጾች ላይ የወጡ ልዩ ልዩ ወቅታዊ ዜናዎች፤

1. ትንተና እና የመጽሐፍት ገምገማዎች
2. ቃለ - ምልልስ
3. የደራሲው ተሳትፎ
4. የደራሲው የረጅም ጊዜ የአሜሪካን አገር የኑሮ ተሞክሮ
5. በካናዳ የሚገኝ ጩሃ የተሰኘው ዓለም አቀፍ ድርጅት

ሰለመጽሐፉ

ደራሲው በማህበራዊ፣ በኢኮኖሚ፣ በፖለቲካዊ፣ በአስፖርት፣ በሃይማኖት፣ በሠራተኛ ግንኙነትና በኮሚኒቲው ተቋማት ውስጥ ላይ ከጻፋቸው ርዕሰ-አንቀጾች መካከል ለሀብረተሰቡ ጠቃሚናቸው ብሎ የገመታቸውን ጥቂቶችን መርጦ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ እንዲሸኑ አድርጓል። ጽሁፎቹ በጊዜያቸው በሀብረተሰቡ ዘንድ አንገብጋቢ ርዕሶች ሆነው ይታዩ ነበር። እነዚህ ዘመን ሆነ ነገ ሁናቄዎች መከሰታቸው ሰለማይቀር፤ ለታሪክና ለጥናት ይረዳ ዘንድ በእነዚህ ወቅታዊ ነጥቦች ላይ በማተኮር ሀብረተሰቡን በሚሰብና በሚጠቅም ሁኔታ አመቻቾች ለማቅረብ ተሞክሯል። ለዚህም አስፈላጊ መረጃዎችን ከየአቅጣጫው አሰባሰቦችን ተናገረና አድርጎባቸዋል፤ ለሀብረተሰቡ ይጠቅማሉ ብሎ በገመታቸው ነጥቦች ላይ ገደብ ጠቃሚ ገናኝን አስምሮባቸዋል። የማህበራዊ ችግሮች የሚሻሻሉበትን መንገድና ጨርሶ የሚወገዱበትን ዘዴዎች ጠቁሟል፤ ከዚህም ጊዜ የአሜሪካ ኑሮው ያገኘውን ተሞክሮና ከባለሙያዎች የተሰነዘሩትን አስተያየቶች እንዲያቅፉ አድርጓል። በርዕሰው ላይ ትኩረት ሰጥቶ ለተረዳቸው ታሪካችንን፣ ባህላችንን፣ ሕይወታችንን፣ ለቀጣዩ ትውልድ ለማውረስ እያንዳንዳችን መወጣት ያለብንን ጋላፊነት ለመወጣት ቀስቃሽ መረጃዎችን አቅፏል። ሆኖም የመቀበልና ያለመቀበል ጉዳይ ግን የእያንዳንዱ ግለሰብ ሙሉ መብቱ ነው።

ሰለደራሲው

ለው የተፈጥሮ የድርሰት አጻጻፍ ስጦታው፤ ማንክብር ሰለሚያፈቅር፤ በጥናት፤ ከሀብረተሰቡ ጋር ባለው የቅርብ ግንኙነት ያሳለለ ከትትል ሰለሚያደረግምና ባሳለፈው የረጅም ጊዜ የአሜሪካ አገር የግል የማህበራዊ ኑሮ ልምድና ከወላጆቹ በወረሰው ባህላዊ የአስተዳደር አንጻር በመነሳት በአሜሪካ የሚኖረውን ኢትዮጵያዊ ጠቃሚ ትምህርት ያገኙበት ይሆናል። በሚል ስሜት ተነስቶ እውነተኛ አገር ወዳድነትን፤ በሚከራባት ኢትዮጵያዊነትን፤ ባህላዊ ቅርስ አድናቆትንና የቅርብ መሆኑን ለመግለጽ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተጻፉትን ርዕሶች አዘጋጅቶ ሀብረተሰቡን ለማስነሳብ በቅቷል።

ወላጅ ቤተሰቦችም እንደሌላው በአሜሪካ አገር ተሰደዶ እንደሚኖረው ኢትዮጵያውያን ሀብረተሰብ ወላጆች ተመሳሳይነት ታሪክ ያላቸውና በአነስተኛ የመተዳደሪያ ገቢ የሚተዳደሩ ወላጆች ነበሩት። ስለዚህም የነሱ የመጠነኛ የኑሮ ደረጃ ግፊት አነሳስቶት አራሱን በአራሱ አስተምሮ እዚህ ደረጃ ላይ ለመድረስ ያበቃው የማይቻለውን እንደሚቻል አድርጎ ነው።

የበደት ኑሮ በኢትዮጵያና በአሜሪካ ባሉ ሁለት አገር የኑሮ ባህል ታገሎ ማለፍ ያለ ቢሆንም ታገሎ አሳልፎታል። ባህል ባላት አገር ተወልዶ በባህል አጥባቂ ወላጆች ስር ያደገ በመሆኑ የሁለት አገር ዜግነት ውስጥ ስላሳለፈ የአራሱን ማንነት ያለማወቅ ችግር አይታል። ቢሆንም የወላጆቹ አገር ባህልና ቅርስን ለመጠበቅና ለተተኪው ትውልድ ለማስተላለፍ ሲል እንኳን ባህል አዘል ጽሁፎችን ለማቅረብ ከአነሳሳው አንዱ ምክንያት ነው። የተወለደበትን አገር ቀዳሚ እንደነበረችና አሁን ያለችበትን ሁኔታ ለማወቅ ብዙ ጊዜ ወደ ትውልድ አገሩ ተመለልሶ ለማይችል ያበቃው አገሩን ሰለሚወድና ባህሉን ላለመርሳት ነው። ሃይማኖቱን የሚወድ ቢሆንም አጥባቂ ተከታይ አይደለም። ስለዚህም የሀገሩን ሰለሚወድና ባህሉን አሰክትሎ የሚመጣውን ሃላፊነት ለመቀበልና ቅርጽ ለመወጣት አላሸገሸገም። በመሥራትና በታሪክነት ከሰሀተት የሚደረሳ ትምህርት እንደሚገኝበት እንዲሁም በሰው ልጆች ላይ ወደቆ መነሳት ያለ የኑሮ አንዱ አካል መሆኑን ያምናል። ለዚህም ነው ለምን ይህ ይሆናል የሚለውን የጥናት ማካሄጃ መንገድ ሰለሚከተል ጠቃሚ ትምህርት የሚገኝበት ዘዴ ሆኖ አግኝቶታል።

ያለውን የትምህርት አርክን በተመለከተ የመጀመሪያ ደገፊውን በአሜሪካን ዩኒቨርሲቲ በንግድ ሥራ አስተዳደር በሠራተኛ ጉዳይ ልዩ ሙያዊ ሁለተኛ ደገፊውን ከባወዘርን ካሊፎርኒያ ዩኒቨርሲቲ በንግድ ሥራ በተለይም በሰው ኃይል አደረጃጀትና አመራር ሙያ ተመርቋል። እንግሊዝ አገር በሚገኘው ፖሊቴክኒክ ሴንትራል ለንዶን ኢንስቲትዩት የአስልጣኝነትና አስልጣኝነትና አማካሪነት ሙያ ተከታትሎ ተመርቋል። እንዲሁም በተባበሩት መንግስታት አማካይነት ተዘጋጅተው በተካሄዱት ልዩ ልዩ ይዘትን ያቀፉ የዓለም አቀፍ የንግድ ሙያ ኮርሶች ላይ ተሳትፎ የምስክር ወረቀቶች ተቀብሏል።

አትላንታ በሚገኘው በፍራንድስ ሎፍ ሪፊዩዲ ዓለም አቀፍ ድርጅት ውስጥ የሥራ ሪላጊዎች ምክር ቤቅ፤ እንዲሁም በኔት ምርክ አትላንታ ኮሚኒቲ ቴክኖሎጂ ድርጅት ውስጥ የቦርድ አባል ሆኖ ሠርቷል። በትርፍ ጊዜውም በነጻ ጸሐፊነት በአሜሪካ ለሚኖሩ ኢትዮጵያውያን የሚጠቅሙ

ወቅታዊ ርዕሰ - አንቀጾችን እየጻፈ አውጥቷል። ከሁን ቀደምም አሳትሞ ሕዝብ ለማስነበብ ያበቃቸው መጻህፍቶችንና ብዛት ያላቸው ርዕሰ - አንቀጾች ላይ ያተኮረ ጽሁፎችን በኢትዮጵያ የብዙሃን መገናኘትና በመጽሔቶች ላይ አውጥቶ ዲያስፖራውን እስከብሏል።በቅርቡ ለማሳትም ያቀዳቸው ሁለት መጻሕፍትና የአጫጭር ጽሁፎች ርዕሶች በ245 ገጽ ላይ ሰፍረዋል።

ከዚህ ቀደም ደራሲው የጻፉት መጽሐፍት

1. የኢትዮጵያውያን ሰደትና ኑሮ (1996) 2004
2. የኢትዮጵያውያን ልጆች አስተዳደግ ችግር በአጫጭር፡ (2004) 2011
3. The Ethiopian Experience in America, First Edition, Paperback, 2008
4. The Ethiopian Experience in America, Second edition, Hardcover, 2010

ደራሲውን ለማግኘት ካሰራለገ፡

በድረ-ገጽ አድራሻ፡ kbdeh2013@gmail.com

ዋጋ፡

Price፡

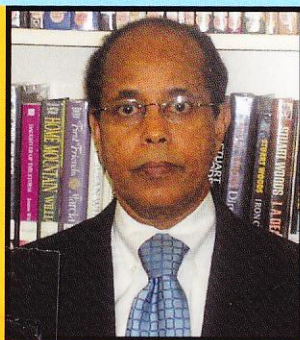
Ethiopian Transitions

AT HOME AND ABROAD

Historian and researcher Kebede Haile analyses what is right and what is wrong with the Ethiopian community. He provides an exploration of why ethnic relations are bad in his native community, including the inappropriate use of politics with both supporters and opponents of the Ethiopian government. The book gives hints of how socio-political relationships can be improved, why social and political institutions have deteriorated, as well as how to fix them. He offers his assessment of the fundamentals of contemporary liberalism.

He has addressed the universal difficulties encountered ranging from social, politics, sports, to the role religion plays to minimize division among the community and to focus on the spoiled young Ethiopians. He examines the role that the community plays in civic life and the importance of character and culture in his own experience across America. Articles are written with force and passion, providing an authentic account of what is right and what has gone wrong in the Ethiopian community. The book is for members of the community to take a personal assessment of how to reclaim the Ethiopian culture for the protection of our children.

In addition, there are stories and views about the Ethiopian community in America. No matter what the topic is, the author's prose is marked by honesty, clarity and wit, and his book is full of insight supported by practical examples about the Ethiopian diaspora and people still coming to the USA to prove with whom they are and who they want to be. This collection of articles is an absorbingly detailed account of day-to-day life of the Ethiopian immigrants in America, everything from Ethiopian politics to the community's social life, during the last six years (2008-2014).

allwrite
advertising & publishing

ISBN 978-1-941716-25-0

9 781941 716250